

मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२

लालमोहर र प्रकाशन मिति

२०५२।१२।७

संशोधन गर्ने ऐन

१. मूल्य अभिवृद्धि कर (पहिलो संशोधन) ऐन, २०५८ २०५८।१०।४

प्रमाणीकरण र प्रकाशन मिति

२. केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६३ २०६३।६।२८

३. गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ २०६६।१०।७

४. केही नेपाल ऐन संशोधन गर्ने ऐन, २०७२ २०७२।११।१३

५. आर्थिक ऐन, २०७५ २०७५।३।३२

६. आर्थिक ऐन, २०७६ २०७६।३।३०

७. आर्थिक ऐन, २०७७ २०७७।३।१५

८. आर्थिक ऐन, २०७८ २०७८।६।१३

९. आर्थिक ऐन, २०७९ २०७९।३।३१

१०. आर्थिक ऐन, २०८० २०८०।३।३१

११. आर्थिक ऐन, २०८१ २०८१।४।१

१२. आर्थिक ऐन, २०८२ २०८२।३।३०

१३. आर्थिक ऐन, २०८३ २०८३।३।३०

२०५२ सालको ऐन नं. १४

२.....

❖ यो ऐन संवत् २०६५ साल जेठ १५ गते देखि लागू भएको।

२ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा झिकिएको।

मूल्य अभिवृद्धि कर लगाउने र असुल उपर गर्ने व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावना : देशको आर्थिक विकासको लागि आवश्यक राजश्व सङ्कलन गर्ने प्रक्रियालाई प्रभावकारी बनाई राजश्व परिचालन बढाउन वस्तु वा सेवाको बिक्री, वितरण, हस्तान्तरण, आयात वा निर्यात लगायतका सबै कारोबारमा मूल्य अभिवृद्धि कर लगाउने र असुल उपर गर्ने प्रक्रियालाई व्यवस्थित गरी राजश्व सङ्कलन प्रभावकारी ढङ्गबाट गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवको शासनकालको चौबीसौं वर्षमा संसदले यो ऐन बनाएको छ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस ऐनको नाम “मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२” रहेको छ।

(२) यो ऐन नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकिदिएको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ।^Φ

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा,—

(क) “कर” भन्नाले यस ऐन बमोजिम लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि कर सम्झनु पर्छ।

(ख) “कारोबार” भन्नाले कुनै वस्तु वा सेवा आपूर्ति गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।

(ग) “कर लाग्ने कारोबार” भन्नाले दफा ५ को उपदफा (१) मा उल्लिखित कारोबार सम्झनु पर्छ।

^Φ यो ऐन २०५४ साल मङ्सिर १ गतेदेखि प्रारम्भ हुने गरी तोकिएको (नेपाल राजपत्र: २०५४।५।२ को सूचना अनुसार)।

- Ω(घ) “कर लाग्ने मूल्य” भन्नाले कुनै वस्तु वा सेवाको सम्बन्धमा दफा १२ र १२क. बमोजिम कायम गरिने मूल्य सम्झनु पर्छ।
- (ङ) “वस्तु” भन्नाले चल वा अचल दुबै किसिमको सम्पत्ति सम्झनु पर्छ।
- (च) “सेवा” भन्नाले वस्तु बाहेकको जुनसुकै कुरा सम्झनु पर्छ।
- Ω(छ) “आपूर्ति” भन्नाले प्रतिफल लिई वा नलिई कुनै वस्तु वा सेवा बिक्री, विनिमय, हस्तान्तरण गर्ने कार्य वा तत्सम्बन्धी अनुमति दिने वा ठेक्का पट्टा गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।
- Ω(ज) “प्रतिफल” भन्नाले वस्तु वा सेवाको आपूर्ति गर्दा त्यसको मूल्य बापत प्राप्त हुने कुनै पनि कुरा सम्झनु पर्छ।
- (झ) “आयात” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम वस्तु वा सेवा नेपाल २..... भित्र पैठारी गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।
- Ω(ञ) “निर्यात” भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम वस्तु वा सेवा नेपाल बाहिर वा निर्यात गृह वा विशेष आर्थिक क्षेत्रमा निर्यात गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।
- (ट) “बजार मूल्य” भन्नाले दफा १३ बमोजिम निर्धारित मूल्य सम्झनु पर्छ।
- Ω(ट१) “विद्युतीय माध्यम” भन्नाले कम्प्यूटर, इन्टरनेट, इ-मेल, फ्याक्स, विद्युतीय क्यास मेशिन (इलेक्ट्रोनिक क्यास रजिष्टर), फिस्कल प्रिन्टर जस्ता माध्यम सम्झनु पर्छ र सो

Ωआर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

२ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा झिकिएको।

Ωआर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

शब्दले विद्युतीय भुक्तानीको माध्यम तथा विभागले तोकेको त्यस्तै प्रकृतिका अन्य माध्यम समेतलाई जनाउँछ।

❧(ट२)"विद्युतीय सेवा" भन्नाले प्रयोगकर्तालाई सेवा प्रदान गर्नका लागि सूचना प्रविधि अत्यावश्यक पर्ने र न्यूनतम मानवीय हस्तक्षेपमा स्वचालित रूपमा इन्टरनेट मार्फत प्रदान हुने देहाय बमोजिमका सेवालाई सम्झनु पर्छ:-

(क) सशुल्क व्यक्तिगत प्रचार सेवा,

(ख) लक्षित अनलाइन विज्ञापन सेवा,

स्पष्टीकरण: यस खण्डको प्रयोजनको लागि "लक्षित अनलाइन विज्ञापन" भन्नाले डिजिटल इन्टरफेससँग प्रयोगकर्ताद्वारा (प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष कुनै पनि तरिकाबाट) गरिएका अन्तरक्रियाबाट उत्पन्न वा सङ्कलन गरिएका सूचना वा अवधारणाका कुनै पनि स्वरूपमा रहेका अभिव्यक्तिहरूलाई कुनै उत्पादन (प्रोडक्ट), सेवा वा ब्राण्डको प्रचार गर्न डिजिटल इन्टरफेस (विद्युतीय प्लेटफर्म, वेबसाइट, एप्लिकेशन वा यस्तै प्रकृतिको अन्य माध्यम) मार्फत लक्षित गरिएको कमर्शियल डिजिटल कम्युनिकेशनको कुनै पनि स्वरूपलाई सम्झनु पर्छ।

❧ आर्थिक ऐन, २०८२ द्वारा संशोधित।

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

(ग) चलचित्र, टेलिभिजन, सङ्गीत, ओभर द टप (ओ.टि.टि.) र सदस्यतामा आधारित यस्तै अन्य सेवा,

(घ) तथ्याङ्क सङ्ग्रह सम्बन्धी सेवा,

(ङ) कलाउड सेवा,

(च) गेमिङ्ग सेवा,

(छ) मोबाइल एप्लिकेशन सम्बन्धी सेवा,

(ज) इन्टरनेट बजार स्थान सम्बन्धी (अनलाइन मार्केट प्लेस) सेवा र यस मार्फत उपलब्ध गराइने सेवा,

(झ) सफ्टवेयरको आपूर्ति र अद्यावधीकरण,

(ञ) तथ्याङ्क, तस्वीर लगायतका डाउनलोड सेवा,

(ट) परामर्श, सीप विकास तथा तालिम सेवा,

(ठ) खण्ड (क) देखि (ञ) को अतिरिक्त अन्य यस्तै प्रकृतिका सेवा।

Ω(ठ) “व्यक्ति” भन्नाले प्राकृतिक व्यक्ति, फर्म, कम्पनी, संघ, संस्था, साझेदारी संस्था, सहकारी, संयुक्त व्यवसाय, गुठी वा कोष सम्झनु पर्छ र सो शब्दले नाफाको उद्देश्य लिई वा नलिई कर लाग्ने कारोबारमा संलग्न रहेको सरकारी निकाय, धार्मिक संगठन, परोपकारी संस्था वा त्यस्तै अन्य निकाय र तिनका शाखा वा उपशाखालाई समेत जनाउँछ।

४(ड) "दर्ता भएको व्यक्ति" भन्नाले दफा १०, १०क., १०ख. र १०ख१. बमोजिम कारोबार गर्न दर्ता भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

५(ड१) "गैरबासिन्दा व्यक्ति" भन्नाले नेपालमा कारोबारको स्थायी ठेगाना नभएको, व्यावसायिक प्रतिनिधि वा कानूनी रूपमा मान्य प्रतिनिधि नभएको नेपाल बाहिरको व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

४(ढ) "दर्ता नम्बर" भन्नाले दफा १०, १.०क, १०ख. र १०ख१. बमोजिम प्रदान गरिएको दर्ता नम्बर सम्झनु पर्छ।

(ण) "आपूर्तिकर्ता" भन्नाले कुनै वस्तु वा सेवा आपूर्ति गर्ने व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

(त) "प्रापक" भन्नाले कुनै वस्तु वा सेवा ग्रहण गर्ने व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

७(थ) "करदाता" भन्नाले यस ऐन बमोजिम कर लाग्ने कारोबारमा संलग्न भएको व्यक्ति वा कर बुझाउनुपर्ने दायित्व भएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

८(थ१) "कर अवधि" भन्नाले करदाताले दफा १८ बमोजिम कर विवरण पेश गर्नुपर्ने अवधि सम्झनु पर्छ।

४ आर्थिक ऐन, २०७९ द्वारा संशोधित।

५ आर्थिक ऐन, २०७९ द्वारा थप।

७ आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

८ पहिलो संशोधनद्वारा थप।

Ω(द) “विभाग” भन्नाले आन्तरिक राजस्व विभाग सम्झनु पर्छ।

(ध) “महानिर्देशक” भन्नाले विभागको महानिर्देशक सम्झनु पर्छ।

Ω(न) “कर अधिकृत” भन्नाले नेपाल सरकारले नियुक्त गरेको कर अधिकृत वा प्रमुख कर अधिकृत वा प्रमुख कर प्रशासक सम्झनु पर्छ र सो शब्दले विभागका शाखा अधिकृत, निर्देशक, उप-महानिर्देशक वा यस ऐन बमोजिम कर अधिकृतको अधिकार प्रयोग गर्न पाउने गरी नेपाल सरकारले तोकेको अन्य कुनै अधिकृतलाई समेत जनाउँछ।

(प) “तोकिएको” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ।

३. कर अधिकृत नियुक्त गर्न वा तोक्न सक्ने: यस ऐनको प्रयोजनको निमित्त नेपाल सरकारले आवश्यक सङ्ख्यामा कर अधिकृतहरू नियुक्त गर्न सक्नेछ र नेपाल सरकारले आवश्यक देखेमा नेपाल सरकारको अन्य कुनै अधिकृतलाई पनि कर अधिकृतको कार्य गर्ने गरी तोक्न सक्नेछ।

Ω४. कर अधिकृतको अधिकार क्षेत्र: (१) कर अधिकृतको अधिकारक्षेत्र अर्थ मन्त्रालयले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

(२) कर अधिकृतलाई आफ्नो कार्यक्षेत्र बाहेकका अन्य क्षेत्रका करदाताको कारोबार निरीक्षण र अनुगमन तथा कर निर्धारण गर्ने गरी महानिर्देशकले तोक्न सक्नेछ।

५. मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने: (१) यस ऐनमा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा बाहेक देहायका कारोबारमा मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्नेछः—

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

(क) नेपाल २..... भित्र आपूर्ति भएका वस्तु वा सेवामा,

(ख) नेपाल २..... भित्र आयात गरिएको वस्तु वा सेवामा,

(ग) नेपाल २..... बाहिर निर्यात गरिएको वस्तु वा सेवामा,

(२) प्रत्येक कारोबारको कर लाग्ने मूल्यमा कर लाग्नेछ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अनुसूची-१ मा उल्लिखित वस्तु वा सेवाहरूको कारोबारमा कर लाग्ने छैन। साथै त्यस्तो वस्तु वा सेवाको खरिदमा पहिले लागेको कर दफा १७ बमोजिम कट्टी गर्न र दफा २४ बमोजिम फिर्ता लिन पाइने छैन।

२५क. कारोबारको स्वामित्वको हस्तान्तरणमा कर नलाग्ने: (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दर्ता भएको व्यक्तिले आफूले गर्दै आएको कारोबार अन्य कुनै दर्ता भएको व्यक्तिलाई बिक्री गरेमा वा निजको मृत्यु भई हकवालाको नाममा कारोबार हस्तान्तरण भएमा त्यसरी हुने स्वामित्वको हस्तान्तरणमा कर लाग्ने छैन। त्यसरी कारोबार बिक्री वा हस्तान्तरण गर्दा दर्ता भएको व्यक्ति वा हस्तान्तरण गरी लिने व्यक्तिले सो कुराको जानकारी तोकिए बमोजिम विभागलाई दिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कानून बमोजिम दर्ता हुनुपर्ने वा भएको कुनै उद्योग वा व्यवसायको हस्तान्तरण

२ गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा झिकिएको।

२आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

भएमा स्वामित्व प्राप्त गर्ने व्यक्तिले कानून बमोजिम करको दायित्व व्यहोर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) को अधीनमा रही स्वामित्व प्राप्त गर्ने व्यक्तिले यस ऐन बमोजिम तोकिएको अवधिसम्म (हस्तान्तरण हुनु अधिको) त्यस्तो उद्योग वा व्यवसायको कारोबारको लेखा, खाताबही तथा हिसाब किताब सुरक्षित राख्नुपर्ने दायित्व वहन गर्नु पर्नेछ।

५ख. दर्ता गर्न आदेश दिन सक्ने: दर्ता हुनुपर्ने व्यक्तिले दर्ता नगरी कुनै कारोबार गरिरहेको छ भन्ने कुरा कर अधिकृतलाई मनासिब लागेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई दर्ता गर्न आदेश दिन सक्नेछ।

९. उत्तर दफा ९ बमोजिम तोकिएको रकमसम्मको मात्र कारोबार गरेको हुँदा दर्ता हुनु नपर्ने भन्ने जिकीर लिने व्यक्तिले दर्ता गर्ने आदेश प्राप्त भएको मितिले तीस दिनभित्र सो कुराको प्रमाण पेश गर्नु पर्नेछ।

६. आपूर्तिको स्थान र समय: (१) यस ऐन बमोजिम कर निर्धारण र असुल उपर गर्ने प्रयोजनको लागि कुनै वस्तु वा सेवाको आपूर्ति नेपालभित्र वा बाहिर भएको कुराको निर्धारण तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(२) यस ऐन बमोजिम कर निर्धारण र असुल उपर गर्ने प्रयोजनको लागि कुनै वस्तु वा सेवाको आपूर्ति देहायको समयमध्येमा जुन पहिले हुन्छ सोही समयमा त्यस्तो वस्तु वा सेवाको आपूर्ति भएको मानिनेछ:-

(क) आपूर्तिकर्ताले बीजक जारी गरेको बखत,

पहिलो संशोधनद्वारा थप।

आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

(ख) वस्तुको आपूर्तिको हकमा प्रापकले आपूर्तिकर्ताको कारोबार स्थलबाट वस्तु उठाएको वा ग्रहण गरेको बखत,

(ग) सेवाको आपूर्तिको हकमा सेवा प्रदान भएको बखत,

(घ) आपूर्तिकर्ताले वस्तु वा सेवाको प्रतिफल प्राप्त गरेको बखत।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि देहायका अवस्थाहरूमा देहाय बमोजिमको समयलाई आपूर्ति समय मानिनेछः—

(क) निरन्तर रूपमा आपूर्ति हुने दूर सञ्चार सेवा वा त्यस्तै अन्य सार्वजनिक सेवाहरूको हकमा बीजक जारी गर्दाको समय,

(ख) करार बमोजिम किस्ताबन्दी रूपमा कुनै वस्तु वा सेवाको मूल्य एकभन्दा बढी दिनमा आंशिक रूपमा भुक्तानी हुने व्यवस्था भएकोमा भुक्तानी भएको वा करारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने भनेर उल्लेख गरिएको दिनमध्ये जुन पहिले हुन्छ सो समय,

(ग) यस ऐन अन्तर्गत कर कट्टी सुविधा प्राप्त नहुने गरी प्रयोग भएका वस्तु वा सेवाको हकमा त्यस्तो वस्तु वा सेवा प्रयोग भएको समय।

(४) कुनै कारोबारको आपूर्ति समयको सम्बन्धमा उपदफा (२) मा उल्लिखित अवस्थाहरूमध्ये एकैपटक एकभन्दा बढी अवस्थाहरू

लागू हुन सक्ने भएमा त्यस्तो कारोबारमा आपूर्तिको समयको निर्धारण महानिर्देशकले वस्तुगत आधारमा तोके बमोजिम हुनेछ।

७. करको दर: Ω (१) यस ऐन बमोजिम लाग्ने करको दर तेह प्रतिशतको एकल दर हुनेछ।

☞(१क) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी उपदफा (१) बमोजिमको करको दरमा नबढ्ने गरी बहुदर कायम गर्न र सो बमोजिम कर लाग्ने वस्तु तथा सेवा तोक्न सक्नेछ।

☞(१ख) उपदफा (१) र (१क) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि बासिन्दा राइड सेयरिड सेवा सञ्चालन गर्ने व्यक्ति (राइड सेयरिड अपरेटर) बाट सञ्चालित प्लेटफर्ममा आवद्ध भई यातायात तथा ढुवानी सेवा प्रदान गर्ने व्यक्तिलाई कारोबार गरेको बखत राइड सेयरिड सेवा सञ्चालन गर्ने व्यक्ति र अन्तिम उपभोक्तालाई विद्युत सेवा प्रदान गर्ने व्यक्तिले यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम कर लाग्ने मूल्यमा पाँच प्रतिशतका दरले कर निर्धारण गरी असुल उपर गर्नु पर्नेछ।

(२) ☛उपदफा (१) वा (१क) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अनुसूची-२ मा उल्लिखित वस्तु वा सेवाको कारोबारमा शून्य दरमा कर लाग्नेछ।

Ω आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

☞ आर्थिक ऐन, २०८३ द्वारा थप।

☛ आर्थिक ऐन, २०८३ द्वारा संशोधित।

८. करको निर्धारण र असुल उपर: (१) दर्ता भएको व्यक्तिले यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम कर लाग्ने मूल्यमा कर निर्धारण र असुल उपर गर्नु पर्नेछ।

७(२) नेपाल बाहिरको कुनै व्यक्तिबाट सेवा प्राप्त गर्न दर्ता भएको वा दर्ता नभएको व्यक्तिले यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम कर लाग्ने मूल्यमा भुक्तानीका बखत वा सेवा प्राप्त भएको बखतमध्ये जुन पहिले हुन्छ सो समयमा कर निर्धारण र असुल उपर गर्नु पर्नेछ।

७(२क) दर्ता नभएको कुनै व्यक्तिबाट ढुवानी साधन भाडामा लिने वा ढुवानी सेवा प्राप्त गर्ने दर्ता भएको वा दर्ता नभएको व्यक्तिले यो ऐन र यो ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम कर लाग्ने मूल्यमा भुक्तानीका बखत वा सेवा प्राप्त भएको बखतमध्ये जुन पहिले हुन्छ सो समयमा कर निर्धारण र असुल उपर गर्नु पर्नेछ।

७(२ख) बासिन्दा राइड-सेयरिड सेवा सञ्चालन गर्ने व्यक्ति (राइड सेयरिड अपरेटर) बाट सञ्चालित प्लेटफर्ममा आबद्ध भई सवारी वा ढुवानी सेवा प्रदान गर्ने व्यक्तिलाई कारोबार गरेको बखत राइड-सेयरिड प्लेटफर्म सञ्चालकले यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम कर लाग्ने मूल्यमा कर निर्धारण गरी असुल उपर गर्नु पर्नेछ।

७ आर्थिक ऐन, २०८० द्वारा थप।

७ आर्थिक ऐन, २०८३ द्वारा थप।

७(३) व्यावसायिक प्रयोजनको लागि निर्माण गरिने पचास लाख रुपैयाँभन्दा बढीको भवन वा अपार्टमेन्ट वा सपिड कम्प्लेक्स वा विभागले तोकेका यस्तै प्रकारका अन्य संरचना दर्ता नभएको व्यक्तिबाट निर्माण गराएको भए तापनि त्यस्तो निर्माण दर्ता भएको व्यक्तिबाट गराए सरह मानी कर दाखिला गर्नु पर्नेछ। त्यसरी दाखिला नगरेमा सो संरचनाको स्वामित्व रहेका व्यक्तिबाट कर निर्धारण गरी असुल उपर गरिनेछ।

स्पष्टीकरण: यस उपदफाको प्रयोजनको लागि “व्यावसायिक प्रयोजन” भन्नाले भवन, अपार्टमेन्ट, सपिड कम्प्लेक्स वा विभागले तोकेका अन्य यस्तै संरचना निर्माण गरी बिक्री गर्ने एवं त्यस्ता संरचना चालु वा स्थायी सम्पत्तिको रूपमा लेखाङ्कन गरी आय आर्जनमा उपयोग गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ।

७ दक. बैङ्क प्रत्याभूतिको व्यवस्था: (१) उद्योग सञ्चालन भएको पछिल्लो बाह्र महिनाको कुल बिक्रीको चालीस प्रतिशतभन्दा बढी निर्यात गर्ने उद्योगले निर्यात गर्ने परिमाण जतिको मालवस्तु उत्पादन गर्न आवश्यक कच्चा पदार्थ पैठारी गर्दा तथा बण्डेड वेयर हाउस मार्फत करमुक्त पसलको लागि पैठारी गर्ने मालसामानमा लाग्ने कर बापतको रकम सम्बन्धित भन्सार कार्यालयमा बैङ्क प्रत्याभूति राखी पैठारी गर्न सक्नेछ।

तर बण्डेड वेयर हाउस मार्फत कर मुक्त पसलले पैठारी गर्ने बाहेक अन्य निर्यातकर्ताले त्यस्तो सुविधा प्राप्त गर्न कच्चा पदार्थबाट तयारी सामान बनाई निर्यात गर्दा दश प्रतिशत मूल्य अभिवृद्धि भएको हुनु पर्नेछ।

७ आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको सुविधा लिई बण्डेड वेयर हाउस मार्फत पैठारी भएका मदिरा तथा चुरोट नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयले सिफारिस गरेको कूटनीतिक तथा महसुल सुविधा प्राप्त व्यक्ति वा निकायलाई मात्र बिक्री गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम राखिएको बैङ्क प्रत्याभूति विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम सम्बन्धित भन्सार कार्यालयबाट फुकुवा गरिनेछ।

२९. सानो कारोबार गर्ने व्यवसायीलाई छुटः यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि तोकिएको रकमसम्मको वार्षिक कर लाग्ने कारोबार गर्ने साना व्यवसायीलाई दर्ता गर्न, विवरण पेश गर्न र अन्य प्रक्रिया पूरा गर्न नपर्ने गरी तोकिए बमोजिम छुट दिन सकिनेछ।

तर, मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने वस्तु तथा सेवाको कारोबार गर्ने आयकर ऐन, २०५८ को दफा ४ को उपदफा (४) बमोजिम पूर्व अनुमानित आय विवरण बुझाउने करदाता बाहेक सानो कारोबार गर्ने व्यवसायीले स्वेच्छाले आफ्नो कारोबार दर्ता गर्न चाहेमा दफा १०, १०क. र १०ख. बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी दर्ता गराउन सक्नेछ।

१०. दर्ताः २(१) कुनै कारोबारमा संलग्न हुन चाहने व्यक्तिले कारोबार सुरु गर्नुभन्दा अघि कारोबार दर्ताको लागि तोकिएको ढाँचामा कर अधिकृत समक्ष दरखास्त दिनु पर्नेछ।

→(२) कुनै व्यक्तिले कारोबार गरेको वस्तु वा सेवामा कर लाग्ने भएमा त्यसरी कर लागेको वा कारोबार सञ्चालन गरेको मितिले

२आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

→ आर्थिक ऐन, २०७८ द्वारा संशोधित।

तीस दिनभित्र त्यस्तो कारोबार दर्ताको लागि तोकिएको ढाँचामा कर अधिकृतसमक्ष दरखास्त दिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अनुसूची-१ मा उल्लिखित कर छुट हुने वस्तु वा सेवाको मात्र कारोबार गर्ने व्यक्तिले दर्ता गराउनुपर्ने छैन।

(४) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम रीतपूर्वकको ^Ωदरखास्त दिने प्रत्येक व्यक्तिलाई कर अधिकृतले दर्ता गरी तोकिएको ढाँचामा तोकिएको म्यादभित्र दर्ता नम्बर सहितको दर्ताको प्रमाणपत्र दिनु पर्नेछ।

(५) दर्ता भएको व्यक्तिले दर्ताको प्रमाणपत्र आफ्नो कारोबार सञ्चालन गर्ने प्रमुख स्थानमा सबैले देख्ने गरी राख्नु पर्नेछ र कारोबारको स्थान एकभन्दा बढी भएमा प्रमुख स्थान बाहेक अन्य स्थानमा समेत कर अधिकृतद्वारा प्रमाणित गरेको दर्ताको प्रमाणपत्र सबैले देखिने गरी राख्नु पर्नेछ।

(६) दर्ता भएको व्यक्तिले आफ्नो दर्ता नम्बरको प्रयोग मूल्य अभिवृद्धि कर, अन्तःशुल्क र भन्सार सम्बन्धी सबै कारोबार र तोकिए बमोजिमका अन्य कारोबारको सम्बन्धमा समेत गर्नु पर्नेछ।

(७) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम दर्ताको लागि दिएको दरखास्तमा उल्लिखित विवरणमा कुनै परिवर्तन भएमा त्यस्तो परिवर्तन भएको पन्ध्र दिनभित्र दर्ता भएको व्यक्तिले कर अधिकृतलाई सो कुराको जानकारी दिनु पर्नेछ।

^Ωआर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

७१०क. अस्थायी दर्ता सम्बन्धी विशेष व्यवस्था: (१) अस्थायी रूपमा आयोजना गर्ने प्रदर्शनी, मेला तथा अन्य यस्तै कारोबारको हकमा कारोबार सुरु हुनुभन्दा अगावै आयोजक तथा त्यस्तो आयोजनामा कर लाग्ने वस्तु वा सेवाको कारोबार गर्ने मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता नभएका व्यवसायी तोकिए बमोजिम मूल्य अभिवृद्धि करमा अस्थायी रूपमा दर्ता हुनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएको व्यवसायीले सो कार्यक्रममा राख्ने वस्तु स्टक ट्रान्सफर गरी लैजान पाउनेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको कार्यक्रमको लागि मात्र दर्ता भएको करदाताले आयोजना गरेको प्रदर्शनी, मेला समाप्त भएको सात दिनभित्र कारोबारको विवरण पेश गरी लाग्ने सम्पूर्ण कर समेत दाखिला गरी अस्थायी दर्ता खारेज गर्नु पर्नेछ।

७१०ख. संयुक्त उपक्रमको दर्ता सम्बन्धी विशेष व्यवस्था: (१) कुनै दुई वा सोभन्दा बढी व्यक्तिले कुनै निश्चित अवधिका लागि कर लाग्ने कारोबार गर्न संयुक्त उपक्रम (ज्वाइन्ट भेन्चर) खडा गरेमा त्यस्ता व्यक्तिहरू दर्ता रहेका कार्यालयमध्ये कुनै एक कार्यालयको कर अधिकृतसमक्ष त्यस्तो संयुक्त उपक्रम अस्थायी रूपमा दर्ताको लागि निवेदन दिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएमा कर अधिकृतले तोकिएको ढाँचामा दर्ता प्रमाण पत्र दिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम दर्ता भएको संयुक्त उपक्रमले त्यस्तो उपक्रम खडा गर्दा गरेको सम्झौतामा तोकिएको अवधि समाप्त भएपछि दर्ता खारेज गराउनु पर्नेछ।

(४) संयुक्त उपक्रम (ज्वाइन्ट भेन्चर) मा संलग्न व्यक्ति आफूसंलग्न रहेको संयुक्त उपक्रम (ज्वाइन्ट भेन्चर) को कर दायित्व भुक्तान गर्ने प्रयोजनका लागि संयुक्त वा छुट्टाछुट्टै रूपमा जिम्मेवार हुनेछन्।

● १०ख१. गैरबासिन्दा व्यक्तिको दर्ता सम्बन्धी व्यवस्था: (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपालमा विगत बाह्र महिनामा तीस लाख रुपैयाँभन्दा बढी कर लाग्ने विद्युतीय सेवा वा अफलाइन हवाई यातायात सेवाको कारोबार गर्ने गैरबासिन्दा व्यक्तिले मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता हुनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गैरबासिन्दा व्यक्तिको दर्ता प्रक्रिया विभागले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम दर्ता भएको गैरबासिन्दा व्यक्तिको कारोबार बन्द भएमा वा कारोबार गर्न छाडेमा विभागले निर्धारण गरेको प्रक्रिया बमोजिम दर्ता खारेज गराउनु पर्नेछ।

➤ १०ग. दर्ता अभिलेख अद्यावधिक गर्ने सम्बन्धी विशेष व्यवस्था: (१) यस ऐन बमोजिम दर्ता भएका व्यक्तिले विभागले तोकेबमोजिमको दर्ता सम्बन्धी सूचना र अभिलेख विभागको वायोम्याट्रिक दर्ता प्रणालीमा ०..... अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ।

● आर्थिक ऐन, २०७९ द्वारा थप भई आर्थिक ऐन, २०८१ द्वारा संशोधित।

➤ आर्थिक ऐन, २०७६ द्वारा थप।

० आर्थिक ऐन, २०७८ द्वारा झिकिएको।

९११. दर्ता खारेजी: (१) कर अधिकृतले देहायको कुनै अवस्थामा दर्ता भएको व्यक्तिको दर्ता खारेज गर्नु पर्नेछः—

- (क) संगठित संस्था भए त्यस्तो संगठित संस्था बन्द, बिक्री वा हस्तान्तरण भएमा वा अन्य कुनै किसिमबाट त्यस्तो संगठित संस्थाको अस्तित्व कायम नरहेमा,
- (ख) व्यक्तिगत स्वामित्व भए त्यस्तो स्वामित्व भएको व्यक्तिको मृत्यु भएमा,
- (ग) साझेदार संस्था भए त्यस्तो साझेदारी संस्था विघटन भएमा वा साझेदारको मृत्यु भएमा,
- (घ) दर्ता भएको व्यक्तिले कर लाग्ने कारोबार गर्न छाडेमा,
- (ङ) लगातार बाह्र महिनासम्म शून्य विवरण दिने वा विवरण नै नदिई बसेका करदाता भएमा,
- (च) विगत बाह्र महिनामा वस्तुको हकमा पचास लाख रुपैयाँ र वस्तु तथा सेवा मिश्रित कारोबारको र सेवाको हकमा तीस लाख रुपैयाँ करयोग्य कारोबार नपुगेको करदाता भएमा,
- (छ) भूलवश दर्ता भएकोमा।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (च) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा ९ बमोजिम स्वेच्छिक रूपमा दर्ता भएका करदाताले आफ्नो दर्ता कायमै राख्न चाहेमा विगत बाह्र महिनाको अन्तिम विवरण

९आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

● आर्थिक ऐन, २०८१ द्वारा संशोधित।

साथ तोकिएको ढाँचामा दरखास्त दिएमा त्यस्ता करदाताको दर्ता कायमै रहनेछ।

(३) दर्ता खारेजीको लागि कर विवरण पेश भएको पन्ध्र दिनभित्र करदाताले कर परीक्षणको लागि कागजात पेश गर्नु पर्नेछ र कर अधिकृतले त्यस्ता करदाताको कर परीक्षण गरी तीन महिनाभित्र दर्ता खारेज गरी वा दर्ता खारेज नहुने भए त्यसको जानकारी करदातालाई दिनु पर्नेछ। उक्त अवधिभित्र कर अधिकृतले दर्ता खारेज नगरेमा वा दर्ता खारेज हुने भनी निर्णय नगरेमा त्यस्तो अवधि पछिको कर विवरण करदाताले पेश गर्नुपर्ने छैन।

(४) पहिले कर कट्टी सुविधा लिई सकेका वस्तुमध्ये दर्ता खारेज हुँदाका बखत बाँकी रहेको पूँजीगत सामान समेतको मौज्दातलाई बजार मूल्यमा आपूर्ति गरेको मानी कर निर्धारण गरी असुल गरिनेछ।

स्पष्टीकरण: यस उपदफाको प्रयोजनको लागि “पूँजीगत सामान” भन्नाले कुनै सम्पत्ति वा सम्पत्तिको कुनै भाग र कर लाग्ने कारोबारमा प्रयोग हुने सम्पत्ति सम्झनु पर्छ।

(५) कर लाग्ने वस्तु वा सेवाको कारोबार हुँदा कुनै कुरा गरेको वा नगरेको कारणले यस ऐन बमोजिम गर्नुपर्ने कार्य तथा दायित्व बाँकी भएमा त्यस्तो करदाताको दर्ता खारेज हुँदा त्यस्तो दायित्वबाट त्यस्तो करदाताले उन्मुक्ति पाउने छैन।

(६) दर्ता खारेजी सम्बन्धी अन्य प्रक्रिया तोकिए बमोजिम हुनेछ।

१२. कर लाग्ने मूल्य: (१) यस ऐनमा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा बाहेक नगद मात्र प्रतिफल भएको अवस्थामा आपूर्तिकर्ताले प्राप्तिसँग लिएको मूल्य मात्र कर लाग्ने मूल्य हुनेछ।

(२) कर लाग्ने मूल्यमा देहायका रकमहरू ७समेत समावेश हुनेछन्:-

(क) कारोबारको सिलसिलामा आपूर्तिकर्ताले व्यहोरेको ढुवानी र वितरण सम्बन्धी खर्चहरू र नाफाको रकम,

Ω(ख) यस ऐन बमोजिमको कर बाहेक अन्तःशुल्क, स्वामित्व शुल्क र अन्य कर रकम।

स्पष्टीकरण:-यस खण्डको प्रयोजनको लागि “अन्य कर रकम” भन्नाले साल-वसाली आर्थिक ऐनले तोके बमोजिम लाग्ने महसुल, दस्तुर वा अन्य शुल्क सम्झनु पर्छ।

(३) वस्तु वा सेवा आपूर्ति गर्दा मूल्यमा दिईएको डिस्काउण्ट, कमिसन वा यस्तै अन्य व्यापारिक छुटको रकमलाई कर लाग्ने मूल्यमा समावेश गरिने छैन।

(४) वस्तु विनिमय अन्तर्गत आदान प्रदान गरिएका वस्तु वा सेवाको कर लाग्ने मूल्य त्यसरी आदान प्रदान गरिएका वस्तु वा सेवाको बजार मूल्य बराबर हुनेछ।

(५) यस ऐनमा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा बाहेक आयात गरेको वस्तुको कर लाग्ने मूल्य कायम गर्दा मूल्य अभिवृद्धि कर बाहेक ढुवानी, बीमा, एजेण्ट र अन्य व्यक्तिहरूको कमिसन आदि समेतको पैठारी मूल्य, पैठारी महसुल, समीकारक महसुल र पैठारीमा लाग्ने अन्य कुनै कर भए सो समेत जोडी कर लाग्ने मूल्य कायम गरिनेछ।

७आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

Ωआर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

(६) कुनै वस्तु वा सेवाको मूल्य प्रचलित बजार मूल्यभन्दा ज्यादै कम देखिएमा त्यस्तो वस्तु वा सेवाको कर लाग्ने मूल्य बजार मूल्य बराबर हुनेछ।

(७) आंशिक प्रतिफल लिई आपूर्ति गरेको वस्तु वा सेवाको कर लाग्ने मूल्य बजार मूल्य बराबर हुनेछ।

(८) कुनै वस्तु वा सेवा बापत राखिएको धरौटी रकम आपूर्तिकर्ताले त्यस्तो वस्तु वा सेवाको प्रतिफलको रूपमा तोकिए बमोजिम मिलान नगरेसम्म कर लाग्ने मूल्य मानिने छैन।

७१२क. काठको कारोबारमा कर लाग्ने: (१) राष्ट्रिय वनको काठ लिलामी, छोडपूर्जी वा चिरान आदेश पाएको समयमध्ये जुन पहिले हुन्छ उक्त समयमा त्यस्तो काठको रोयल्टी रकम वा लिलाम रकममा जुन बढी हुन्छ त्यस्तो रकममा कर लगाई असुल उपर गरिनेछ।

(२) निजी आवादी, निजी वन वा सामुदायिक वनको काठ व्यापारिक प्रयोजनको लागि बिक्री गरेमा रोयल्टी नलाग्ने भए पनि उपदफा (१) मा व्यवस्था भए बमोजिम राष्ट्रिय वनको काठ सरह नै कर लाग्नेछ।

१३. बजार मूल्य:*(१) कुनै दिनमा आपूर्ति गरिएको वस्तु वा सेवाको बजार मूल्यको निर्धारण असम्बन्धित व्यक्तिहरूका बीच स्वतन्त्र रूपले आपूर्ति भएको त्यस्तै किसिमको वस्तु वा सेवा बापत प्राप्त हुने प्रतिफललाई ध्यानमा राखी निर्धारण गरिनेछ।

^७आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

*पहिलो संशोधनद्वारा संशोधित।

(२) यस दफाको प्रयोजनको लागि बजार मूल्य निर्धारण गर्ने प्रक्रिया तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम कुनै वस्तु वा सेवाको बजार मूल्य निर्धारण गर्न नसकिएको अवस्थामा महानिर्देशकले तोकेको प्रक्रिया अनुसार त्यस्तो वस्तु तथा सेवाको बजार मूल्य निर्धारण गरिनेछ।

१४. बीजक दिनु पर्ने: (१) प्रत्येक दर्ता भएको व्यक्तिले तोकिए बमोजिमको अवस्थामा बाहेक कुनै वस्तु वा सेवा आपूर्ति गर्दा प्रापकलाई बीजक दिनु पर्नेछ।

(२) बीजकको ढाँचा तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(३) बीजक लिनु प्रापकको कर्तव्य हुनेछ।

५(४) दश हजार रुपैयाँभन्दा बढीको कर लाग्ने वस्तु विभागले तोकेको क्षेत्रबाहिर ढुवानी गर्नेले कर बीजक साथमा राख्नु पर्नेछ।

५(५) विभागले सूचना प्रकाशन गरी वा लिखित आदेश दिई तोकेको कुनै व्यक्तिले कुनै तोकेको वस्तुको सोही सूचना वा आदेशमा तोकेको समयावधिका लागि त्यस्तो वस्तुको खुद्रा बिक्री मूल्य सार्वजनिक गर्नुपर्ने गरी तोक्न सक्नेछ। यस्तो सूचना वा आदेश प्राप्त भएपछि खुद्रा बिक्री मूल्य सार्वजनिक नगरी कुनै वस्तुको बिक्री वा हस्तान्तरण गर्न पाउने छैन।

५(६) ◆उपदफा (५) बमोजिमतोकिएको व्यक्तिले त्यस्तो वस्तु दर्ता नभएको व्यक्तिलाई बिक्री गर्दा सार्वजनिक भएको मूल्यमा

५आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

◆आर्थिक ऐन, २०७६ द्वारा संशोधित।

तोकिएको ढाँचामा बीजक दिई उपभोक्ता तहको कर समेत असुल उपर गराउने व्यवस्था गरिनेछ।

तर उपदफा (७) बमोजिम नतोकिएको कुनै व्यक्तिले पनि स्वेच्छाले यस उपदफा बमोजिमको बीजक दिन सक्नेछ।

१४क. विद्युतीय बीजक : (१) विभागले मापदण्ड र प्रक्रिया तोकी कुनै व्यक्तिले विद्युतीय माध्यमबाट बीजक जारी गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विभागले सूचना प्रकाशन गरी त्यस्तो सूचनामा तोकिएको करदातालाई अनिवार्य रूपमा विद्युतीय माध्यमबाट बीजक जारी गरी विभागको केन्द्रीय बीजक अनुगमन प्रणाली (सि.बि.एम.एस.) मा आवद्ध गर्न वा विभागले उपलब्ध गराएको बिलिङ प्रणाली प्रयोग गरी विद्युतीय बीजक जारी गर्न आदेश दिन सक्नेछ।

(३) विद्युतीय माध्यमबाट बीजक जारी गर्ने सफ्टवेयर वा उपकरणको सुरक्षण तथा विश्वसनीयता सम्बन्धमा विभागले कार्यविधि बनाई लागू गर्नेछ।

१५. दर्ता नभएको व्यक्तिले कर उठाउन नहुने: (१) दर्ता नभएको व्यक्तिले कर असुल गरेको देखिने कुनै बीजक वा कागजात जारी गर्न र कर उठाउन हुँदैन।

(२) दर्ता नभएको कुनै व्यक्तिले कर उठाएमा त्यसरी उठाएको कर निर्धारण गरी निजबाट असुल उपर गरिनेछ।

७(३) उपदफा (१) वा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह वा नेपालस्थित अन्तर्राष्ट्रिय संघ, संस्था वा नियोग वा मूल्य अभिवृद्धि कर नलाग्ने वस्तुको कारोबार गर्ने सार्वजनिक संस्थानले मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने वस्तु वा सेवा बिक्री गर्दा कर असुल उपर गर्नु पर्नेछ।

१६. कारोबारको लेखा राख्नु पर्ने: (१) करदाताले दफा १८ बमोजिमको कर अवधिको आफ्नो कारोबारको लेखा अद्यावधिक राख्नु पर्नेछ र त्यस्तो लेखा निरीक्षण गर्न कर अधिकृतले माग गरेमा जहाँसुकै रहेको निजको त्यस्तो लेखा कर अधिकृतलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

७(१क) विभागले करदाताको कम्प्यूटर तथ्याङ्क आधार (डाटाबेस) मा निरन्तर पहुँच प्राप्त गर्न सक्नेछ।

(२) करदाताले राखेको लेखामा देहायका कुराहरु समेत समावेश हुनु पर्नेछ:-

(क) कारोबार भएको मिति,

(ख) प्रत्येक कारोबारको मूल्य,

(ग) कारोबारको अर्को पक्ष दर्ता भएको रहेछ भने निजको दर्ता नम्बर, र

(घ) कारोबारसँग सम्बद्ध तोकिए बमोजिमका अन्य कुराहरु।

➔ (३) दर्ता भएको व्यक्तिले सम्बन्धित कर अधिकृतद्वारा प्रमाणित भएको खरिद तथा बिक्री खाता लेखा राख्ने प्रयोजनको निमित्त प्रयोग गर्नु पर्नेछ।

○ (३क)

(४) करदाताले कारोबारको लेखा तोकिएको अवधिसम्म सुरक्षित राख्नु पर्नेछ।

📖 (५) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियमले तोकेको प्रक्रिया पूरा गरी करदाताले राखेको लेखालाई अन्यथा प्रमाणित नभएसम्म मान्यता दिइनेछ।

Ω१६क. कम्प्यूटर प्रशोधित अभिलेख प्रमाणको रूपमा ग्राह्य हुने: (१) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि अन्यथा प्रमाणित भएमा बाहेककर प्रयोजनको निमित्त विभाग वा अन्तर्गतका कार्यालयमा रहेका कम्प्यूटरबाट प्रशोधित करदाता सम्बन्धी अभिलेख प्रमाणको रूपमा ग्राह्य हुनेछ।

(२) विभागले सूचना प्रकाशन गरी विद्युतीय माध्यमबाट बीजक जारी गर्ने, लेखा राख्ने, कर विवरण पेश गर्ने तथा भुक्तानी गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ।

Ω१६ख. नोक्सान भएको वस्तुमा तिरेको कर कट्टी गर्ने: आगजनी, चोरी, दुर्घटना, टुटफुट, प्राकृतिक विपद् वा ध्वंसात्मक गतिविधिको कारणले हानि

➔ आर्थिक ऐन, २०७८ द्वारा संशोधित।

○ आर्थिक ऐन, २०७८ द्वारा झिकिएको।

📖 पहिलो संशोधनद्वारा थप।

Ωपहिलो संशोधनद्वारा थप भई आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

📖 आर्थिक ऐन, २०८३ द्वारा संशोधित।

नोक्सानी ?वा उपयोग गर्ने म्याद सकिएको भएको वस्तुमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर तोकिए बमोजिम कट्टी गर्न सकिनेछ।

१७. कर कट्टी: (१) दर्ता भएको व्यक्तिले आफ्नो कर लाग्ने कारोबारसँग सम्बन्धित वस्तु वा सेवा आयात वा प्राप्त गर्दा तिरेको वा तिर्नुपर्ने करको रकम आफूले उठाएको करको रकमबाट कट्टी गर्न सक्नेछ।

Ω(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि व्यावसायिक वा व्यक्तिगत प्रयोजनको लागि प्रयोग हुन सक्ने तोकिएका वस्तुहरूका हकमा कर कट्टी गर्न नपाउने वा आंशिक रूपमा मात्र कर कट्टी गर्न पाउने व्यवस्था गर्न सकिनेछ।

(३) कुनै महिनामा कारोबार भएको वस्तु वा सेवाको पूर्ण अंश कर लाग्ने कारोबारमा प्रयोग नभएमा उक्त वस्तु वा सेवामा पहिले तिरेको कर कट्टी सो वस्तु वा सेवाको कर लाग्ने कारोबारमा प्रयोग भएको अंशमा मात्र तोकिए बमोजिम प्रदान गरिनेछ।

(४) यस दफा बमोजिम कर कट्टी सुविधा प्रदान गरिने वस्तु वा सेवाको तोकिए बमोजिमको उपयोगिताको अवधि समाप्त हुनुभन्दा अगावै कर लाग्ने कारोबारमा प्रयोग हुन छाडेमा तोकिए बमोजिम सो वस्तु वा सेवा तत्काल बजार मूल्यमा बिक्री भएको मानी कर असुल उपर गरिनेछ।

(५) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रयोग भैसकेका वस्तुहरूको कारोबार गर्ने दर्ता भएको व्यक्तिले पाउने कर कट्टी सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ।

? आर्थिक ऐन, २०७८ द्वारा थप।

Ω आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

Ω (५क) उपदफा (२) को अधीनमा रही वित्तीय पट्टा अन्तर्गत ऋण सम्झौता गरी पैठारी वा खरिद गरिएका पूँजीगत वस्तुहरूमा तिरेको कर सम्बन्धित करदाताले कट्टी गर्न पाउनेछ।

५(५ख) दफा ८ को उपदफा (२) अर (२क), दफा १२क. र दफा १५ को उपदफा (३) बमोजिम तिरेको कर सम्बन्धित करदातालाई कट्टी गर्न दिइनेछ।

(६) यस ऐन बमोजिमको कर कट्टी सुविधा तोकिए बमोजिमका कागजातहरूद्वारा दाबी प्रमाणित भएपछि मात्र दिइनेछ।

(७) दर्ता हुँदाका बखत मौज्दातमा रहेको कर लाग्ने कारोबारमा प्रयोग हुने वस्तुमा तिरेको वा तिर्नुपर्ने कर कट्टी गर्ने व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(८) *.....

१८. कर विवरण पेश गर्नु पर्ने: (१) करदाताले प्रत्येक महिना आफूले बुझाउनुपर्ने कर रकम स्वयं निर्धारण गरी सो महिना समाप्त भएको पच्चीस दिनभित्र कर अधिकृत समक्ष ५वा हुलाकबाट रजिष्ट्री गरी वा विद्युतीय माध्यमबाट तोकिए बमोजिम कर विवरण पेश गर्नु पर्नेछ। यस्तो विवरण सो महिनामा कर लाग्ने कारोबार गरेको वा नगरेको जेसुकै भए तापनि पेश गर्नु पर्नेछ।

✎(१क) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि आन्तरिक राजस्व कार्यालय नभएका जिल्लाका करदाताले आफूले कर

Ωआर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

५आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

अ आर्थिक ऐन, २०८० द्वारा थप।

* आर्थिक ऐन, २०८२ द्वारा झिकिएको।

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

विवरण बुझाउनु पर्ने महिनाको पन्ध्र गतेभित्र सम्बन्धित स्थानीय तह वा जिल्लाको कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा बुझाउनु पर्ने कर रकम र कर विवरण पेश गर्न सक्नेछ। यसरी प्राप्त हुन आएको कर विवरण तथा कर भुक्तानीको विवरण सम्बन्धित स्थानीय तह वा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयले सात दिनभित्र सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा पठाउनु पर्नेछ।

५(१ख) ~~दफा~~ १०ख१.. उपदफा (१) र उपदफा (१क) बमोजिम विवरण पेश गर्ने र पठाउने कार्यविधि विभागले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि तोकिए बमोजिमका करदाताले एक महिना भन्दा कम वा बढी अवधिको कर विवरण पेश गर्न सक्नेछ।

३(३) यस दफा बमोजिम कर विवरण बुझाउनु पर्ने करदाताले कर विवरण बुझाउनु पर्ने मिति समाप्त भएको चार महिनासम्म नबुझाएमा कर अधिकृतले त्यस्तो करदाताको आयात वा निर्यात रोक्का गर्न सक्नेछ।

४(४) करदाताबाट म्यादभित्र पेश भएको कर विवरण अन्यथा भई संशोधन गर्न चाहेमा विवरण पेश गरेको मितिले सात दिनभित्र विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम कर विवरण संशोधन गर्न सक्नेछ।

• आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप भई आर्थिक ऐन, २०८३ द्वारा संशोधित।

• आर्थिक ऐन, २०७९ द्वारा संशोधित।

• आर्थिक ऐन, २०८१ द्वारा थप।

• आर्थिक ऐन, २०८३ द्वारा थप।

१९. करको भुक्तानी: (१) करदाताले *प्रत्येक कर अवधिको कर सो अवधि समाप्त भएको मितिले पच्चीस दिनभित्र बुझाउनु पर्नेछ।

५(२) करदाताले उपदफा (१) मा उल्लिखित म्यादभित्र बुझाउनुपर्ने कर नबुझाएमा बाँकी रहेको कर रकममा वार्षिक दश प्रतिशतका दरले थप दस्तुर लाग्नेछ।

(३) ◇.....

(४) करदाताले आफ्नो काबू बाहिरको परिस्थितिले गर्दा म्यादभित्र करको रकम बुझाउन नसकेको कारण देखाई Ωउपदफा (२) बमोजिम लाग्ने थप □दस्तुर मिनाहा पाउन निवेदन गरेमा र कारण मनासिब देखेमा महानिर्देशकले त्यस्तो दस्तुर मिनाहा दिन सक्नेछ।

(५) Ωउपदफा (२) बमोजिमको थप □दस्तुर र दफा २६ बमोजिमको ब्याज हिसाब गर्दा बुझाउनुपर्ने कर रकमको दायित्व जुन महिनाको कारोबारबाट सिर्जना भएको हो सोही Ωकर अवधिको कर बुझाउनुपर्ने म्याद गुज्नेको मितिदेखि नै गणना गरिनेछ।

□(६) दफा २० बमोजिम करदाताको कर निर्धारण गर्दा सो कर अवधिमा निजसँग असुल गर्नुपर्ने कर भन्दा निजले फिर्ता पाउन

*पहिलो संशोधनद्वारा संशोधित।

५आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

◇आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा झिकिएको।

Ωआर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

□ आर्थिक ऐन, २०८० द्वारा संशोधित।

□ पहिलो संशोधनद्वारा थप।

सक्ने कर बढी भएको पाईएमा निजको सो कर अवधिमा कर निर्धारण गर्दा थप दस्तुर र ब्याज असुल गरिने छैन।

७(७) उपदफा (१) मा उल्लिखित म्यादभित्र करको भुक्तानी विद्युतीय माध्यम वा बैंकले प्रत्याभूति दिएको चेक (गुड फर पेमेन्ट चेक) बाट समेत गर्न सकिनेछ। यसरी विद्युतीय माध्यमबाट भुक्तानी भएकोमा भुक्तानी आदेश भएको मितिमा र बैंकले प्रत्याभूति दिएको चेक (गुड फर पेमेन्ट चेक) मार्फत भुक्तानी भएकोमा कार्यालयले बुझेको मितिमा भुक्तानी भएको मानिनेछ।

➤(७क) उपदफा (७) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दश लाख रुपैयाँभन्दा बढीको कर भुक्तानी गर्दा चेक, ड्राफ्ट वा विद्युतीय माध्यमबाट भुक्तानी गर्नु पर्नेछ।

ⓘ(७ख) यस दफामा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि ७(७ख) १. बमोजिम दर्ता भएको व्यक्तिको कर भुक्तानी प्रक्रिया विभागले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

📖(८) ब्याज, थप दस्तुर र जरिवाना माथि ब्याज असुल गरिने छैन।

२०. कर अधिकृतले कर निर्धारण गर्न सक्ने: (१) देहायका कुनै अवस्थामा कर अधिकृतले कर निर्धारण गर्न सक्नेछ:-

(क) म्यादभित्र कर विवरण पेश नगरेमा,

(ख) अधुरो वा त्रुटिपूर्ण कर विवरण पेश गरेमा,

➤ आर्थिक ऐन, २०७६ द्वारा थप।

ⓘ आर्थिक ऐन, २०७९ द्वारा थप।

📖 आर्थिक ऐन, २०८० द्वारा थप।

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

- (ग) झुट्टा कर विवरण पेश गरेमा,
- (घ) करको रकम कम देखाएको वा ठीक नभएको भन्ने कर अधिकृतलाई विश्वास गर्नुपर्ने कारण भएमा,
- 📖(ङ) आपूर्ति मूल्यमा न्यून बीजकीकरण गरेको भन्ने कर अधिकृतलाई विश्वास गर्नुपर्ने कारण भएमा,
- ७(च) न्यून बीजकीकरण गरी समूह कम्पनीमा आपूर्ति भएमा,
- ७(छ) दर्ता हुनुपर्ने दायित्व भएको व्यक्तिले दर्ता नगरी कारोबार गरेमा,
- ७(ज) बीजक जारी नगरी बिक्री गरेमा,
- ७(झ) दर्ता नभएको व्यक्तिले कर उठाएमा,
- ७(ञ) दफा ८ को ● उपदफा (२), (२क) वा (३) बमोजिम कर दाखिला नगरेमा,
- ७(ट) दफा १७ को उपदफा (४) को अवस्था विद्यमान भएमा।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कर निर्धारण गर्दा देहायका कुनै वा सबै आधारमा करको निर्धारण गर्न सकिनेछः-

- (क) कारोबारको सबुत,
- (ख) कारोबारको सम्बन्धमा सम्बन्धित कर अधिकृतले पेश गरेको कर परीक्षण प्रतिवेदन,

📖 पहिलो संशोधनद्वारा थप।

७आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

● आर्थिक ऐन, २०८१ द्वारा संशोधित।

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

(ग) समान प्रकृतिको कारोबारमा संलग्न अन्य व्यक्तिले बुझाएको कर।

(३) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपरोक्त बमोजिम करको निर्धारण गर्दा प्रमाणको भार पुर्‍याउने अभिभारा सम्बन्धित कर अधिकृतको हुनेछ।

Ω(४) उपदफा (१) बमोजिम कर निर्धारण गर्दा कर विवरण पेश गरेको मितिले चार वर्षभित्र कर निर्धारण गरिसक्नु पर्नेछ। उक्त अवधिभित्र कर निर्धारण हुन नसकेमा पेश भएको विवरण नै स्वतः मान्य भएको मानिनेछ।

५(४क) उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै व्यक्तिले झुठ्ठा लेखा वा बीजक वा अन्य कागजात तयार गरी वा जालसाजी गरी कर छलेको रहेछ भने जुनसुकै बखत विभागले पुनः कर निर्धारण गर्न आदेश दिन सक्नेछ।

?(४ख) उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि राजस्व न्यायाधिकरण वा अन्य अधिकार प्राप्त अदालतबाट कर निर्धारण संशोधन गरिएको वा निर्धारित कर घटाइएको अवस्थामा सो हदसम्म कर अधिकृतले त्यस्तो कर निर्धारणमा संशोधन गर्न सक्ने छैन।

तर त्यस्तो निकायले पुनः छानबिन गर्ने आदेश दिएमा कर निर्धारण गर्न बाधा पुगेको मानिने छैन।

Ω आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

५ आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

? आर्थिक ऐन, २०७८ द्वारा थप

(५) यस दफा बमोजिम कर निर्धारण गर्दा कर अधिकृतले सम्बन्धित व्यक्तिलाई आफ्नो सफाई पेश गर्न ***पन्ध्र दिनको म्याद** दिनु पर्नेछ।

२१. करको असुली:(१) यस ऐन बमोजिमको म्यादभित्र बुझाउनुपर्ने कर कुनै करदाताले नबुझाएमा ♦..... सम्बन्धित कर अधिकृतले देहायका कुनै वा सबै तरिका अपनाई कर असुल गर्न सक्नेछ:-

(क) करदातालाई फिर्ता गर्नुपर्ने रकम भए त्यसमा कट्टा गरेर।

(ख) करदाताको चल तथा अचल सम्पत्ति कब्जा गरेर।

Ω(ग) करदाताको सम्पूर्ण वा केही सम्पत्ति एकै पटक वा पटक पटक गरी सिलबन्दी बोलपत्र वा सार्वजनिक बढाबढद्वारा लिलाम बिक्री गरेर।

(घ) बैंक तथा अन्य वित्तीय संस्थामा रहेको करदाताको रकमबाट कट्टा गर्न लगाएर।

(ङ) नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारको स्वामित्वमा भएको कुनै सङ्गठित संस्था •, प्रदेश सरकार वा ©स्थानीय तहहरूबाट करदाताले पाउने रकमबाट कट्टा गर्न लगाएर।

Ω (च) कुनै तेस्रो व्यक्तिले करदातालाई तिर्नुपर्ने रकम दावी गरेर।

(छ) करदाताको आयात निर्यात र अन्य कारोबार रोक्का गरेर।

*पहिलो संशोधनद्वारा संशोधित।

♦आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा झिकिएको।

• आर्थिक ऐन, २०८२ द्वारा थप।

©केही नेपाल ऐन संशोधन गर्ने ऐन, २०७२ द्वारा संशोधित।

७(ज) नेपाल बाहिर जान रोक लगाएर।

१(झ) म्यादभित्र बुझाउनु पर्ने कर नबुझाउने करदाताको नाम प्रकाशन वा प्रसारण वा विभागको वेबसाइटमा सार्वजनिक गरेर।

७(२) उपदफा (१) बमोजिम कर अधिकृतले गरेको कारवाहीको जानकारी चौबिस घण्टाभित्र महानिर्देशकलाई दिनु पर्नेछ।

७(३) कर असुली वा फिर्ता गर्दा एक रुपैयाँभन्दा घटी भएको रकमलाई हिसाबमा गणना गरिने छैन।

७२२. विशेष अवस्थामा कर निर्धारण: यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै करदाताले नेपाल छोडी जाने वा आफ्नो सम्पत्ति अरु कसैलाई हस्तान्तरण गर्ने, हटाउने वा लुकाउने सम्भावना भई कर असुली हुन नसक्ने अवस्था छ भन्ने विश्वास गर्ने आधार भएमा कर अधिकृतले महानिर्देशकको स्वीकृति लिई त्यस्तो करदातासँग लाग्ने वा लागेको कर तुरुन्त निर्धारण गरी कर असुल गर्न वा धरौटी माग गर्न सक्नेछ।

७२२क. कर छुल्ने योजना विरुद्धको व्यवस्था: यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि करको फाइदा लिने बदनियतले देहायको कुनै कार्य गरेमा कर छुल्ने योजना गरेको मानी महानिर्देशकले त्यस्तो

७आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

१ आर्थिक ऐन, २०७८ द्वारा थप।

७ आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

७ पहिलो संशोधनद्वारा थप।

७आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

करदाताको कर निर्धारण गरी कर असुल उपर गर्न कर अधिकृतलाई आदेश दिन सक्नेछः-

- (क) यस ऐनमा भएको व्यवस्थाको दुरुपयोग गरी कर छल्ने बढ्नियतले कुनै योजना तथा कार्य गरी गरेको दायित्व कम गरेमा,
- (ख) कुनै व्यक्ति वा निकायले गरेको दायित्व कम गर्ने बढ्नियतले कुनै कार्य गरेमा वा सो गर्ने उद्देश्यले सम्झौता गरेमा।

२३. जाँच तथा परीक्षण सम्बन्धी अधिकार: (१) यस ऐन बमोजिम दर्ता गर्नुपर्ने करदाताले दर्ता नगरी कर लाग्ने कारोबार गरेको छ भन्ने कुरामा विश्वास गर्नुपर्ने मनासिब आधार भएमा कर अधिकृतले जाँचबुझ गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जाँचबुझ गर्ने, दर्ता भएको व्यक्तिले दफा १८ बमोजिम पेश गरेको कर विवरण जाँच गर्ने र दफा २० बमोजिम कर निर्धारण गर्ने प्रयोजनका लागि कर अधिकृतलाई देहाय बमोजिमको अधिकार हुनेछः-

- (क) कर दायित्वसँग सम्बन्धित वस्तुहरू, स्थान, कागजात, लेखा तथा अभिलेख जाँच गर्ने,
- (ख) करदाताको कारोबार स्थल वा यस ऐन अन्तर्गत कसूर मानिने कार्यसित सम्बन्धित प्रमाणहरू हुन सक्ने सम्भावना भएका अन्य स्थलहरूमा खानतलासी लिने,

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

- (ग) आफ्नो कर्तव्यपालनको सिलसिलामा कुनै अभिलेख, किताब, खाता, कागजातहरू तयार गर्ने वा तिनीहरूमा विवरण भर्ने व्यक्तिसँग जानकारी माग गर्ने,
- (घ) करदाताको कारोबारस्थल वा सोसँग सम्बन्धित अन्य स्थलमा रहेको कुनै कागजात, किताब तथा अभिलेखलाई हटाउने वा कब्जा गर्ने वा अन्यत्र लैजाने,
- (ङ) करदाताको कारोबार सञ्चालन गर्ने स्थान वा कर कार्यालय वा अन्य कुनै उपयुक्त स्थानमा करको लेखापरीक्षण गर्ने।

(३) कर अधिकृतले बैंक तथा वित्तीय संस्था लगायत कुनै व्यक्तिसँग कुनै करदाताको कारोबारको सम्बन्धमा कुनै कुराको जानकारी माग गरेमा त्यस्तो सूचना कर अधिकृतलाई दिनु त्यस्तो व्यक्तिको कर्तव्य हुनेछ।

२३क. स्थानीय प्रशासन तथा प्रहरीले सहयोग गर्नु पर्ने: यो ऐन कार्यान्वयन गर्ने सिलसिलामा कर अधिकृतले स्थानीय प्रशासन तथा प्रहरीको सहयोग मागेमा त्यस्तो सहयोग गर्नु स्थानीय प्रशासन तथा प्रहरीको कर्तव्य हुनेछ।

२३ख. कर सम्बन्धी व्यवस्था यसै ऐन बमोजिम हुने: प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सालबसाली लागू हुने आर्थिक ऐनले यस ऐनमा संशोधन गरी कर लगाउने, निर्धारण गर्ने, बढाउने, घटाउने, छुट दिने वा मिनाहा दिने सम्बन्धी व्यवस्था गरेकोमा बाहेक अन्य कुनै

पहिलो संशोधनद्वारा थप।

पहिलो संशोधनद्वारा थप।

पनि ऐनले यस ऐन बमोजिमका करका व्यवस्थाहरूमा कुनै पनि संशोधन, परिवर्तन वा कर सम्बन्धी अन्य व्यवस्थाहरू गर्न सक्ने छैन।

७२३ग. न्यून बीजकीकरणका वस्तु खरिद गर्ने:(१) कुनै व्यक्तिले प्रचलित बजार मूल्यभन्दा बिक्री मूल्य कम देखाई न्यून बीजकीकरण गरी कुनै वस्तु बिक्री गरेमा प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि त्यसरी न्यून बीजकीकरण गरी बिक्री गरेको त्यस्तै प्रकृतिको मौज्दातमा बाँकी रहेको वस्तु कर अधिकृतले रोक्का राखी न्यून बीजकीकरण गरी बिक्री गरेको मूल्यमा कर अधिकृतले खरिद गर्न वा गराउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कर अधिकृतले वस्तु खरिद गर्दा वा गराउँदा त्यस्तो व्यक्तिले वस्तु बिक्री गर्न मञ्जुर नगरेमा कर अधिकृतले त्यस्तो वस्तु आफ्नो कब्जामा लिई न्यून बीजकीकरण गरी बिक्री गरेको मूल्यको आधारमा गणना गरी त्यस्तो व्यक्तिले भुक्तानी लिन आएको बखत भुक्तानी दिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (१) वा (२) बमोजिम खरिद गरेको वा खरिद गर्न लगाएको वस्तु महानिर्देशकले तोकेको मूल्य तथा प्रक्रिया अनुसार बिक्री गर्न वा गराउन सकिनेछ।

७२३घ. थुनामा राख्न वा कब्जा गर्न वा धरौटी माग गर्न सक्ने: (१) कुनै व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाले कर छली कारोबार गरेको र तुरुन्त कुनै कारबाही नगरेमा अभियुक्त भागी जाने वा कसुरको सबुत प्रमाण गायब हुने सम्भावना देखेमा महानिर्देशकको स्वीकृति लिई कर अधिकृतले देहायका काम गर्न वा गराउन सक्नेछः—

(क) कारोबार स्थलमा सिलबन्दी गर्न,

- (ख) विद्युतीय उपकरण तथा सोको अभिलेख कब्जा गर्न,
- (ग) कसुर गरेको भन्ने कुराको विश्वास लागेको व्यक्तिबाट छलिएको कर बराबरको रकम पर्चा खडा गरी नगद धरौटी वा जेथा जमानी माग गर्न,
- (घ) करदाताको नाममा रहेको बैङ्क खाता तीन महिनासम्मको लागि रोक्का राख्न,

तर कर निर्धारण प्रक्रिया पूरा नभएको अवस्थामा महानिर्देशकको स्वीकृतिमा थप तीन महिनाको लागि बैङ्क खाता रोक्का राख्न सकिनेछ।

- (ङ) खण्ड (ग) बमोजिम नगद धरौटी नराखेमा वा जेथा जमानी नदिएमा एक पटकमा पन्ध्र दिनमा नबढ्ने गरी बढीमा पैतालीस दिन थुनामा राख्न।

(२) यस ऐन बमोजिम कसुरको अनुसन्धान तथा तहकिकातको सम्बन्धमा कर अधिकृतलाई कानून बमोजिम प्रहरीलाई भए सरहको अधिकार हुनेछ।

२४. कट्टी गर्न पाउने रकम बढी भएमा: (१) दर्ता भएको व्यक्तिले कुनै महिनामा दफा १७ बमोजिम कट्टी गर्न पाउने गरेको रकम सो महिनामा उठाएको गरेको रकम भन्दा बढी भएमा त्यस्तो बढी रकम यस ऐन बमोजिम सो महिनासम्म बुझाउनुपर्ने कुनै रकम भए त्यसमा मिलान गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम मिलान गरी बाँकी रहेको रकम दर्ता भएको व्यक्तिले अर्को महिनामा बुझाउनुपर्ने गरेको रकममा मिलान गर्न सक्नेछ।

(३) यस दफा बमोजिम **◆**लगातार ४ महिनासम्ममिलान गरेर बाँकी रहेको रकम दर्ता भएको व्यक्तिले एकमुष्ट फिर्ता पाउन तोकिए बमोजिम कर अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

Ω(४) उपदफा (२) वा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि महिनाभरिको कुल बिक्रीमध्ये चालीस प्रतिशतभन्दा बढी निर्यात गरी बिक्री गर्ने दर्ता भएको व्यक्तिले दफा १७ बमोजिम कर कट्टी गर्न पाउने रकम यस अघि यस दफामा तोकिएको कार्यविधि अपनाई फिर्ता पाउन निवेदन दिएमा बुझाउनुपर्ने कुनै रकम बाँकी भए त्यसमा मिलान गरी बाँकी रहेको रकम एकमुष्ट फिर्ता पाउन निवेदन दिन सक्नेछ।

Ω(५) उपदफा (३) वा (४) बमोजिम कुनै निवेदन परेमा फिर्ता दिनुपर्ने ठहरिएको रकम कर अधिकृतले फिर्ता दिनेछ र निवेदन परेको मितिले उपदफा (३) बमोजिम भए साठी दिनभित्र र उपदफा (४) बमोजिम भए तीस दिनभित्र फिर्ता नगरिएमा त्यस्तो रकममा नेपाल सरकारले तोकिए बमोजिम ब्याज समेत दिनु पर्नेछ।

(६) दर्ता भएको व्यक्तिले उपदफा (३) र (४) बमोजिम मिलान गरेर बाँकी रहेको रकम फिर्ता पाउने दाबी गरिसके पछि त्यस्तो रकम अर्को महिनामा उठाएको करमा मिलान गर्न पाउने छैन।

२५. कर फिर्ता हुन सक्ने: (१) देहाय बमोजिमको करको रकम तत् सम्बन्धी कारोबार भएको मितिले तीन वर्षभित्र फिर्ता पाउन दरखास्त परेमा फिर्ता दिइनेछ:-

Ω(क) नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयले कूटनीतिक मान्यता प्रदान गरेको नेपालको कूटनीतिज्ञलाई विदेशी राष्ट्रले

◆आर्थिक ऐन, २०७६ द्वारा संशोधित।

Ωआर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

पारस्परिकताको आधारमा वा क्षेत्रीय वा अन्तर्राष्ट्रिय नियोग वा संस्थामा कार्यरत कूटनीतिक सुविधा प्राप्त व्यक्तिलाई कर छुटको सुविधा प्रदान गरेको रहेछ भने नेपालस्थित त्यस्तो राष्ट्र, क्षेत्रीय वा अन्तर्राष्ट्रिय नियोग वा संस्थाको कूटनीतिज्ञले आफूले उपभोग गरेको हदसम्म नेपालभित्र तिरेको करको रकम,

➤(क१) नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयको सिफारिसमा कूटनीतिक सुविधा प्राप्त नियोगले नेपालभित्र कर लाग्ने वस्तु वा सेवा खरीद गर्दा तिरेको करको रकम,

■(क२) संयुक्त राष्ट्र संघ, यसका सदस्य संस्था एवं विशिष्टीकृत एजेन्सीले आफ्नो उद्देश्य अनुरूप कार्य सञ्चालन गर्ने सिलसिलामा नेपालभित्र कर लाग्ने वस्तु वा सेवा खरीद गर्दा तिरेको करको रकम।

(ख) नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयले कर छुटको सुविधा प्रदान गरेको अन्तर्राष्ट्रिय संस्था वा त्यस्तो संस्थाले तिरेको करको रकम,

(ग) नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयबाट कर छुटको सहमति प्राप्त दुई वा बहुपक्षीय सम्झौता बमोजिम नेपाल २..... भित्र आयोजना सञ्चालन गर्ने सिलसिलामा तिरेको करको रकम,

(घ) भूलबाट असुल गरिएको करको रकम।

➤आर्थिक ऐन, २०७६ द्वारा थप।

■ आर्थिक ऐन, २०७७ द्वारा थप।

² गणतन्त्र सुदृढीकरण तथा केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६६ द्वारा झिकिएको।

७(१क) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कूटनीतिक निकाय वा कूटनीतिज्ञले कर लाग्ने वस्तु वा सेवा खरिद गर्दा तिरेको कर एक पटकमा **दश हजार रुपैयाँभन्दा कमको** खरिदमा फिर्ता गरिने छैन।

➤(१ख) कुनै उपभोक्ताले विभागले सूचना प्रकाशन गरी निर्धारण गरेको वस्तु तथा सेवा खरिद गर्दा त्यस्तो खरिदको मूल्य प्रचलित कानून बमोजिम विद्युतीय माध्यमबाट भुक्तानी गरेमा निजलाई नगद प्रोत्साहन स्वरूप भुक्तानी गरेको गरेको दश प्रतिशत रकम विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम तत्काल छुट गरिनेछ।

●(१ग) दफा ३१क. को उपदफा (६) बमोजिम दाखिल गरेको रकम अदालतबाट फैसला भई फैसला कार्यान्वयनको क्रममा संशोधित कर निर्धारण भए पश्चात बढी भएको रकम करदाताले फिर्ता माग गरेमा फिर्ता गरिनेछ।

(२) उपदफा (१) को खण्ड (घ) बमोजिम करको रकम फिर्ता गर्दा करको वास्तविक भार बहन गर्ने व्यक्तिलाई मात्र फिर्ता गरिनेछ।

७२५क. विदेशी पर्यटकले खरिदमा तिरेको कर फिर्ता हुने: नेपाल भ्रमण गरी हवाईमार्गबाट फर्कने विदेशी पर्यटकले पच्चीस हजार रुपैयाँभन्दा बढीको कर लाग्ने वस्तु खरिद गरी आफूसँग लगेमा विभागले तोकेको

७आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

◆आर्थिक ऐन, २०७६ द्वारा संशोधित।

➤ आर्थिक ऐन, २०७६ द्वारा थप।

▣ आर्थिक ऐन, २०८० द्वारा संशोधित।

♣ आर्थिक ऐन, २०८३ द्वारा संशोधित।

● आर्थिक ऐन, २०८२ द्वारा थप।

७आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

प्रक्रिया अनुसार त्यस्तो वस्तुमा तिरेको कर फिर्ता दिइनेछ। त्यस्तो फिर्ता हुने रकमको तीन प्रतिशत रकम सेवा शुल्क बापत कट्टा गरिनेछ।

७२५ख.पुनः निर्यातमा भन्सार बिन्दुबाटै कर फिर्ता हुने: कुनै वस्तु पुनः निर्यात भएमा सम्बन्धित व्यक्तिले भन्सारमा दाखिला गरेको मूल्य अभिवृद्धि कर बापतको धरौटी रकममध्ये सो वस्तु पुनः निर्यात भएको प्रमाणको आधारमा हुने रकम सम्बन्धित भन्सार कार्यालयबाट निजलाई फिर्ता दिइनेछ।

७२५ग.पुनः निर्यातमा कर फिर्ता हुने: कुनै वस्तु पुनः निर्यात भई परिवर्त्य मुद्रामा अग्रिम रूपमा भुक्तानी प्राप्त भएमा सम्बन्धित व्यक्तिले खरिदमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर बापतको रकम निजलाई फिर्ता दिइनेछ।

२५ग१. ■

(३) उपदफा (२) बमोजिम कसैको निवेदन परेमा फिर्ता दिनु पर्ने ठहरिएको रकम कर अधिकृतले निवेदन परेको मितिले साठी दिनभित्र फिर्ता दिनु पर्नेछ।

(४) सम्बन्धित ठेकेदार वा आपूर्तिकर्ताले उपदफा (२) बमोजिम मिलान गरेर बाँकी रहेको रकम फिर्ता पाउन दावी गरिसकेपछि त्यस्तो रकम अर्को महिनामा उठाएको करमा मिलान गर्न पाउने छैन।

■ २५ग२. औषधि उद्योगले खरिदमा तिरेको कर फिर्ता हुने: (१) औषधि उद्योगले औषधि उत्पादनको लागि आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ र प्याकिङ्ग मेटेरियल स्वदेशी उद्योगबाट खरिद

■ आर्थिक ऐन, २०८३ द्वारा झिकिएको।

■ आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

गरेमा उक्त खरिदमा तिरेको कर चौमासिक रुपमा फिर्ता पाउन कर अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कसैको निवेदन परेमा फिर्ता दिनु पर्ने ठहरिएको रकम कर अधिकृतले निवेदन परेको मितिले साठी दिनभित्र फिर्ता दिनु पर्नेछ।

०२५घ. कर फिर्ता नहुने: यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐन बमोजिम फिर्ता लिनुपर्ने रकम कर अवधि समाप्त भएको मितिले तीन वर्षभित्र फिर्ताको लागि निवेदन नदिएमा फिर्ता हुने छैन।

०२६. ब्याज: (१) यस ऐन बमोजिम बुझाउनुपर्ने कुनै रकम म्यादभित्र दाखिला नगरेमा त्यस्तो म्याद नाघेको मितिदेखि बुझाउन बाँकी रकममा ब्याज लाग्नेछ। त्यस्तो ब्याज दफा ३१क. बमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकन र दफा ३२ बमोजिम पुनरावेदनको लागि निवेदन दिएको अवस्थामा पनि गणना गरिनेछ।

(२) उपदफा (१) को प्रयोजनको लागि ब्याजको दर वार्षिक पन्ध्र प्रतिशत हुनेछ।

२७. कर सरह मानिने: यस ऐन बमोजिम लाग्ने दस्तुर, ब्याज र जरिवाना यस ऐन बमोजिम लाग्ने कर सरह मानिनेछ।

२८. आयात सम्बन्धी व्यवस्था: (१) नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयले अन्यथा तोकेकोमा बाहेक आयात हुने वस्तुमा भन्सार अधिकृतले यस ऐन बमोजिमको कर असुल गर्नेछ।

७(१क) नेपालभित्र उत्पादन भएको वा तयार भएको मालवस्तु भन्सार कार्यालयबाट निर्यातको प्रक्रिया पूरा भइसकेपछि वा विदेशमा पुगिसकेपछि सम्बन्धित पार्टीले लिन अस्वीकार गरी वा अन्य कारणले पुनः पैठारी गरी ल्याई त्यस्तो मालवस्तु पैठारी भएको तीन महिनाभित्र निर्यात गर्ने भएमा यसरी फिर्ता ल्याउँदाको बखत लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि कर धरौटीमा राखी छाड्न सकिनेछ र त्यस्तो मालवस्तु पुनः निर्यात भएपछि उक्त धरौटी फिर्ता दिइनेछ। यसरी धरौटीमा राखिएको र फिर्ता गरिएको रकमको विवरण सम्बन्धित भन्सार कार्यालयले ^८..... विभागलाई दिनु पर्नेछ।

(२) आयात हुने वस्तुको सम्बन्धमा कर असुल उपर गर्न भन्सार अधिकृतले यस ऐन र प्रचलित भन्सार ऐन बमोजिमको अधिकार प्रयोग गर्न सक्नेछ।

२९. दण्ड सजाय:*(१)कुनै व्यक्तिले देहायका कुनै कसूर गरेमा कर अधिकृतले देहाय बमोजिम जरिवाना गर्न सक्नेछ:-

४(क) दफा ५ख. बमोजिम दर्ता गर्न कर अधिकृतले दिएको आदेश वा दफा १० को उपदफा (१) वा (२) उल्लङ्घन गरेमा वा दफा १०क. को उपदफा (१), दफा १०ख. को उपदफा (१) र दफा १०ख१. को उपदफा (१) बमोजिम दर्ता नभएमा प्रत्येक पटक बीस हजार रूपैयाँ,

^७आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

^८ आर्थिक ऐन, २०८० द्वारा झिकिएको।

*पहिलो संशोधनद्वारा संशोधित।

४ आर्थिक ऐन, २०७९ द्वारा संशोधित।

(ख) दफा १० को ◆उपदफा (५) वा(६) उल्लङ्घन गरेमा पटकै पिच्छे एक हजार रुपैयाँ,

७(ख१) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम करपाटी नराखेमा वा तोकिएको ठाउँमा करपाटी नराखेमा पटकै पिच्छे दुई हजार रुपैयाँ,

➤(ख२)दफा (१०)को उपदफा (७) उल्लङ्घन गरेमा पटकै पिच्छे दश हजार रुपैयाँ,

◆(ग) दफा १४ को उपदफा (१) उल्लङ्घन गरी बीजक नदिएमा पटकै पिच्छे दश हजार रुपैयाँ र बीजक नलिएमा पटकै पिच्छे एक हजार रुपैयाँ,

➤(ग१)दफा १४ को उपदफा (४) उल्लङ्घन गरेमा पटकै पिच्छे दश हजार रुपैयाँ,

Ω(घ) दफा १५ उल्लङ्घन गरेमा उठाएको करको शतप्रतिशत,

Ω(ङ) दफा १६ को उपदफा (१) बमोजिम कारोबारको लेखा अद्यावधिक नराखेमा दश हजार रुपैयाँ र कारोबारको लेखा निरीक्षण गर्न नदिएमा पटकै पिच्छे बीस हजार रुपैयाँ,

(च) दफा १६ को उपदफा (२) उल्लङ्घन गरेमा पाँच हजार रुपैयाँसम्म,

◆आर्थिक ऐन, २०७६ द्वारा संशोधित।

७आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

➤आर्थिक ऐन, २०७६ द्वारा थप।

Ωआर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

(छ) दफा १६ को उपदफा (३) वा (४) उल्लङ्घन गरेमा दश हजार रुपैयाँ,

⊙(छ१)

❖(छ२) दफा १४क. को उपदफा (१) वा (२) बमोजिम विद्युतीय बीजक जारी गर्ने करदाताले तथ्याङ्क भेट्न वा सच्याउन सकिने सफ्टवेयर प्रयोग गरेको पाइएमा पाँच लाख रुपैयाँ शुल्क लाग्नेछ र सोही उपदफामा उल्लिखित अन्य व्यवस्था पालना नगरेमा एक लाख रुपैयाँ शुल्क लाग्नेछ।

⊙(छ३) विद्युतीय बीजक जारी गर्न सफ्टवेयर वा उपकरण निर्माण गर्ने, जडान गर्ने वा सञ्चालन गर्ने व्यक्तिले विभागले दफा १४क. बमोजिम जारी गरेको कार्यविधिको पालना नगरेमा पाँच लाख रुपैयाँ,

(ज) दफा १८ को व्यवस्था उल्लङ्घन गरेमा लाग्ने करको प्रति दिन ०.०५ प्रतिशत वा प्रति कर अवधि एक हजार रुपैयाँमध्ये जुन बढी हुन्छ सो रकम,

(झ) दफा २३ बमोजिमको कार्यमा बाधा विरोध गरेमा पटकै पिच्छे पाँच हजार रुपैयाँ,

(ञ) न्यून बीजकीकरण गरी बीजक काटेको पाइएमा प्रत्येक बीजकको लागि दुई हजार रुपैयाँवा उपदफा (२) बमोजिम लाग्ने जरिवाना मध्ये जुन बढी हुन्छ सो रकम,

⊙ आर्थिक ऐन, २०७८ द्वारा झिकिएको।

❖ आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप भई आर्थिक ऐन, २०८३ द्वारा संशोधित।

⊙आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

तर न्यून बीजकीकरण भएको वस्तु कार्यालयले आवश्यक सम्झेमा तोकिए बमोजिम खरिद गर्न गराउन सक्नेछ।

●(अ१) शाखा वा गोदाम प्रमाणित नगरी कारोबार गरेको पाइएमा पटकै पिच्छे दश हजार रुपैयाँ,

(ट) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम उल्लङ्घन गरेमा पटकै पिच्छे ~~दश~~ दश हजार रुपैयाँ ।

☞(ड) विभागबाट जारी हुने व्यावसायिक प्रयोजनका मालवस्तुको आन्तरिक ओसारपसारको नियमन सम्बन्धी निर्देशिकाको उल्लङ्घन गरेमा पटकै पिच्छे पचास हजार रुपैयाँ।

५(१क) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम पालना नगरी गरेको दायित्व घटाएमा कर अधिकृतले विभागले तोकेको आधारमा कर बिगोको पच्चीस प्रतिशतसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ।

५(१ख) कुनै करदाताको मौज्दात परीक्षण गर्दा खरिद खातामा उल्लेख भएकोभन्दा बढी वस्तु मौज्दात फेला परेमा कर अधिकृतले त्यस्तो वस्तुको आम्दानी बाँध्न लगाई त्यसरी बढी फेला परेको वस्तुको बजार मूल्य कायम गरी त्यस्तो मूल्यको पचास प्रतिशतले हुने रकम जरिवाना गर्न सक्नेछ।

● आर्थिक ऐन, २०८२ द्वारा थप।

☞ आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप भई आर्थिक ऐन, २०८३ द्वारा संशोधित।

☞ आर्थिक ऐन, २०८३ द्वारा थप।

७(१ग) वस्तु तथा सेवाको हस्तान्तरण नगरी बीजक मात्र जारी गर्ने बिक्रेता व्यक्तिलाई जारी बीजक मूल्यको पचास प्रतिशत जरिबाना वा ६ महिनासम्म कैद वा दुवै गर्न सक्नेछ।

■(१घ) दर्ता हुनुपर्ने दायित्व भएका व्यक्तिले दर्ता नगरी कारोबार गरेमा कर अधिकृतले त्यस्तो व्यक्तिलाई कर बिगोको पचास प्रतिशतले हुन आउने रकम जरिबाना गर्न सक्नेछ।

△(१ङ) ऐनको दफा २५ को उपदफा (१) को खण्ड (क), (क१) र (क२) बमोजिम विद्युतीय माध्यमबाट स्वचालित रूपमा कर फिर्ता लिँदा नपाउने कर फिर्ता लिएको पाइएमा कर अधिकृतले कर बिगोको पच्चीस प्रतिशत रकम जरिबाना गर्न सक्नेछ।

Ω(२) कुनै व्यक्तिले देहाय बमोजिमको कुनै कसुर गरेमा कर अधिकृतले त्यस्तो व्यक्तिलाई कर बिगोको शतप्रतिशत रकम जरिबाना वा छ महिनासम्म कैद वा दुवै सजाय गर्न सक्नेछः—

(क) झुट्टा लेखा वा बीजक वा अन्य कागजात तयार गरेमा,

(ख) जालसाजी गरी कर छलेमा,

(ग) दर्ता नभएको व्यक्तिले दर्ता भएको व्यक्ति सरह व्यवहार गरेमा,

(घ) न्युन बीजकीकरण गरी बिक्री गरेमा,

७आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

➤आर्थिक ऐन, २०७६ द्वारा थप।

■ आर्थिक ऐन, २०७७ द्वारा थप।

△ आर्थिक ऐन, २०८० द्वारा थप।

Ωआर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

(ङ) दफा ३० को उल्लङ्घन गरी कारोबार गरेमा।

७(३) यस ऐनमा उल्लिखित कुनै कसुर गर्ने व्यक्तिलाई जानाजान वा लापरवाही गरी मदत गर्ने वा सहायता दिने वा दुरुत्साहन गर्ने वा सल्लाह दिने मतियारलाई त्यस्तो व्यक्तिले घटी तिरेको करको पचास प्रतिशत रकम जरिवाना लाग्नेछ।

७२९क. विभागले जरिवानाको रकम दाखिला गर्न आदेश दिन सक्ने: (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै व्यक्तिले दफा २९ को उपदफा (२) मा उल्लिखित एक वा एकभन्दा बढी कसुर गरेको कुरा कारवाहीको प्रक्रिया शुरू हुनु अगावै लिखित रूपमा स्वीकार गरेमा त्यस्तो कसुर गरे बापत लाग्ने जरिवाना रकममा नबढ्ने गरी जरिवाना रकम दाखिला गर्न विभागले त्यस्तो व्यक्तिलाई आदेश दिन सक्नेछ।

(२) विभागले उपदफा (१) बमोजिमको आदेश दिँदा त्यस्तो आदेशमा त्यस्तो कसुरको विवरण, बुझाउनुपर्ने जरिवाना रकम र जरिवाना रकम बुझाउनुपर्ने मिति खुलाउनु पर्नेछ।

(३) यस दफा बमोजिम विभागले दिएको आदेश अन्तिम हुनेछ।

७२९ख. सम्बन्धित अधिकृत जिम्मेवार हुने: (१) कुनै निकायले यस ऐन बमोजिम पालन गर्नुपर्ने कुनै कुरा पालन नगरेमा सो समयमा त्यस्तो निकायको अधिकृतको रूपमा कार्य गर्ने प्रत्येक कर्मचारी सो काम प्रति जिम्मेवार हुनेछ।

(२) कुनै निकायले कर बुझाई सक्नुपर्ने मितिसम्म कर नबुझाएमा त्यस्तो निकायको तत्काल वहाल रहेको वा छ महिना

अघिसम्म बहाल रहेको प्रत्येक अधिकृत संयुक्त वा छुट्टाछुट्टै रूपमा त्यस्तो कर बुझाउन जिम्मेवार रहेको मानिनेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उक्त उपदफाहरू देहायका अवस्थामा लागू हुने छैनन्:-

(क) सो व्यक्तिको जानकारी वा मन्जुरी बिना सो निकायले त्यस्तो कसुर गरेको अवस्थामा, र

(ख) त्यस्तो कसुर हुन नदिन सो व्यक्तिले सामान्य मानवीय विवेक प्रयोग गर्ने व्यक्तिले अपनाउने सम्मको होसियारी, परिश्रम र सीप अपनाएको वा प्रयोग गरेको भएमा।

(४) कुनै व्यक्तिले उपदफा (२) बमोजिम कर दाखिला गरेमा सो व्यक्तिले देहाय बमोजिम गर्न सक्नेछ:-

(क) निजले त्यसरी दाखिला गरेको रकम सो निकायबाट असुल उपर गर्न,

(ख) खण्ड (क) को प्रयोजनको लागि त्यसरी दाखिला गरेको रकमभन्दा बढी नहुने गरी निजको कब्जामा रहेको वा रहन आउने त्यस्तो निकायको सम्पत्ति आफ्नो अधीनमा राख्न।

(५) उपदफा (४) को खण्ड (ख) बमोजिम कुनै व्यक्तिले कुनै सम्पत्ति आफ्नो अधीनमा लिएमा त्यस्तो व्यक्ति उपर त्यस्तो निकाय वा अन्य कुनै व्यक्तिले कुनै दाबी गर्न पाउने छैन।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनको लागि “सम्बन्धित अधिकृत” भन्नाले त्यस्तो निकायको व्यवस्थापक वा सो हैसियतमा कार्य गर्ने व्यक्ति सम्झनु पर्छ।

३०. कारोबारको निलम्बन: (१) दर्ता भएको व्यक्तिले दुई वा दुईभन्दा बढी पटक दफा २९ बमोजिमको कुनै कसुर गरेमा महानिर्देशकले पटकै पिच्छे त्यस्तो व्यक्तिको कारोबारस्थलमा बढीमा सात दिनसम्म कारोबार गर्न नपाउने गरी दर्ता निलम्बन गर्न कर अधिकृतलाई आदेश दिन सक्नेछ।

(२) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि लगातार छ महिनासम्म कर विवरण पेश नगर्ने करदाताको नाम सार्वजनिक गरी त्यस्तो करदाताको कर कट्टी गर्नु पर्ने रकम बाँकी भए रोक्का राख्न र निजको दर्ता समेत निलम्बन गर्न सकिनेछ।

३०क. पुनः कर निर्धारणको लागि आदेश दिन सक्ने: (१) कर निर्धारण भई नसकदै त्यस्तो कर निर्धारण सम्बन्धी कुनै कारबाही अनियमित हुन लागेको छ वा भएको छ भन्ने कुरा महानिर्देशकलाई प्राप्त सूचनाबाट देखिन आएमा स्पष्ट कारण खोली पर्चा खडा गरी महानिर्देशकले पुनः कर निर्धारण गर्न सम्बन्धित कर अधिकृत वा अन्य कुनै कर अधिकृतलाई आदेश दिन सक्नेछ।

(२) कर अधिकृतले लापरवाही वा बदनियतसाथ कर निर्धारण गरी गरेको दायित्व घट्न गएको देखिएमा महानिर्देशकले त्यस्तो कर निर्धारण आदेशमा संशोधन गर्न शुरु कर निर्धारण भएको मितिबाट चार वर्षभित्र आदेश दिन सक्नेछ।

३१. अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुने: यस ऐनको प्रयोजनको लागि कर अधिकृतलाई सम्बन्धित व्यक्तिलाई झिकाउने, बयान गराउने, प्रमाण

३ आर्थिक ऐन, २०८२ द्वारा संशोधित।

४ आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

बुझ्ने र लिखतहरू पेश गर्न लगाउने सम्बन्धमा अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुनेछ।

२३१क.प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि निवेदन दिन सक्ने: (१) कर अधिकृतले गरेको कर निर्धारणको निर्णय उपर चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले त्यस्तो निर्णयको सूचना पाएको मितिले तीस दिनभित्र त्यस्तो निर्णय विरुद्ध महानिर्देशक समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिने म्याद गुज्रिन गएमा त्यस्तो म्याद गुज्रेको मितिले सात दिनभित्र म्याद गुज्रिन गएको कारण खोली म्याद थपको लागि महानिर्देशक समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निवेदनमा उल्लिखित कारण मनासिब देखिएमा महानिर्देशकले म्याद गुज्रेको मितिबाट तीस दिनको म्याद थप गर्न सक्नेछ।

(३) करदाताको उपदफा (१) बमोजिम परेको निवेदन उपर छानबिन गर्दा निवेदकको जिकीर सत्य देखिन आएमा स्पष्ट कारण खोली पर्चा खडा गरी महानिर्देशकले त्यस्तो कर निर्धारण आदेश बदर गरी पुनः कर निर्धारण गर्न सम्बन्धित कर अधिकृत वा अन्य कुनै कर अधिकृतलाई आदेश दिन सक्नेछ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेको मितिले साठी दिनभित्र त्यस्तो निवेदन उपर महानिर्देशकले निर्णय दिनु पर्नेछ।

(५) उपदफा (४) बमोजिमको म्यादभित्र महानिर्देशकले निर्णय नदिएमा सम्बन्धित व्यक्तिले दफा ३२ बमोजिम राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ।

(६) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन दिने करदाताले निर्धारित कर रकममध्ये विवादरहित कर रकम बुझाई विवादित कर रकमको **◆एकचौथाई रकमदाखिला गर्नु पर्नेछ।**

(७) **◆उपदफा (६) बमोजिम** दाखिला गर्नुपर्ने रकम निवेदन दिनुभन्दा अगाडि नै बढी दाखिला गरेको रहेछ भने त्यस्तो रकमले खामेसम्मको रकम कटाई बाँकी रकम मात्र दाखिला गर्नु पर्नेछ।

(८) यस दफा बमोजिम दाखिला गरेको रकम मुद्दाको अन्तिम किनारा नलागेसम्म फिर्ता हुने छैन।

Ω३२. राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन लाग्ने: (१) दफा ३० बमोजिम महानिर्देशकले गरेको निलम्बनको आदेश वा दफा ३१क. को उपदफा (४) बमोजिम महानिर्देशकले गरेको निर्णय उपर चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पुनरावेदन दिने व्यक्तिले पुनरावेदन दर्ता गरेको मितिले पन्ध्र दिनभित्र पुनरावेदन पत्रको प्रतिलिपि संलग्न गरी विभाग समक्ष लिखित जानकारी गराउनु पर्नेछ।

७३२क.पूर्वदिश: (१) कुनै व्यक्तिले यो ऐन लागू हुने अवस्था बारे कुनै द्विविधा निराकरणका लागि विभाग समक्ष लिखित रूपमा निवेदन दिएमा विभागले त्यस्तो व्यक्तिलाई लिखित रूपमा सूचित गरी विभागको धारणा तोकिए बमोजिम पूर्वदिशद्वारा जारी गर्न सक्नेछ।

◆आर्थिक ऐन, २०७६ द्वारा संशोधित।

◆ आर्थिक ऐन, २०७७ द्वारा संशोधित।

Ωआर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

७आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस ऐनको कार्यान्वयनका सम्बन्धमा देखापरेको कुनै द्विविधा सम्बन्धी विषय अदालतमा विचाराधीन रहेको वा अदालतबाट निर्णय भइसकेको अवस्थामा त्यस्तो विषयमा विभागले उपदफा (१) बमोजिमको पूर्वदिश जारी गर्न सक्ने छैन।

३२ख. सार्वजनिक परिपत्र: (१) यस ऐनको कार्यान्वयनमा एकरूपता ल्याई कर प्रशासनलाई सरल बनाउन र विभाग वा अन्तर्गतका कार्यालयका अधिकृत लगायत यस ऐनबाट प्रभावित हुने व्यक्तिलाई मार्ग निर्देशन दिन विभागले यस ऐनमा भएका व्यवस्थाको सम्बन्धमा व्याख्यासहित लिखित सार्वजनिक परिपत्रहरू जारी गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जारी गरिएका परिपत्रहरू सर्वसाधारणको जानकारीको लागि विभागको आफ्नो वेबसाइटमा वा → राष्ट्रियस्तरको पत्रपत्रिका वा अन्य विद्युतीय माध्यमबाट प्रकाशन गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम जारी गरिएको कुनै परिपत्र रद्द नगरिएसम्म सो परिपत्र बमोजिम कारवाही गर्न विभाग बाध्य हुनेछ।

☞ (४) उपदफा (१) बमोजिम गरेको व्याख्यालाई अदालतले अन्यथा व्याख्या गरेकोमा बाहेक अन्तिम मानिनेछ।

→ ३३. धरौटी राख्नु पर्ने: (१) यस ऐन बमोजिम राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दिँदा निर्धारित कर रकममध्ये विवादरहित कर रकम बुझाई विवादित कर रकम र जरिवानाको पचास प्रतिशत रकम धरौटी राख्नु पर्ने वा त्यस्तो रकम बापत बैङ्क जमानत दिनु पर्नेछ।

→ आर्थिक ऐन, २०७८ द्वारा संशोधित।

☞ आर्थिक ऐन, २०८३ द्वारा थप।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको धरौटी वा बैङ्क जमानतको रकम गणना गर्दा *..... विभागमा प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि दाखिल गरेको ‡एक चौथाई कर रकमलाई समेत गणना गर्नु पर्नेछ।

§(३) उपदफा (१) बमोजिम सम्बन्धित कार्यालयको नाममा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा रहेको धरौटी खातामा दाखिल गरेको बैङ्क भौचर वा त्यस्तो रकम बराबरको बैङ्क जमानतपत्र पुनरावेदनपत्र साथ पेश गर्नु पर्नेछ।

३४. अधिकार प्रत्यायोजन: (१) कर निर्धारण गर्ने र सजाय गर्ने अधिकार बाहेक कर अधिकृतले यो ऐन बमोजिम आफूलाई प्राप्त अधिकारहरूमध्ये कुनै वा सबै अधिकार आफू मातहतका कर्मचारीहरूलाई सुम्पन सक्नेछ।

(२) यस ऐनमा महानिर्देशकले गर्ने भनी किटान भएको अधिकार प्रत्यायोजन हुन सक्ने छैन।

७३४क.विशेषज्ञको सेवा लिन सक्ने: नेपाल सरकार वा विभागले कर परीक्षण, अनुसन्धान वा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यको लागि सम्बन्धित विशेषज्ञको सेवा लिन सक्नेछ र त्यस्तो विशेषज्ञको सम्बन्धमा दफा ३७ मा उल्लिखित सरकारी गोप्यता सम्बन्धी व्यवस्था लागू हुनेछ।

* आर्थिक ऐन, २०७९ द्वारा झिकिएको।

‡ आर्थिक ऐन, २०८२ द्वारा संशोधित।

§ आर्थिक ऐन, २०७९ द्वारा थप।

७ आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा थप।

३५. कर अधिकृतको परिचयपत्र: प्रत्येक कर अधिकृतले तोकिए बमोजिमको परिचयपत्र आफ्नो साथमा राख्नु पर्नेछ र कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा ***परिचयपत्र सम्बन्धित व्यक्तिलाई देखाउनु पर्नेछ।**
३६. सूचनाको तामेली: महानिर्देशक वा कुनै कर अधिकृतले जारी गरेको सूचना, आदेश वा कागजात तोकिए बमोजिमको प्रक्रिया पूरा भएपछि तामेली भएको मानिनेछ।
३७. गोपनीयता: कुनै व्यक्तिबाट प्राप्त हुन आएको करसँग सम्बन्धित कागजात वा अन्य सूचनाहरू देहायका अवस्थामा बाहेक अन्य कुनै अवस्थामा प्रकट गर्न वा प्रकाशन गर्न सकिने छैन:-
- (क) नेपाल सरकारको राजस्व संरक्षण गर्ने सिलसिलामा राजस्व सङ्कलन गर्ने अधिकारीलाई जानकारी दिन,
 - (ख) करदाताको दायित्व प्रमाणित गर्ने सिलसिलामा राजस्वसँग सम्बन्धित कानून बमोजिम अदालतमा प्रमाणको रूपमा पेश गर्न,
 - (ग) राजस्व न्यायाधिकरण वा कुनै अदालतको कारबाहीको सिलसिलामा रहेको सार्वजनिक अभिलेखको अङ्गका रूपमा राख्न।
३८. कर अधिकृतलाई सजाय हुने: करको दायित्व बढ्ने वा घट्ने गरी कुनै कर निर्धारण बदलिन साथ वा लापरवाहीबाट भएको भन्ने महानिर्देशकले ठहर गरेमा त्यसरी कर निर्धारण गर्ने कर अधिकृतलाई महानिर्देशकले निजको सेवा शर्त सम्बन्धी कानून बमोजिम विभागीय कारबाही चलाउनेछ।

*पहिलो संशोधनद्वारा संशोधित।

तर यसरी कारबाही चलाउँदा कर अधिकृतलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने उचित अवसर दिनु पर्नेछ।

३९. असल नियतले गरेको काम कारबाही प्रति जवाफदेही नहुने: यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै कर अधिकृतले आफ्नो कर्तव्य पालन गर्दा असल नियत लिई गरेको काम कारबाही प्रति निज व्यक्तिगत रूपमा जवाफदेही हुने छैन।

२४०. पुरस्कार तथा सुराकी खर्च: (१) कुनै करदाताले आफ्नो करको दायित्वको सम्पूर्ण वा केही अंश छुलेको वा छलन कोशिस गरेको प्रमाण सहितको सूचना दिने व्यक्तिलाई त्यस्तो सूचनाको आधारमा असुल उपर गरिएको करको रकममध्ये निजले पेश गरेको प्रमाणबाट निर्धारण भए जतिको कर रकमको बीस प्रतिशत बराबरको रकम महानिर्देशकको निर्णयले पुरस्कार स्वरूप दिन सकिनेछ।

(२) पुरस्कार पाउने व्यक्ति एकभन्दा बढी भएमा पुरस्कारको रकम समानुपातिक रूपमा दिइनेछ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि राजस्व चुहावटको सूचना दिने व्यक्तिलाई सूचनाको सत्यताको आधारमा विभागद्वारा निर्धारित कार्यविधि बमोजिम तत्काल दश हजार रुपैयाँसम्म सुराकी खर्च दिन सकिनेछ।

(४) उपदफा (१) र (३) बमोजिमको सूचना दिने व्यक्तिको नाम, थर र बतन गोप्य राखिनेछ।

४१. नियम बनाउने अधिकार: यो ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकारले आवश्यक नियमहरू बनाउन सक्नेछ।

२आर्थिक ऐन, २०७५ द्वारा संशोधित।

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

४२. अनुसूचीमा थपघट तथा हेरफेर: नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी अनुसूचीमा आवश्यक थपघट तथा हेरफेर गर्न सक्नेछ।

४३. अरुमा प्रचलित कानून बमोजिम हुने: यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा लेखिए जतिमा सोही बमोजिम र अरुमा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ।

४४. खारेजी र बचाउ: (१) देहायका ऐनहरू खारेज गरिएका छन्:-

(क) बिक्री कर ऐन, २०२३।

(ख) होटेल कर ऐन, २०१८।

(ग) ठेक्का कर ऐन, २०२३।

(घ) मनोरञ्जन कर ऐन, २०१७।

(२) उपदफा (१) बमोजिम खारेज भएका ऐनहरू अन्तर्गत भए गरेका सम्पूर्ण काम कारबाहीहरू यसै ऐन अन्तर्गत भए गरेको मानिनेछ।

दृष्टव्य: १. केही नेपाल कानून संशोधन गर्ने ऐन, २०६३ द्वारा रुपान्तर गरिएका शब्दहरू:

“श्री ५ को सरकार” को सट्टा “नेपाल सरकार”।

२. आर्थिक ऐन, २०८१ द्वारा रुपान्तर भएको शब्द:- “निकासी” को सट्टा “निर्यात”।

अनुसूची-१

(दफा ५ को उपदफा (३) सँग सम्बन्धित)

कर छुट हुने वस्तु तथा सेवा

समूह १: आधारभूत कृषि उत्पादनहरू		
०६.०१		निष्क्रिय पारेका, उम्रन लागेका वा फूलेका गाना, गाँठा, गाँठजरा, घनकन्द (कोर्म) हरू, मूल जरा सहितका जरा (क्राउन) हरू, र मूलजरा (राइजोम) हरू; शीर्षक १२.१२ का जराहरू बाहेकका चिकोरीको बिरुवा र जराहरू।
	०६०१.१०.००	-निष्क्रिय गाँनो, गाँठो, गाँठ जरा, घनकन्द (कोर्म), क्राउन र मूलजरा
	०६०१.२०.००	-उम्रन लागेको वा फूलेको गाँनो, गाँठो, गाँठ जरा, घनकन्द (कोर्म), क्राउन, मूलजरा, चिकोरी बिरुवा र जराहरू
०६.०२		अन्य जीवित बिरुवाहरू (तिनीहरूका जराहरू समेत), कलमीहरू, च्याउ निस्कने त्यान्द्रो (मसरूम स्पान)।
	०६०२.१०.००	-जरा नभएको कलमीहरू
	०६०२.२०.००	-खान हुने फल वा काष्ठफल (नट) का कलमी गरेका वा नगरेका रुख, बुटा र झाड
	०६०२.३०.००	-लालीगुराँस र अजालिया, कलमी गरेको वा नगरेका
	०६०२.४०.००	-कलमी गरेको वा नगरेको गुलाफ
	०६०२.९०.००	-अन्य
०७.०१		आलुहरू, ताजा वा चिसो पारेको।
	०७०१.१०.००	-बिउ
	०७०१.९०.००	-अन्य
०७.०२	०७०२.००.००	गोलभेडाहरू, ताजा वा चिस्याइएका।
०७.०३		प्याज, छयापी, लसुन, डुन्डु र यस्तै जातिका अन्य वनस्पतिहरू, ताजा वा चिस्याइएका।

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	०७०३.१०.००	-प्याज र छयापीहरू
	०७०३.१०.००	-डुन्डु र यस्तै लसुन प्याज जातिका वनस्पतिहरू
०७.०४		बन्दाकोबी, फूलकोबी, ग्याँठकोबी, केल (एक किसिमको कोबी) र खान हुने कोबी जातिका अन्य वनस्पतिहरू, ताजा वा चिस्याइएका।
	०७०४.१०.००	-फूलकोबी र ब्रोकोली
	०७०४.२०.००	-ब्रसेल्स स्प्राउट
	०७०४.१०.००	-अन्य
०७.०५		जिरीको साग (लेटसि) (ल्याक्टुका साटिभा) र चिकोरी (सिकोरियम जातहरू), ताजा वा चिसो पारेको।
		-लेटयूस (जिरीको साग, सलाद):
	०७०५.११.००	--क्याबेज लेटस (हेड लेटस)
	०७०५.११.००	--अन्य
		-चिकोरी:
	०७०५.२१.००	--वितलफ चिकोरी (फोलिएसम प्रकारको चिकोरी (सिकोरियम इन्टिबस)
	०७०५.२१.००	--अन्य
०७.०६		गाँजर, सलगम, सलाद बनाउने चुकन्दर, सलसिफी, सेलेरियाक, मुला र यस्तै खान हुने जराहरू, ताजा वा चिसो पारेको।
	०७०६.१०.००	-गाँजर र सलगमहरू
	०७०६.१०.००	-अन्य
०७.०७	०७०७.००.००	काँक्राहरू र ककडीहरू, ताजा वा चिस्याइएका।
०७.०८		कोसे वनस्पतिहरू, कोसा छोडाएका वा नछोडाएका, ताजा वा चिस्याइएका।
	०७०८.२०.००	-सिमीहरू (बोडी समेत) (भिग्ना जातहरू, फासेलस जातहरू)
	०७०८.१०.००	-अन्य कोसे वनस्पतिहरू
०७.०९		अन्य वनस्पतिहरू, ताजा वा चिस्याइएका।
	०७०९.२०.००	-कुरिलो
	०७०९.३०.००	-भान्टाहरू
	०७०९.४०.००	-सेलरी, सेलेरियाल बाहेक
		-च्याउ (मसरुम र ट्रफल्स):
	०७०९.५१.००	--अग्यारिकस जातिका च्याउ (मसरुम)हरू

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	०७०९.५२.००	--बोलेटस जातका च्याउहरू
	०७०९.५३.००	--क्यान्यारिलस जातका च्याउहरू
	०७०९.५४.००	--शिताके (लेन्टिनस इडोड्स)
	०७०९.५५.००	--मात्सुताके (ट्रिकोलोमा मात्सुताके, ट्रिकोलोमा म्याग्निभेलेरे, ट्रिकोलोमा एनाटोलिकम ट्रिकोलोमा ड्युलसिओलेन्स, ट्रिकोलोमा क्यालिगेटम)
	०७०९.५६.००	--ट्रफलहरू (ट्युबर प्रजाति)
	०७०९.५९.००	--अन्य
	०७०९.६०.००	--खोर्सानी (क्याप्सिकम र पिमेन्टा) जातका फलहरू
	०७०९.७०.००	--पालुङ्गो, न्यूजिल्याण्ड पालुङ्गो र ओरेच पालुङ्गो (गार्डेन पालुङ्गो)
		-अन्य:
	०७०९.९१.००	--ग्लोब आर्टिचोकहरू
	०७०९.९२.००	--जैतुनहरू
	०७०९.९३.००	--फर्सी, कुभिन्डो र लौकाहरू (क्यूकरबिटा जातहरू)
	०७०९.९९.००	--अन्य
०७.११		अस्थायी रूपले सुरक्षित गरिएका तर त्यही स्थितिमा तुरुन्त उपभोग गर्नका लागि उपयुक्त नहुने खालका वनस्पतिहरू
	०७११.२०.००	--जैतुन (ओलिभ्स)
	०७११.४०.००	--काँक्राहरू र ककडीहरू
		--च्याउहरू (मसरुम र ट्रफल्स):
	०७११.५१.००	--अग्यारिकस जातका च्याउ (मसरुम) हरू
	०७११.५९.००	--अन्य
	०७११.९०.००	--अन्य वनस्पतिहरू; वनस्पतिहरूको मिश्रण
०७.१३		सुक्खा कोसे वनस्पतिहरू, कोसा छोडाएका, बोक्रा छोडाएका वा नछोडाएका वा दलेका वा नदलेका।
		--केराउहरू (पिसम साटिभम):
	०७१३.१०.१०	---नफुटाएको बोक्रा सहितको
	०७१३.१०.९०	---अन्य
	०७१३.२०.००	--चनाहरू (गारबान्जोस)
		--सिमीहरू (भिग्ना जातहरू, फासिओलस जातहरू):
	०७१३.३१.००	--मास (भिग्ना मुङ्गो (एल.) हेपर) वा मुङ्ग (भिग्ना रेडिआटा (एल.) जातका) सिमीहरू

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	०७१३.३२.००	--सानो रातो (आडुजुकी) सिमीहरू
	०७१३.३३.००	--राजमा (किङ्नी बीन्स), सेतो केराउसिमी समेत (फासिओलस भल्गारिस)
	०७१३.३४.००	--वाम्बरा बिन्स (एक प्रकारको बोडी) (भिग्ना सबटेरानिया वा भोआन्जिया सबटेरानिया)
	०७१३.३५.००	--तनेबोडी (काउपिज्) (भिग्ना अड्गुडकुलाटा)
	०७१३.३९.००	--अन्य
		-मुसुरोहरू:
	०७१३.४०.१०	--नफुटाएको, बोक्रा सहितको
	०७१३.४०.९०	--अन्य
	०७१३.५०.००	-बकुल्ला सिमी (मेजर प्रकारको बकुल्ला सिमी (भिसिया फावा)) र घोडे सिमी (इक्विना, माइनर प्रकारको घोडे सिमी (भिसिया फावा))
	०७१३.६०.००	-रहर (क्याजानस् क्याजन्)
	०७१३.९०.१०	---दलेको:
	०७१३.९०.९०	---अन्य
०७.१४		धेतसार (माड) वा इन्थूलिनको मात्रा उच्च भएका, ताजा, चिस्याइएका, हिमीकृत वा सुकाइएका, पातला टुक्रा पारिएका वा नपारिएका वा गुटिकाको रूपमा भएका वा नभएका मानिओक, आरारुट, सालेप, जेरुसलेम आर्टिचोक, सखरखण्ड र यस्तै जराहरू र गानाहरू; सागोको गुदी (सागो पीथ)।
	०७१४.१०.००	-सिमल तरुल (मनिओक) (क्यासाभा)
	०७१४.२०.००	-सखरखण्ड
	०७१४.३०.००	-तरुलहरू (डिओस्कोरिया जातहरू)
	०७१४.४०.००	-पिँडालु (कोलोकासिया जातहरू)
	०७१४.५०.००	-यौसिया (जान्थोसोमा जातहरू)
	०७१४.९०.००	-अन्य (भन्सार दरबन्दीमा छुटेको)
०८.०३		प्लान्टन जातका (तरकारीको रूपमा प्रयोग गरिने) केराहरू लगायत ताजा वा सुकाइएका केराहरू
	०८०३.१०.००	-प्लान्टन जातका (तरकारीको रूपमा प्रयोग गरिने) केराहरू
	०८०३.९०.००	-अन्य

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

०८.०४		खजुर (छोहोरा), अझिर भुईकटहर, आभोकाडो, अम्बा, आँप, म्याङ्गोष्टिन, ताजा वा सुकेको।
	०८०४.३०.००	-भुईकटहर
		-अम्बा, आँप र म्याङ्गोष्टिन:
	०८०४.५०.१०	---अम्बा
	०८०४.५०.२०	---आँप
०८.०५		सिट्रस जातका फल, ताजा वा सुकेको।
	०८०५.१०.००	-सुन्तलाहरू
		-मन्दारिनहरू (टाञ्जरिन र सतसुमाहरू समेत); क्लेमेन्टिनहरू, विल्लिङ्गहरू र यस्तै सिट्रस जातिका वर्णसङ्करहरू:
	०८०५.२१.००	--मन्दारिनहरू (टाञ्जरिन र सतसुमाहरू समेत)
	०८०५.२२.००	--क्लेमेन्टिनहरू
	०८०५.२९.००	--अन्य
	०८०५.४०.००	- भोगटे र पमेलोहरू
	०८०५.५०.००	-कागतीहरू (सिट्रस लिमन, सिट्रस लिमोनम) र जिमिर (लाइम्स) (सिट्रस औराण्टिफोलिया, सिट्रस लाटिफोलिया) हरू
	०८०५.९०.००	-अन्य
०८.०६		ताजा वा सुकेको अङ्गुर।
	०८०६.१०.००	-ताजा
०८.०७		तरबुजा (खरबुजा समेत) र मेवा, ताजा।
		-तरबुजा (खरबुजा समेत):
	०८०७.११.००	--खरबुजा
	०८०७.१९.००	--अन्य
	०८०७.२०.००	-मेवा
०८.०८		स्याउ, नासपाती र क्विन्स, ताजा।
	०८०८.१०.००	स्याउ
	०८०८.३०.००	-नासपातीहरू
०८.०९		खुर्पानी (एप्रिकोट), चेरी (पैयुँफल), आरु (नेक्टारिन आरु समेत), आलुबखडा (प्लम) र चुत्रो (स्लो), ताजा
		-चेरीहरू:
	०८०९.३०.००	-आरु, नेक्टारिन आरु समेत

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	०८०९.४०.००	-आलुबखडा (प्लम) र चुत्रो (स्लो)
०८.१०		अन्य फल, ताजा
	०८१०.९०.१०	---अनार
	०८१०.९०.२०	---लिची
	०८१०.९०.९०	---अन्य
०९.०२		चिया, स्वादिष्ट बनाइएको वा नबनाइएको।
	०९०२.२०.००	-नअमिल्याइएको अन्य हरियो चिया (ग्रीन टी)
०९.०८		जाइफल, जाइपत्री, अलैंची र सुकुमेलहरू।
		-अलैंची तथा सुकुमेलहरू:
		--नटुक्रयाइएको, नपिँधेको
	०९०८.३१.१०	---अलैंची
०९.१०		अदुवा, केशर, हलेदो (बेसार), तेजपात, पुदिना, तरकारीको (करी) र अन्य मसलाहरू।
		-अदुवा:
		--नटुक्राइएको वा नपिँधेको:
	०९१०.११.१०	---ताजा
	०९१०.११.९०	---अन्य
		-बेसार (करक्युमा):
	०९१०.३०.१०	---ताजा
	०९१०.३०.२०	---धुलो वा पिठो
	०९१०.३०.९०	---अन्य
१०.०१		गहुँ र मेसलिन।
		-दुरुम गहुँ:
	१००१.११.००	--बिउ
	१००१.११.००	--अन्य
		-अन्य:
	१००१.११.००	--बिउ
	१००१.११.००	--अन्य
१०.०२		राई।
	१००२.१०.००	-बिउ
	१००२.१०.००	-अन्य
१०.०३		जौ (बाली)।
	१००३.१०.००	-बिउ

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	१००३.९०.००	-अन्य
१०.०५		मकै।
	१००५.१०.००	-बिउ
	१००५.९०.००	-अन्य
१०.०६		धान
		-धान:
	१००६.१०.१०	---बिउ
	१००६.१०.९०	---अन्य
	१००६.२०.००	-भुस हटाएको (खैरो) चामल
		-आंशिक वा पूर्ण रूपमा मिलमा कुटेको चामल, पालिस लगाएको वा चम्किलो पारेको वा नपारेको
	१००६.३०.१०	---बासमती चामल
	१००६.३०.९०	---अन्य
	१००६.४०.००	-कनिका
१०.०८		फापर, कोदो, क्यानरीका दानाहरू; अरु खाद्यान्नहरू
	१००८.१०.००	-फापर
		-कोदो:
	१००८.२१.००	--बिउ
	१००८.२९.००	--अन्य
११.०४		शीर्षक १०.०६ को चामल बाहेक अन्य प्रकारले तयार गरिएका (जस्तै भुस हटाइएका, बेलिएका, थिचेर च्याप्टो पारेका, फलेका, पातलो टुक्रा बनाएका, खस्रो गरी पिँधेका) खाद्यान्नहरू; खाद्यान्नको सिङ्गो, बेलिएको, च्याँछला पारेको वा पिँधिएको बीजाङ्कुर।
		-बेलेको वा थिचेर च्याप्टो पारेको अन्न:
	११०४.१२.००	--जै (ओट्स) को
	११०४.१९.००	--अन्य खाद्यान्नको
		-अन्य प्रकारले तयार पारेको अन्न (जस्तै, भुस हटाएको, फलेको, पातलो टुक्रा बनाएको वा खस्रो गरी पिँधेको):
	११०४.२२.००	--ओट्सको
	११०४.२३.००	--मकैको
	११०४.२९.००	--अन्य खाद्यान्नको
	११०४.३०.००	-खाद्यान्नको बीजाङ्कुर, सिङ्गो, बेलिएको, थिचेर च्याप्टो पारेको वा पिँधेको

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

१२.०१		दलेको वा नदलेको भट्मास
	१२०१.१०.००	-बिउ
	१२०१.१०.००	-अन्य
१२.०२		बदाम (मुमफली), नभुटेको वा अन्य किसिमबाट नपकाइएको, खबटा छोडाएको वा नछोडाएको, फुटाएको वा नफुटाएको।
	१२०२.३०.००	-बिउ
		-अन्य:
	१२०२.४१.००	--खबटा नछोडाएको
	१२०२.४२.००	--खबटा छोडाएको, फुटाएको वा नफुटाएको
१२.०९		रोप्नको लागि प्रयोग हुने बिउहरू, फल र बिजाणुहरू (स्पोर्स)।
	१२०९.१०.००	-चुकन्दरको बिउ
		-पशु आहारको बिरुवा (फोरेज प्लान्ट) का बिउहरू:
	१२०९.२१.००	--लुसर्न (अल्फाल्फा) को बिउ
	१२०९.२२.००	--क्लोभर (ट्रिफोलियम जातहरू) को बिउ
	१२०९.२३.००	--छेस्के घाँस (फेस्क्यू) को बिउ
	१२०९.२४.००	--केन्टकी नीलो घाँस (पोआ प्राटेन्सिस एल.) को बिउ
	१२०९.२५.००	--राई घाँस (लोलियम मल्टिफ्लोरम ल्याम., लोलियम पेरेन एल.) को बिउ
	१२०९.२९.००	--अन्य
	१२०९.३०.००	-फूलको निम्ति मुख्यतः खेती गरिएको जडिबुटीका अन्य बिउहरू
		-अन्य:
		--वनस्पतिको बिउ:
	१२०९.९१.१०	---काउलीको
	१२०९.९१.२०	---बन्दागोबीको
	१२०९.९१.३०	---प्याजको
	१२०९.९१.४०	---मूलाको
	१२०९.९१.५०	---टमाटरको
	१२०९.९१.९०	---अन्य
	१२०९.९९.००	--अन्य

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

१२.११		मुख्यतः सुगन्धित वस्तु बनाउन, औषधि बनाउन वा कीटनाशक, ढुसीनाशक वा यस्तै प्रयोजनमा प्रयोग हुने खालका, ताजा, चिस्याइएका, हिमीकृत वा सुकाइएका, काटिएका वा नकाटिएका, पिँधेका वा नपिँधेका टुक्रा वा धुलो पारिएका वा नपारिएका, बिरुवा र बिरुवाका अङ्गहरू (बियाँ र फल समेत)।
	१२११.१०.१०	---याचिगुम्बा
१२.१२		लोकष्ट बिन्स, समुद्रीझार (सीविड्स) र अन्य शैवाल (अल्गी) हरू, चुकन्दर र उखु, ताजा, चिस्याइएको, हिमीकृत वा सुकाइएको, पिँधेको वा नपिँधेको; अन्यत्र उल्लेख वा समावेश नभएका मुख्यतया मानिसले खान प्रयोग हुने किसिमका फलका बियाँ र कोयाहरू र अन्य वानस्पतिक उत्पादनहरू (चिकोरीयम इन्टाइबस स्याटिवम जातिका चिकोरीका नभुटेको जराहरू लगायत)।
		-अन्य:
	१२१२.१३.००	--उखु
१९.०४		खाद्यान्नलाई वा खाद्यान्न उत्पादनहरू (जस्तै कर्न फ्लेक्स) लाई फुलाएर वा भुटेर तयार गरेको तयारी खाद्य वस्तुहरू; दाना वा साना पातला टुक्रा, वा अन्य कार्य गरिएका दाना (मैदा, दलिया र पिठो बाहेक) को स्वरूपमा भएका पहिल्यै पकाइएका वा अन्य किसिमले तयार गरिएका खाद्यान्नहरू (मकै बाहेक) अन्यत्र उल्लेख वा समावेश नभएका।
	१९०४.१०.१०	---धानको भुजा
	१९०४.१०.२०	---चिउरा
२३.०१		मानिसले खान नहुने मासुको वा अफल मासुको, माछाको वा झिँगेमाछा जातका जीव, बाहिरी खबटा हुने जीव वा अन्य ढाडमा हाड नहुने जलचरहरूको मैदा, पिठो र गुटिकाहरू; बोसो पगालेर बाँकी रहेको थेग्रो (ग्रीभ्स)।
	२३०१.१०.००	-मासु वा अफल मासुको पिठो, मैदा र गुटिकाहरू; बोसो पगालेर बाँकी रहेको थेग्रो (ग्रीभ्स)
	२३०१.२०.००	-माछाको वा झिँगेमाछा जातका जीव, बाहिरी खबटा हुने जीव वा अन्य ढाडमा हाड नहुने जलचरहरूको पिठो, मैदा र गुटिकाहरू

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

२३.०२		खाद्यान्नको वा कोसेवालीको बोटहरूबाट निफनेर वा पिँधेर वा अरू कार्यद्वारा निकालिने गुटिकाको रूपमा रहेको वा नरहेको ढुटो, चोकर र अन्य अवशेष।
	२३०२.१०.००	-मकैको
	२३०२.३०.००	-गहुँको
		-अन्य खाद्यान्नको:
	२३०२.४०.१०	---काजुको भुस तथा गुटिका
	२३०२.४०.९०	---अन्य
	२३०२.५०.००	-कोसेवालीका बोटहरूको
२३.०४	२३०४.००.००	भटमासको तेल निकाल्दा प्राप्त हुने पिना र अन्य ठोस अवशेष, पिँधेको वा नपिँधेको वा गुटिकाको रूपमा भएको वा नभएको।
२३.०५	२३०५.००.००	बदाम (मुमफली) को तेल निकाल्दा प्राप्त हुने, पिँधेको वा नपिँधेको, गुटिकाको रूपमा भएको वा नभएको पिना र अन्य ठोस अवशेष।
२३.०६		वानस्पतिक वा सूक्ष्मजैविक (माइक्रोबियल) बोसो वा तेल निकाल्दा प्राप्त हुने शीर्षक २३.०४ वा २३.०५ मा परेको बाहेक पिँधेको वा नपिँधेको, गुटिकाको रूपमा भएको वा नभएको पिना र अन्य ठोस अवशेष।
		-तोरी (रेप वा कोल्जा) दानाहरूको:
	२३०६.४१.००	--इरुसिक अम्ल न्यून भएका तोरी (रेप वा कोल्जा) का दानाहरूको
	२३०६.९०.००	-अन्य
२३.०९		जीवजन्तुको आहारको रूपमा प्रयोग हुने तयारी वस्तुहरू।
	२३०९.९०.००	-अन्य
५३.०१		कच्चा वा प्रशोधित तर नकातेको फल्याक्स (सन वा त्यस्तै झार); फल्याक्स वा सनको शिरोगुच्छ (टो) र अवशेष (धागोको अवशेष र गार्नेटेड स्टक समेत)।
	५३०१.१०.००	-फल्याक्स, (सन) कच्चा वा रेशा छुट्याउन पानीमा डुवाएको (रेटेड्)
		-फल्याक्स चुटेको, डाँठबाट रेशा छुट्याइएको, कोरेको (ब्रोकेन, स्कचड, ह्याकल्ड) वा अरू किसिमले प्रशोधन गरेको, तर नकातेको:
	५३०१.२१.००	--चुटेको वा डाँठबाट रेशा छुट्याइएको (ब्रोकेन, स्कचड)

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	५३०१.२९.००	--अन्य
	५३०१.३०.००	-फल्याक्सको शिरोगुच्छ (टो) र अवशेष
५३.०३		कच्चा वा प्रशोधित, तर नकातेको, सनपाट (जूट) र अन्य लचिलो रेशा भएको बोक्रा (बास्ट) को कपडा पदार्थका रेशा (फल्याक्स, टु हेम्प र रेमी बाहेक); यी रेशाहरूको शिरोगुच्छ (टो) र अवशेष (घागोको अवशेष र गार्नेटेड स्टक समेत) ।
	५३०३.१०.००	-काँचो वा पानीमा डुबाएर (रेटेड) कुहाएको सनपाट र अन्य लचिलो रेशा भएको बोक्रा (बाष्ट) को कपडाको रेशा
	५३०३.१०.००	-अन्य

द्रष्टव्य :-

१. किसानले बिक्री गर्ने अप्रशोधित सुर्ती ।
२. माथि उल्लिखित भन्सार शीर्षक ०६.०१ देखि शीर्षक ०८.१० सम्मका मालवस्तुहरू होटल, रेष्टुरेण्ट, बार, गेष्ट हाउस, क्याफेटेरिया वा यस्तै अन्य संस्थाले गर्ने आपूर्तिमा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट हुने छैन ।

समूह २: आधारभूत आवश्यकताका वस्तुहरू		
२५.०१		नुन (भान्सामा प्रयोग हुने नुन र विकृत (डिनेचर्ड) नुन समेत) र जलीय घोलमा भएको वा नभएको वा डल्ला पर्न नदिने (एण्टिकेकिङ्ग) वा प्रवाहित बनाइराख्ने (फ्रि फ्लोइङ्ग) कारकहरू राखिएको शुद्ध नुन (सोडियम क्लोराइड); सामुद्रिक पानी ।
	२५०१.००.९०	--नुन
२७.१६	२७१६.००.००	विद्युत शक्तिको कारोबार गर्ने व्यवसायबाट विद्युत शक्तिकै कारोबार गर्ने व्यवसायलाई बिक्री गरिएको विद्युत शक्ति र घरायसी प्रयोजनको लागि उपभोग हुने प्रति ग्राहक मासिक ५० युनिट सम्मको विद्युत शक्ति ।

द्रष्टव्य :-

१. धारा तथा टेङ्करबाट खुला रूपमा आपूर्ति हुने पिउने पानी ।

समूह ३: जीवजन्तु तथा सोको उपज		
०१.०२		जीवित चौपाया (बोभाइन) ।
		-गोजातीय चौपाया:
	०१०२.२१.००	--नस्न सुधारका लागि विशुद्ध नस्नका

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	०१०२.२९.००	--अन्य
		-भैसी:
	०१०२.३१.००	--नक्ष सुधारका लागि विशुद्ध नक्षका
	०१०२.३९.००	--अन्य
	०१०२.९०.००	--अन्य
०१.०३		जीवित सुँगुर।
	०१०३.१०.००	-नक्ष सुधारका लागि विशुद्ध नक्षका
		-अन्य:
	०१०३.९१.००	--५० के.जी. भन्दा कम वजनका
	०१०३.९२.००	--५० के.जी. वा सोभन्दा बढी वजन भएका
०१.०४		जीवित भेडा र बाख्राहरू।
	०१०४.१०.००	-भेडा
	०१०४.२०.००	-बाख्रा
०१.०५		जीवित कुखुरा अर्थात्, ग्यालुस डोमेष्टिक्स जातका कुखुरा, हाँस, टर्की र गिनी फाउल।
		-१८५ ग्रामभन्दा बढी वजन नभएका:
	०१०५.११.००	--कुखुरा जातका चराहरू
	०१०५.१२.००	--टर्कीहरू (पाताल मयूर)
	०१०५.१३.००	--हाँस (डक) हरू
	०१०५.१४.००	--हाँस (गिज) हरू
	०१०५.१५.००	--गिनी जातका चराहरू
		-अन्य:
	०१०५.९४.००	--कुखुरा जातका चराहरू
	०१०५.९९.००	--अन्य
०१.०६		अन्य जीवित जीवजन्तु।
		-स्तनपायी:
	०१०६.१४.००	--खरायोहरू
	०१०६.१९.००	--अन्य
		-चराहरू:
	०१०६.३३.००	--सुतुरमुर्ग (अष्ट्रिच) हरू; इमुहरू (ड्रोमाउस नोभाहोल्लान्डिया)
		-कीराहरू:
	०१०६.४१.००	--माहुरीहरू
	०१०६.९०.००	-अन्य

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

०२.०१		चौपाया (बोभाइन जाति) को ताजा (फ्रेस) वा चिस्याइएको (चिल्ड) मासु।
	०२०१.१०.००	-सिङ्गो शरीर (कारकस) हरू र आधा शरीर (हाफ-कारकस) हरू
	०२०१.२०.००	-हाड सहितको अन्य टुक्राहरू
	०२०१.३०.००	-हाड नभएको
०२.०३		सुँगुरको मासु, ताजा (फ्रेस), चिस्याइएको (चिल्ड) वा हिमीकृत (फ्रोजन)।
		-ताजा वा चिसो पारेको:
	०२०३.११.००	--सिङ्गो शरीर (कारकस) हरू र आधा शरीर (हाफ-कारकस) हरू
	०२०३.१२.००	--साँप्राहरू, काँधहरू र तिनका काटिएका टुक्राहरू, हाड सहितका
	०२०३.१९.००	--अन्य
०२.०४		भेडा वा बाख्राको ताजा, चिसो पारेको वा हिमीकृत मासु।
	०२०४.१०.००	-भेडाका पाठाको ताजा वा चिस्याइएको सिङ्गो शरीर (कारकस) हरू र आधा-शरीर (हाफ-कारकस) हरू
		-भेडाको ताजा वा चिसो अन्य मासु:
	०२०४.२१.००	--भेडाका पाठाको ताजा वा चिस्याइएको सिङ्गो शरीर (कारकस) हरू र आधा-शरीर (हाफ-कारकस) हरू
	०२०४.२२.००	--हाड सहितको अन्य टुक्रा
	०२०४.२३.००	--हाड नभएको
	०२०४.५०.००	-बाख्राको मासु
०२.०६		चौपाया जीवजन्तु (बोभाइन), सुँगुर, भेडा, बाख्रा, घोडा, गधा, खच्चर वा हिनिजहरूको ताजा (फ्रेस), चिस्याइएको (चिल्ड), वा हिमीकृत (फ्रोजन) खान हुने अफल मासु, (इडिबल अफल)।
	०२०६.१०.००	-चौपाया (बोभाइन) जीवजन्तुको ताजा र चिसो
	०२०६.३०.००	-सुँगुरको ताजा वा चिस्याइएको
	०२०६.८०.००	-अन्य ताजा वा चिसो पारेको
०२.०७		शीर्षक ०१.०५ का घर पालुवा चराहरू (पोल्ट्री) को ताजा (फ्रेस), चिस्याएको (चिल्ड) वा हिमीकृत (फ्रोजन) मासु र खान हुने अफल मासु।
		-कुखुरा जातका चराहरू (फाउल्स) को:
	०२०७.११.००	--टुक्रा नपारिएको (सिङ्गो), ताजा वा चिस्याइएको

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	०२०७.१२.००	-- टुक्रा नपारिएको (सिङ्गो), हिमीकृत
	०२०७.१३.००	--टुक्राहरू र अफल मासु, ताजा वा चिस्याइएका
	०२०७.१४.००	--टुक्राहरू र अफल मासु, हिमीकृत
		-टर्कीहरूको:
	०२०७.२४.००	--टुक्रा नपारिएको (सिङ्गो), ताजा वा चिस्याइएको (फ्रेस वा चिल्ड)
	०२०७.२५.००	--टुक्रा नपारिएको (सिङ्गो), हिमीकृत
	०२०७.२६.००	--टुक्राहरू र अफल मासु, ताजा वा चिस्याइएका
	०२०७.२७.००	--टुक्राहरू र अफल मासु, हिमीकृत
		-हाँस (डक) हरूको:
	०२०७.४१.००	--टुक्रा नपारिएको (सिङ्गो), ताजा वा चिस्याइएको
	०२०७.४२.००	--टुक्रा नपारिएको (सिङ्गो), हिमीकृत
	०२०७.४३.००	--बोसोयुक्त कलेजो (फ्याटी लिभर) हरू, ताजा वा चिस्याइएका
	०२०७.४४.००	--अन्य, ताजा वा चिस्याइएको
	०२०७.४५.००	--अन्य, हिमीकृत
		-हाँस (गीज) हरूको:
	०२०७.५१.००	--टुक्रा नपारिएको (सिङ्गो), ताजा वा चिस्याइएको
	०२०७.५२.००	--टुक्रा नपारिएको (सिङ्गो), हिमीकृत (फ्रोजन)
	०२०७.५३.००	--बोसोयुक्त कलेजो (फ्याटी लिभर) हरू, ताजा वा चिस्याइएका
	०२०७.५४.००	--अन्य, ताजा वा चिस्याइएको
	०२०७.५५.००	--अन्य हिमीकृत
	०२०७.६०.००	-गिनी जातका चराहरूको
०३.०१		जीवित माछा।
		-आलङ्कारिक माछा:
	०३०१.११.००	--ताजा पानीको
	०३०१.११.००	--अन्य
		-अन्य जीवित माछा:
	०३०१.११.००	--ट्राउट (साल्मो ट्राउट), अङ्गोरिङ्गस माइकिस्, अङ्गोरिङ्गस क्लार्की, अङ्गोरिङ्गस अक्वाबोनिटा, अङ्गोरिङ्गस गिलाए, अङ्गोरिङ्गस अपाचे र अङ्गोरिङ्गस क्राइसोकाण्टर)
	०३०१.१२.००	--बाम (अङ्गुइल्ला जातहरू)

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	०३०१.९३.००	--कार्प (साइप्रिनस जातहरु, क्यारासिस जातहरु, सेनोफारिङ्गोडोन इडिलस, हाइपोफ्याल्मिचिस जातहरु, सिर्हिनस जातहरु, माइलोफारिङ्गोडोन पिसिस, क्याट्ला क्याट्ला, लावेओ जातहरु, ओस्टेचिलस हासेल्टी, लेण्टोबार्वस होवेनी, मेगालोब्रामा जातहरु)
	०३०१.९४.००	--एटलान्टिक र प्यासिफिक ब्लुफिन टुनाहरु (थुनुस थाइनस, थुनुस ओरियन्टालिस)
	०३०१.९५.००	--दक्षिणी ब्लुफिन टुनास (थुनुस म्याकोई)
	०३०१.९९.००	--अन्य
०३.०२		शीर्षक ०३.०४ को माछाको फिलेट र अरु प्रकारको मासु बाहेकको ताजा वा चिसो पारेको माछा।
		-सालमोन (साल्मोनाइडाइ), उपशीर्षक ०३०२.९१.०० देखि ०३०२.९९.०० सम्मका खान योग्य अफल माछा बाहेक:
	०३०२.११.००	--ट्राउट (साल्मो ट्राटा, अङ्गोरिङ्गस माइकिस, अङ्गोरिङ्गस क्लार्की, अङ्गोरिङ्गस अक्वाबोनिटा, अङ्गोरिङ्गस गिलाए, अङ्गोरिङ्गस अपाचे र अङ्गोरिङ्गस क्राइसोगेष्टर)
	०३०२.१३.००	--प्यासिफिक सालमोन (अङ्गोरिङ्गस नेर्का, अङ्गोरिङ्गस गोर्बुशा, अङ्गोरिङ्गस केटा, अङ्गोरिङ्गस श्वित्शा, अङ्गोरिङ्गस किसुच, अङ्गोरिङ्गस मसोउ र अङ्गोरिङ्गस रडुरस)
	०३०२.१४.००	--एटलान्टिक सालमोन (साल्मो सालार) र डान्यूब सालमोन (हुचो हुचो)
	०३०२.१९.००	--अन्य
		-चेप्टो माछा (प्लेरोनेक्टाइडाइ, बोथीडाइ, साइनोग्लोस्सीडाइ, सोलेडाइ, स्कोप्याल्मीडाइ र सिथारीडाइ), उपशीर्षक ०३०२.११.०० देखि ०३०२.१९.०० सम्मका खान योग्य अफल माछा बाहेक:
	०३०२.२१.००	--हालिवुट (रेनहार्टिअस हिप्पोग्लोसोइडिज, हिप्पोग्लोसस हिप्पोग्लोसस, हिप्पोग्लोसस स्टेनोलेपिस)
	०३०२.२२.००	--प्लेइस (प्ल्युरोनेक्टिस प्लाटेसा)
	०३०२.२३.००	--सोले (सोलिआ जातहरु)
	०३०२.२४.००	--टर्बोटहरु (सेट्टा मेक्सिमा)
	०३०२.२९.००	--अन्य

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

		-टुनाहरू (थुनुस प्रजातिका) स्किपज्याक तुना (स्ट्राइप- बेल्लाडिड बोनितो) (कात्सुओनस पेलामिस), उपशीर्षक ०३०२.९९.०० देखि ०३०२.९९.०० सम्मका खान हुने कमसल मत्स्यमांश बाहेक:
	०३०२.३९.००	--अल्बाकोर वा लामो पखेटा भएको टुनाहरू
	०३०२.३२.००	--पहेलो पखेटा भएका टुनाहरू (थुनुस अल्बाकारिस)
	०३०२.३९.००	--अन्य
		-हिल्सा (हेरिङ्ग) हरू (क्लुपिया हेरेङ्गस, क्लुपिया पल्लासी), एङ्गेभिहरू (इन्ग्राउलिस जातहरू), सार्डिनहरू (सार्डिना पिल्कार्डस्, सार्डिनोप जातहरू), सार्डिनेला (सार्डिनेला जातहरू), त्रिसलिङ्ग वा स्प्राटहरू (स्प्राटस स्प्राटस), म्याकरेल (स्कम्बर स्कम्बरस, स्कम्बर अस्ट्रेलासिकस, स्कम्बर जापोनिकस), इन्डियन म्याकरेलहरू, (रस्ट्रेलिगर जातहरू), सिरफिसहरू (स्कोमबेरोमोरस जातहरू), ज्याक तथा हर्ष म्याकरेल (ट्राचुरस जातहरू), ज्याकहरू, केभेलहरू (क्यारान्क्स जातहरू), कोबिया (रासिसेन्ट्रोन क्यानाडम), सिल्भर पम्फ्रेस्ट (पम्पस जातहरू), प्यासिफिक साउरी (कोलोलाबिस साइरा), स्काड्स (डिक्याप्टेरस जातहरू), क्यापेलिन (मालोटस् विलोसस), सोर्डफिस (सिफियास ग्लाडिअस), कावाकावा (युथाइनस एफिनिस), बोनितोहरू (सार्डा जातहरू), मार्लिनहरू, सेइलफिसहरू, स्पेरफिस (इस्टोफोरिडाइ), उपशीर्षक ०३०२.९९.०० देखि ०३०२.९९.०० सम्मका खान योग्य अफल माछा बाहेक:
	०३०२.४९.००	-- हिल्सा (हेरिङ्ग) हरू (क्लुपिया हेरेङ्गस, क्लुपिया पल्लासी)
	०३०२.४२.००	--एङ्गेभिहरू (इन्ग्राउलिस जातहरू)
	०३०२.४३.००	--सार्डिनहरू (सार्डिना पिल्कार्डस्, सार्डिनोप जातहरू) सार्डिनेला (सार्डिनेला जातहरू), त्रिसलिन वा स्प्राटस (स्प्राटस स्प्राटस)
	०३०२.४४.००	--म्याकरेल (स्कम्बर स्कम्बरस, स्कम्बर अस्ट्रेलासिकस, स्कम्बर जापोनिकस)
	०३०२.४५.००	--ज्याक र हर्ष म्याकरेल (ट्राचुरस जातहरू)
	०३०२.४६.००	--कोबिआ (रासिसेन्ट्रोन क्यानाडम)
	०३०२.४७.००	--सोर्डफिस (जिफियास ग्लाडिअस)
	०३०२.४९.००	--अन्य

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

		-ब्रेग्मासिरोटाइडाइ, युक्लिच्याइडाइ, गाडिडाइ, म्याक्रोउराइडाइ, मेलानोनाइडाइ, मर्लुस्सिडाइ, मोरिडाइ र मुराइनोलेपिडिडाइ परिवारहरूका माछा, उपशीर्षक ०३०२.९१.०० देखि ०३०२.९९.०० सम्मका खान योग्य अफल माछा बाहेक:
	०३०२.५१.००	--कड (ग्याडुस मरहुआ, ग्याडुस ओग्याक, ग्याडुस म्याक्रोसिफालस)
	०३०२.५२.००	--हाडुक (मेलानोग्रामस एग्लेफिनस)
	०३०२.५३.००	--कोलफिस (पोलाकिअस भिरेन्स)
	०३०२.५४.००	--हेक (मर्लुसिअस जातहरू, यूरोफिसिस जातहरू)
	०३०२.५५.००	--अलास्का पलक(थेराग्रा काल्कोग्रामा)
	०३०२.५६.००	--ब्लु हाइटिडहरू (माइक्रोमेसिस्टस पोटासु, माइक्रोमेसिस्टस अस्ट्रालिस)
	०३०२.५९.००	--अन्य
		-तिलापियाहरू (ओरेओक्रोमिस जातहरू), क्याटफिस (प्याङ्गासिअस जातहरू, सिलुरस जातहरू, क्लारिअस जातहरू, इक्तालुरस जातहरू), कार्प (साइप्रिनस जातहरू, क्यारासियस जातहरू, सेनोफारिङ्गोडोन इडेलस, हाइपोफ्याल्मिच्यिस जातहरू, सिर्हिनस जातहरू, माइलोफारिङ्गोडोन पिसिअस, क्याट्ला क्याट्ला, लाबेओ जातहरू, ओस्टेचिलस हास्सेल्टी, लेप्टोबार्बस होवेनी, मेगालोब्रामा जातहरू), वामहरू (एङ्गुइला जातहरू), नाइल पर्च (ल्याटेस निलोटिकस) र स्नेकहेडहरू (चान्ना जातहरू), उपशीर्षक ०३०२.९१.०० देखि ०३०२.९९.०० सम्मका खान योग्य अफल माछा बाहेक:
	०३०२.७१.००	--तिलापियाहरू (ओरेओक्रोमिस जातहरू)
	०३०२.७२.००	--क्याटफिस (प्याङ्गासिअस जातहरू, सिलुरस जातहरू, क्लारिअस जातहरू, इक्तालुरस जातहरू)
	०३०२.७३.००	--कार्प (साइप्रिनस जातहरू, क्यारासियम जातहरू, सेनोफारिङ्गोडोन इडेलस, हाइपोफ्याल्मिच्यिस जातहरू, सिर्हिनस जातहरू, माइलोफारिङ्गोडोन पिसिअस, क्याट्ला क्याट्ला, लाबेओ जातहरू, ओस्टेओचिलस हास्सेल्टी, लेप्टोबार्बस होवेनी, मेगालोब्रामा जातहरू)
	०३०२.७४.००	--वाम (इल) हरू (एङ्गुइला जातहरू)
	०३०२.७९.००	--अन्य

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

		-अन्य माछा, उपशीर्षक ०३०२.९१.०० देखि ०३०२.९९.०० सम्मका खान योग्य अफल माछा बाहेकः
	०३०२.८१.००	--डगफिस र अन्य सार्कहरू
	०३०२.८२.००	--रेड र स्केटहरू (रिजिडाए)
	०३०२.८३.००	--ट्रथफिस (डिसोस्टिकस जातहरू)
	०३०२.८४.००	--सिबास (डिसेन्ट्रारकस जातहरू)
	०३०२.८५.००	--सिब्रिम(स्पेरिडाइ)
	०३०२.८९.००	--अन्य
०४.०१		दूध र तर, गाढा नपारिएको, चिनी वा अन्य गुलियो पदार्थ नहालिएको।
	०४०१.१०.००	-तौलमा दुग्धस्नेह (फ्याट) को मात्रा १ प्रतिशत भन्दा बढी नभएको
	०४०१.२०.००	-तौलमा दुग्धस्नेह (फ्याट) को मात्रा १ प्रतिशत भन्दा बढी तर ६ प्रतिशत बढी नभएको
	०४०१.४०.००	-तौलमा दुग्धस्नेह (फ्याट) को मात्रा ६ प्रतिशत भन्दा बढी भएको तर १० प्रतिशतभन्दा बढी नभएको
	०४०१.५०.००	-तौलमा दुग्धस्नेह (फ्याट) को मात्रा १० प्रतिशतभन्दा बढी भएको
०४.०३		दही (योगर्ट), मही (बटर मिल्क), दही (कर्डलड मिल्क) र तर (क्रिम), केफिर र अन्य कुहाएर (फर्मेन्टेड) वा अम्लीकरण (एसिडीफाइड) गरिएको दूध र तर (क्रिम), जमाइएको वा नजमाइएको वा चिनी वा अन्य गुलियो पदार्थ हालिएको वा नहालिएको वा स्वादिष्ट पारिकएको वा नपारिएको वा फल, सुक्खा फल वा कोको सहित वा रहित।
	०४०३.९०.००	-अन्य
०४.०६		चीज र दही (कर्ड)।
	०४०६.१०.००	-ताजा (अर्ध जमेको दही वा पूरै जमेको दही) चीज हे चीजसमेत र दही (कर्ड)
	०४०६.९०.१०	---छुर्पी
०४.०७		ताजा, सुरक्षित वा पकाएको, चराचुरुङ्गीको नफुटाएका फुलहरू।

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

		-चल्ला कोरलनको लागि निषेचित फुलहरू:
	०४०७.११.००	--ग्यालुस डोमेस्टिकस प्रजातिका चराहरूको
	०४०७.११.००	--अन्य
		- अन्य ताजा फुलहरू:
	०४०७.२१.००	--ग्यालुस डोमेस्टिकस प्रजातिका चराहरूको
	०४०७.२१.००	--अन्य
	०४०७.१०.००	-अन्य
०५.११		अन्यत्र उल्लेख वा समावेश नभएका जीवजन्तुजन्य उत्पादनहरू; भाग १ वा ३ का मरेका जनावरहरू, मानिसले खान अनुपयुक्त।
		-अन्य:
	०५११.११.००	-- माछाको टुक्राटुकी वा धुलो र सिपिको टुक्रा।
		--अन्य:
	०५११.११.१०	---हड्डीको धुलो

द्रष्टव्य :-

(१) माथि उल्लिखित भन्सार शीर्षक ०१.०२ देखि शीर्षक ०४.०७ सम्मका मालवस्तुहरू होटल, रेष्टुरेण्ट, बार, गेष्ट हाउस, क्याफेटेरिया वा यस्तै अन्य संस्थाले गर्ने आपूर्तिमा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट हुने छैन।

(२) शीर्षक ०४.०६ अन्तर्गतको उपशीर्षक ०४०६.१०.०० मा पर्ने पनिर(ताजा चीज) मा समेत मूल्य अभिवृद्धि कर छुट हुनेछ।

समूह ४: कृषि सामग्रीहरू

३१.०१	३१०१.००.००	रासायनिक उपचार गरिएको वा नगरिएको मिश्रित वा अमिश्रित जीवजन्तु वा वनस्पतिजन्य मलखादहरू; जीवजन्तुजन्य वा वनस्पतिजन्य पदार्थलाई मिश्रण गरी वा रासायनिक उपचारद्वारा उत्पादन गरिएका मलखादहरू।
३१.०२		नाइट्रोजनयुक्त खनिज वा रासायनिक मलखादहरू।
		-जलीय घोलमा भएको वा नभएको युरिया:
		
	३१०२.१०.२०	---टेक्निकल ग्रेड

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	३१०२.१०.३०	---फर्टिलाइजर ग्रेड
	३१०२.१०.९०	अन्य---
		---अन्य:
	३१०२.१०.९१	----टेक्निकल ग्रेड
	३१०२.१०.९९	----अन्य
		-अमोनियम सल्फेट; अमोनियम सल्फेट र अमोनियम नाइट्रेटको मिश्रण र दोबर लवणहरू
	३१०२.२१.००	--अमोनियम सल्फेट
	३१०२.२९.००	--अन्य
	३१०२.३०.००	-जलीय घोलमा भएको वा नभएको अमोनियम नाइट्रेट
	३१०२.४०.००	-अमोनियम नाइट्रेटका साथ क्याल्सियम कार्बोनेट वा अन्य अप्राङ्गारिक गैरउर्वरक तत्वहरूका मिश्रणहरू
	३१०२.५०.००	-सोडियम नाइट्रेट
	३१०२.६०.००	-क्याल्सियम नाइट्रेट र अमोनियम नाइट्रेटका मिश्रणहरू र दोबर लवणहरू
	३१०२.८०.००	-युरिया र अमोनियम नाइट्रेटको जलीय वा अमोनियम घोलमा भएका मिश्रणहरू
	३१०२.९०.००	-अन्य, माथिका उपशीर्षकहरूमा नपरेका मिश्रणहरू समेत
३१.०३		फस्फेटयुक्त खनिज वा रासायनिक मलखादहरू ।
		-सुपरफोस्फेटहरू:
	३१०३.११.००	--तौलमा ३५% वा सोभन्दा बढी डाइफोस्फोरस पेन्टाअक्साइड (पी२ओ५) भएका
	३१०३.१९.००	--अन्य
	३१०३.९०.००	-अन्य
३१.०४		पोटासयुक्त खनिज वा रासायनिक मलखादहरू ।
	३१०४.२०.००	-पोटासियम क्लोराइड
	३१०४.३०.००	-पोटासियम सल्फेट
	३१०४.९०.००	-अन्य

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

३१.०५		नाइट्रोजन, फस्फोरस र पोट्यासियम मध्ये दुई वा तीन उर्वरक तत्वहरू भएका खनिज वा रासायनिक मलखादहरू; अन्य मलखादहरू; चक्की वा त्यस्तै स्वरूपमा वा कुल तौल १० के.जी. मा नबढ्ने गरी संवेष्टन (प्याकेज) हरूमा राखिएका यस भागका वस्तुहरू।
	३१०५.१०.००	-चक्की वा त्यस्तै स्वरूपमा वा कुल तौल १० के.जी. मा नबढ्ने गरी संवेष्टन (प्याकेज) हरूमा राखिएका यस भागका वस्तुहरू।
	३१०५.२०.००	-तीन उर्वरक तत्वहरू नाइट्रोजन, फस्फोरस र पोट्यासियम भएका खनिज वा रासायनिक मलखादहरू
	३१०५.३०.००	-डाइअमोनियम हाइड्रोजनअर्थो फोस्फेट (डाइअमोनियम फोस्फेट)
	३१०५.४०.००	-अमोनियम डाइहाइड्रोजनअर्थोफस्फेट (मोनोअमोनियम फस्फेट) र डाइअमोनियम हाइड्रोजनअर्थोफस्फेट (डाइअमोनियम फस्फेट) सँगका त्यसका मिश्रणहरू
		-दुई उर्वरक तत्वहरू नाइट्रोजन र फस्फोरस भएका अन्य खनिज वा रासायनिक मलखादहरू:
	३१०५.५१.००	--नाइट्रेटर र फस्फेटहरू भएका
	३१०५.५९.००	--अन्य
	३१०५.६०.००	-दुई उर्वरक तत्वहरू फस्फोरस र पोट्यासियम भएका खनिज वा रासायनिक मलखादहरू
	३१०५.९०.००	-अन्य
३९.२३		वस्तुहरू परिवहन (कन्भेयन्स) वा परिवेष्टन (प्याकिङ्ग) गर्ने प्लास्टिकका सामानहरू; प्लास्टिकका पौलो वा बुजो (स्टोपर) हरू, ढकनी (लिड) हरू, बिक्रा (क्याप) हरू र अन्य बन्द गर्ने (क्लोजर) सामग्रीहरू।
		-बाक्सहरू, बट्टाहरू, टोकरी वा डालो (क्रेट) हरू र यस्तै सामग्रीहरू:
	३९२३.१०.२०	---अण्डा राख्ने क्रेट
४८.१९		कागतको, कागतगाताको, कोषीय गद्दा (सेल्यूलोज वाडिड) को वा कोषीय रेशाका जालीहरू (सेल्यूलोज फाइबर वेब्स) को डब्बा (कार्टोन), बाक्स (बक्स), कन्तुर (केश), थैलो (ब्याग) र अन्य परिवेष्टन (प्याकिङ्ग) का आधारपात्रहरू (कन्टेनर्स); कार्यालयहरू, पसलहरू वा यस्तै ठाउँमा प्रयोग हुने खालका, कागत वा कागतगाताका डिब्बा सञ्चिका (बक्सफाइल),

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

		पत्रथाली (लेटर ट्रे), र यस्तै किसिमका वस्तुहरू।
		-कर्कटीय (कोरुगेटेड) कागत वा कागतगाताका डब्बा (कार्टोन), वाक्स (वक्स) र कन्तुर (केस) हरू:
	४८१९.१०.१०	---अण्डा राख्ने केट
५६.०८		डोरी (ट्वाइन), लखाकी (कर्डेज) वा रस्सा (रोप) का गाँठो पारी बनाइएका जाली; कपडा पदार्थको माछा मान्ने तयारी जाल र अन्य तयारी जालहरू।
		-मानव निर्मित कपडा पदार्थको:
	५६०८.११.००	--माछा मान्ने तयारी जालहरू
८२.०१		निम्न हाते औजारहरू: कोदालो, साभेल, गैती, पिक, चँदि (हो), काँटा (फोर्क) र दाँते (रेक); बन्चरो, खुर्पा (बिल हूक) र यस्तै काट्ने वा चिर्ने औजारहरू; बोट बिरूवा छाँट्ने एकै हातले चलाउने जुनसुकै किसिमका कैची; दरौती (स्साइथ), हँसिया, खुर्पी, झाडी छाँट्ने दुई हातले चलाउने कैची, किलो वा पच्चड (टिम्बर वेज) र कृषि, बागबानी वा वनजङ्गलको काममा प्रयोग हुने अन्य औजारहरू।
		-कोदालो र साभेलहरू:
	८२०१.१०.१०	---कोदालो
	८२०१.३०.००	-गैती, पिक, चँदि र दाँते
	८२०१.४०.००	-बन्चरो, खुर्पा र यस्तै काट्ने चिर्ने औजारहरू
	८२०१.५०.००	-बोट बिरूवा छाँट्ने एकै हातले चलाउने कैची यस्तै एक हातले चलाउने कैचीहरू (चराको मासु काट्ने कैची समेत)
	८२०१.६०.००	-झाडी छाँट्ने कैची (हेज शियर्स), बोट बिरूवा छाँट्ने दुई हातले चलाउने कैची र यस्तै खालका दुई हातले चलाउने कैचीहरू
		-कृषि, बागबानी र वनजङ्गलमा प्रयोग हुने अन्य हाते औजारहरू:
	८२०१.९०.१०	---कृषि वा बागबानीमा प्रयोग हुने
	८२०१.९०.९०	---अन्य
८७.०१		ट्रयाक्टरहरू (शीर्षक ८७.०९ का ट्रयाक्टरहरू बाहेक)।
		-एकल एक्सल भएका ट्रयाक्टरहरू
	८७०१.१०.१०	---पावर टिलर, मिनी टिलर
	८७०१.१०.९०	---अन्य

द्रष्टव्यः

- (१) उपशीर्षक ७३१४.४९.०० मा पर्ने माछा पाल्ने तयारी केजहरू, उपशीर्षक ८४७९.८९.९९ मा पर्ने माछाको दाना खुवाउने अटोमेटिक फिडर।
- (२) मौरी पालन उद्योगले पैठारी गर्ने मौरी पालनको लागि आवश्यक पर्ने मेटल व्यारल (७३१०.१०.०० र ७३१०.२९.००), रानी छेक्ने पाता, आधार चाका रोलर र हिल प्लेट (७३२६.९०.००), मौरी ब्रुस (९६०३.९०.००), गियर पम्प (८४१३.८१.००)।
- (३) कृषि, वागवानी, तथा पुष्प फर्महरूले पैठारी गर्ने उपशीर्षक ९४०६.१०.१० र ९४०६.९०.१० मा पर्ने ग्रीन हाउस।
- (४) उपशीर्षक ३९२६.९०.९९ मा पर्ने बिउ उमार्न तथा रोप्न प्रयोग हुने ट्रे।
- (५) दाना तथा पशुपन्छी उद्योगले पैठारी गर्ने भन्सार दरबन्दीको भाग २३, २८ र २९ मा पर्ने फिडसप्लिमेन्टका कच्चा पदार्थहरू, उपशीर्षक २५२१.००.०० को चुनदुङ्गाको धुलो।
- (६) सामान्य भाँडावर्तन बाहेकका उपशीर्षक ३९२४.९०.१० र शीर्षक ७३.२३ अन्तर्गत पर्ने कुखुरालाई दाना तथा पानी खुवाउने विशेष प्रकारका भाँडा।

समूह ५: औषधि उपचार तथा यस्तै स्वास्थ्य सेवाहरू

२८.०४		हाइड्रोजन, दुर्लभ ग्यासहरू र अन्य गैरधातुहरू।
	२८०४.४०.१०	---मेडिकल ग्रेड
	२८०४.४०.९०	---अन्य
३०.०१		अङ्गसंरोपी चिकित्सा (अर्ग्यानो-थेराप्युटिक) मा प्रयोग हुने सुक्खा, धुलो पारेको वा नपारेको ग्रन्थीहरू र अन्य अङ्गहरू; ग्रन्थी वा अन्य अङ्ग वा तिनका स्रावहरूका अङ्गसंरोपी चिकित्सामा प्रयोग हुने सारहरू; हेपारिन र यसका लवणहरू; अन्यत्र उल्लेख वा समावेश नगरिएका, रोगको उपचार वा रोकथामका लागि तयार गरिएका मानव वा जीवजन्तु सम्बन्धी अन्य तत्त्वहरू।
	३००१.२०.००	-ग्रन्थी वा अन्य अङ्ग वा तिनका स्रावहरूको सारहरू
	३००१.९०.००	-अन्य
३०.०२		मानव रक्त; रोगको उपचार, रोकथामका लागि तयार गरिएको वा रोगलाई निदान गर्ने प्रयोजनका लागि बनाएको जीवजन्तुको रगत, एन्टिसेरा र अन्य रक्त खण्डहरू र रोधक्षमता सम्बन्धी उत्पादनहरू, परिवर्तन गरिएको वा नगरिएको वा जीव प्रद्यौगिकीय प्रक्रियाहरू (बायो टेक्नोलोजिकल प्रोसेसेज) को माध्यमबाट उपलब्ध भएको वा नभएको; खोपहरू, विषालु पदार्थ (टक्सिन) हरू, सूक्ष्म-जीवाणुका कल्चरहरू (मर्चाहरू बाहेक) र यस्तै उत्पादनहरू; परिवर्तन गरिएका वा नगरिएका कोषिका संवर्द्धन (सेल कल्चर) हरू।

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

		-एन्टिसेरा, अन्य रक्तखण्डहरू र रोधक्षमता सम्बन्धी उत्पादनहरू, परिवर्तन गरिएको वा नगरिएको वा जीव प्रद्यौगिकीय प्रक्रियाहरू (बायोटेक्नोलोजिकल प्रोसेसेज) को माध्यमबाट उपलब्ध भएको वा नभएको:
	३००२.१२.००	--एन्टीसेरा र अन्य रक्त खण्डहरू
	३००२.१३.००	--रोधक्षमता सम्बन्धी उत्पादनहरू, अमिश्रित, खुद्रा बिक्रीको लागि परिमित मात्राहरूमा वा स्वरूपमा वा संवेष्टन (प्याकिङ्ग) मा नराखिएका
	३००२.१४.००	--रोधक्षमता सम्बन्धी उत्पादनहरू, मिश्रित, खुद्रा बिक्रीको लागि परिमित मात्राहरूमा वा स्वरूपमा वा संवेष्टन (प्याकिङ्ग) मा नराखिएका
	३००२.१५.००	--रोधक्षमता सम्बन्धी उत्पादनहरू, खुद्रा बिक्रीको लागि परिमित मात्राहरूमा वा स्वरूपमा वा संवेष्टन (प्याकिङ्ग) मा राखिएका
		-खोप (भ्याक्सिन) हरू, विषालु पदार्थ (टक्सिन)हरू, सूक्ष्मजीवका संवर्द्धक (कल्चर) हरू (मर्चाहरू बाहेक) र यस्तै किसिमका उत्पादनहरू:
	३००२.४१.००	--मानव औषधिका लागि खोपहरू
	३००२.४२.००	--पशु औषधिका लागि खोपहरू
	३००२.४९.००	--अन्य
		-परिवर्तन गरिएका वा नगरिएका कोषिका संवर्द्धन (सेल कल्चर) हरू:
	३००२.५१.००	--कोषिका उपचारका उत्पादनहरू
	३००२.५९.००	--अन्य
	३००२.९०.९०	---अन्य
३०.०३		खुद्रा बिक्रीका लागि परिमित मात्रामा वा स्वरूपमा वा संवेष्टन (प्याकिङ्ग) मा नराखिएका उपचारात्मक वा प्रतिकारात्मक प्रयोजनका लागि दुई वा दुइभन्दा बढी वस्तु (घटकहरू) मिश्रित गरी बनेका औषधिहरू (शीर्षक ३०.०२, ३०.०५ वा ३०.०६ का वस्तुहरू बाहेक)।
	३००३.१०.००	-पेन्सिलिन अम्ल बनावट (पेन्सिल्यानिक एसिड स्ट्रक्चर), वा स्ट्रेप्टोमाइसिनहरू वा तिनका व्युत्पत्तिहरू सहितका पेन्सिलिन वा तिनका व्युत्पत्तिहरू भएका
	३००३.२०.००	-अन्य प्रतिजीवी (एण्टिबायोटिक्स)हरू भएका

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

		-अन्य, हार्मोनहरू वा शीर्षक २९.३७ का अन्य उत्पादनहरू भएका:
	३००३.३१.००	--इन्सुलिन भएका
	३००३.३९.००	--अन्य
		-अन्य, क्षार तत्त्व (अल्कलोइड) हरू वा तिनका व्युत्पत्तिहरू भएका:
	३००३.४१.००	--इफेड्राइन वा यसका लवणहरू भएका
	३००३.४२.००	--सेउडोफेड्राइन (आइएनएन) वा यसका लवणहरू भएका
	३००३.४३.००	--नोरेफेड्राइन वा यसका लवणहरू भएका
	३००३.४९.००	--अन्य
	३००३.६०.००	-अन्य, यस भागको उपशीर्षक द्रष्टव्य २ मा उल्लेख गरिएका मलेरियारोधी सक्रिय मुख्य घटकहरू भएका
		-अन्य:
	३००३.९०.१०	---होमियोप्याथिक, विशुद्ध आयुर्वेदिक, यूनानी औषधिहरू
	३००३.९०.९०	---अन्य
	३००३.९०.४१	---बत्तीसा, द्राक्षासव, त्रिफला, कब्जहर, केशरी जीवन
	३००३.९०.९०	---अन्य
३०.०४		खुद्रा बिक्रीको लागि परिमित मात्राहरूमा (छालाको माध्यमबाट (ट्रान्सडर्मल) प्रयोग गरिने पद्धतिको रूपमा भएका समेत)) वा स्वरूपमा वा संवेष्टन (प्याकिङ्ग) मा राखिएका उपचारात्मक वा प्रतिकारात्मक प्रयोगका मिश्रित वा अमिश्रित उत्पादनहरू भएका औषधिहरू (शीर्षक ३०.०२, ३०.०५ वा ३०.०६ का वस्तुहरू बाहेक)।
	३००४.१०.००	-पेनिसिलिन अम्ल बनावट (पेनिसिल्यानिक एसिड स्ट्रक्चर) वा स्ट्रेप्टोमाइसिनहरू वा तिनका व्युत्पत्तिहरू सहितका पेनिसिलिनहरू वा तिनका व्युत्पत्तिहरू भएका
	३००४.२०.००	-अन्य प्रतिजीवी (एण्टिबायोटिक)हरू भएका
		-अन्य, हार्मोनहरू वा शीर्षक २९.३७ का अन्य उत्पादनहरू भएका:
	३००४.३१.००	--इन्सुलिन भएका
	३००४.३२.००	--कोर्टिकोस्टेरायड हार्मोनहरू, तिनका व्युत्पत्तिहरू वा संरचनात्मक समधर्मी (एनालगा) भएका
	३००४.३९.००	--अन्य

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

		-अन्य, क्षार तत्व (अल्कलोइड) हरू वा तिनका व्युत्पत्तिहरू भएका:
	३००४.४१.००	--इफेडाइन वा यसका लवणहरू भएका
	३००४.४२.००	--स्युडोइफेड्रिन (आइएनएन) वा यसका लवणहरू भएका
	३००४.४३.००	--नोरेफेड्रिन वा यसका लवणहरू भएका
	३००४.४९.००	--अन्य
	३००४.५०.००	-अन्य मिटामिनहरू वा शीर्षक २९.३६ का अन्य उत्पादनहरू भएका
	३००४.६०.००	अन्य, यस भागको उपशीर्षक द्रष्टव्य २ मा उल्लेख गरिएका मलेरियारोधी सक्रिय मुख्य घटकहरू भएका
		-अन्य:
	३००४.९०.१०	---होमियोप्याथिक, आयुर्वेदिक (शुद्ध), यूनानी औषधिहरू
	३००४.९०.४१	---बत्तीसा, द्राक्षासव, त्रिफला, कञ्जहर र केशरी.....
	३००४.९०.९०	---अन्य
३०.०५		नरम कपासको अस्तर (वाडिङ्ग), जाली (गज), पट्टी (ब्याण्डेज) र त्यस्तै सामानहरू (उदाहरणको लागि पट्टी (ड्रेसिङ्ग), टाँसिने प्लाष्टरहरू, लेपहरू (पोल्टिस), औषधि तत्वले संसिक्त (इम्प्रिनेट) गरिएको वा बाहिरपट्टि लेप लगाएको (कोटेड) वा औषधि, चिरफार, दन्त्यचिकित्सा वा पशुचिकित्साको उद्देश्यको लागि खुद्रा विक्रीको पुलिन्दा वा आकारमा राखिएको।
		-घाउमा लगाउने टाँसिने पट्टी (ड्रेसिङ्ग) हरू र टाँसिने तह (लेयर) भएका अन्य वस्तुहरू:
	३००५.१०.१०	---टाँसिने जाली (एडिहसभ गज)
	३००५.१०.२०	---टाँसिने प्लाष्टर
	३००५.१०.३०	---टाँसिने टेप
	३००५.१०.९०	---अन्य
		-अन्य:
	३००५.९०.१०	---औषधियुक्त कपास (मेडिकेटेड कटन उल)
	३००५.९०.२०	---पट्टी (बैण्डेज)
	३००५.९०.३०	---सर्जिकल टेप
	३००५.९०.९०	---अन्य
३०.०६		यस भागको द्रष्टव्य ४ मा उल्लेख भएका औषधि निर्माण (फार्मास्यूटिकल) का वस्तुहरू।

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	३००६.३०.००	-एक्स-रे परीक्षणको लागि अपारदर्शी तयारी वस्तुहरू; बिरामीलाई दिइनु पर्ने रोग निदान प्रतिकारक (रिएजेन्ट) पदार्थहरू
	३००६.६०.००	-हर्मोनहरूमा, शीर्षक २९.३७ का अन्य उत्पादनहरू वा शुक्राणुनाशक (स्पर्मिसाइड) हरूमा आधारित रासायनिक गर्भ निरोधक (कन्ट्रासेप्टिभ) तयारी वस्तुहरू
	३००६.९३.००	--मान्यताप्राप्त चिकित्सा सम्बन्धी जाँच (क्लिनिकल ट्रायल) को प्रयोगको लागि परिमित मात्रामा राखिएका प्लेसबोहरू र ब्लाइन्डेड (वा डबल ब्लाइन्डेड) चिकित्सा सम्बन्धी परीक्षण किट (ट्रायल किट) हरू
३८.२२		आलम्बनमा भएका नैदानिक (डाएग्नोस्टिक) वा प्रयोगशालाका प्रतिकारक (रिएजेन्ट) हरू, शीर्षक ३०.०६ का बाहेक आलम्बनमा भएका वा नभएका, परीक्षण किटहरूको रूपमा राखिएका वा नराखिएका तयारी नैदानिक वा प्रयोगशालाका प्रतिकारकहरू; प्रमाणित सन्दर्भ सामग्रीहरू।
	३८२२.११.००	-- मलेरियाको लागि
	३८२२.१२.००	--जिका र एडिज जातका लामखुट्टेबाट सर्ने अन्य रोगहरूका लागि
	३८२२.१३.००	--रक्त समूह छुट्टयाउनका लागि
	३८२२.१९.००	--अन्य
	३८२२.९०.००	--अन्य
३८.२४		ढलाइ कारखाना (फाउण्ड्री) का ढलाइका सौचो (मोल्ड) हरू वा आन्तरिक सौचो (कोर) हरू निमित्तका तयारी योजक (बाइण्डर) हरू; अन्यत्र उल्लेख वा समावेश नभएका, रासायनिक वा समवर्गी उद्योगहरूका रासायनिक उत्पादनहरू र तयारी वस्तुहरू (प्राकृतिक उत्पादनका मिश्रणहरू समावेश भएका वस्तुहरू समेत)।
		--अन्य:
	३८२४.९९.२०	---मृगौलाका बिरामीको उपचारमा प्रयोग हुने ठोस वा तरल डाइलाइसिस बाथ कन्सेन्ट्रेट
४०.१४		कडा रबर बाहेक, भल्कनीकृत रबरको, कडा रबरका जडान (फिटिङ्ग) हरू भएको वा नभएको, स्वास्थ्य (हाइजिनिक) वा औषधिसम्बन्धी (फर्मास्युटिकल) सामग्रीहरू (दूधदानीको मुन्टो) समेत)।
	४०१४.१०.००	--आच्छाद गर्भनिरोधक (सिथ कन्ट्रासेप्टिभ्स)

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

६६.०२		हिड्डा टेक्ने लडी, वस्न मिल्ने लडी, चाबुक वा कोर्न (व्हिप्स), घोढचडीको कोर्न (राइडिङ्ग क्रोप्स) र यसै सामानहरू।
	६६०२.००.१०	-दृष्टिविहीनहरूले प्रयोग गर्ने सेतो छडी
८७.१३		मोटर जडान गरिएका वा नगरिएका वा अन्य किसिमले यान्त्रिक रूपमा प्रणोदित भएका वा नभएका, अशक्त व्यक्तिहरूका लागि गाडी (क्यारेज) हरू।
	८७१३.१०.००	-यान्त्रिक रूपमा प्रणोदित नभएका
		-अन्य:
	८७१३.१०.१०	---इलेक्ट्रिक हिल चेर
	८७१३.१०.१०	---अन्य
८७.१४		शीर्षक ८७.११ देखि ८७.१३ सम्मका गाडीहरूको पार्टपुर्जाहरू र सहायक सामग्रीहरू।
	८७१४.२०.००	-अशक्त व्यक्तिका गाडी (क्यारेज) हरूका
९०.२१		हाडजोर्नीको उपचार सम्बन्धी उपकरणहरू, वैशाखी समेत, शल्यचिकित्सा सम्बन्धी पेटी र गद्दादार पेटी (ट्रस) हरू; सिधा गरी अड्याउने (स्प्लिन्ट) र हाड भाँचिएकोमा प्रयोग हुने अन्य उपकरणहरू; शरीरका कृत्रिम भागहरू, शरीरका खराबी वा असक्षमता परिपूर्ति गर्नका लागि प्रयोग हुने, श्रवण-शक्ति बढाउने र यसै खालका शरीरमा लगाउने, धारण गर्ने वा प्रत्यारोपण गर्ने अन्य उपकरणहरू।
	९०२१.४०.००	-श्रवण-शक्ति बढाउने उपकरणहरू, पार्टपुर्जा सहायक सामग्रीहरू बाहेक
	९०२१.५०.००	-मुटुको मांसपेशीलाई जगाउने पेसमेकरहरू, पार्टपुर्जाहरू र सहायक सामग्रीहरू बाहेक
	९०२१.१०.१०	---वैशाखीहरू
	९०२१.१०.२०	---श्रवण-शक्ति बढाउने उपकरणका पार्टपुर्जाहरू
	९०२१.१०.३०	---मुटुभित्र प्रत्यारोपण गरिने भल्भ र स्टेन्टहरू
	९०२१.१०.१०	---अन्य
९४.०१		सीट (आसन) हरू (शीर्षक ९४.०२ का बाहेक), बिछ्यौनाको रूपमा परिवर्तन गर्न सकिने वा नसकिने, र तिनका पार्टपुर्जाहरू।
		-अन्य आसनहरू:
	९४०१.८०.१०	---अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्रयोग गर्ने क मोड चियर

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

९४.०३		अन्य फर्निचर र तिनका पार्टपुर्जाहरू।
		-अन्य धातुका फर्निचर:
	९४०३.२०.१०	---अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्रयोग गर्ने वाकर
		-प्लास्टिकका फर्निचर:
	९४०३.७०.१०	---अपाङ्गता भएका व्यक्तिले प्रयोग गर्ने प्लाष्टिकको वाकर

दृष्टव्य:-

(१) स्वास्थ्य सेवा।

(२) रक्त सञ्चार सेवाको लागि आवश्यक पर्ने नेपाल रेडक्रस सोसाइटीले पैठारी गर्ने रगत राख्ने प्लाष्टिकका थैला (९०१८.९०.२०), ट्रान्सफ्युजन सेट (९०१८.९०.९०), तथा रक्त परीक्षण रिएजेण्ट निर्माणको लागि आवश्यक पर्ने विभिन्न औजार उपकरणहरू तथा रसायनहरू।

(३) मृगौला रोगको उपचारका लागि आवश्यक उपकरणहरू।

(४) दृष्टिविहीनहरूले प्रयोग गर्ने स्लेटस्टाइलस (८४७१.९०.००), ब्रेल नोटटेकर (८४७१.३०.९०), ब्रेलो (ब्रेल प्रिन्टर) (८४४३.३२.००, ८४४३.३९.०० र ८४४३.३१.००), रङ्गसूचक, पानीसूचक र प्रकाशसूचक यन्त्रहरू (८५३१.८०.००), आवाज दिने थर्मोमिटर (९०२५.१९.९०), ब्रेल टाइपराइटर (८४७२.९०.९०), ब्रेल घडी (९१०२.९९.००), एबाक्स (९०१७.२०.००), मेग्नीफाइङ्ग ग्लास (९०१३.८०.००), ब्रेल कम्पास (९०१४.१०.००), ब्रेल इम्बोसर (८४४३.३९.००), ब्रेल स्टेनसिल मेसिन (८४७२.१०.००)।

(५) औषधि व्यवस्था विभागको सिफारिसमा औषधि उद्योगले पैठारी गर्ने भाग २८, २९ र ३८ मा पर्ने कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ र रासायनिक पदार्थ; शीर्षक ११.०८ का सबै उपशीर्षकमा पर्ने माड (स्वेतसार), उपशीर्षक १३०२.१९.०० मा पर्ने जडिबुटीका सार, शीर्षक १५.२१ मा पर्ने मौरीको वनस्पति तथा अन्य मैन, उपशीर्षक १७०१.१४.९० मा पर्ने उखुको अन्य चिनी, उपशीर्षक १७०२.११.०० मा पर्ने ल्याक्टोज, उपशीर्षक १७०२.३०.१० र १७०२.३०.२० मा पर्ने ग्लुकोज, उपशीर्षक १७०२.३०.३० मा पर्ने डेक्सट्रोज र उपशीर्षक १७०२.९०.९० मा पर्ने फ्रुक्टोज वा अन्य चिनी, उपशीर्षक १९०५.९०.४० मा पर्ने औषधि भर्न हुने खाली क्याप्सुल (एम्प्टी क्याप्स), उपशीर्षक २२०७.१०.१० र २२०७.२०.९० मा पर्ने इथानोल, उपशीर्षक २२०७.१०.२० र २२०७.२०.१० मा पर्ने रेक्टिफाइड स्प्रिट, उपशीर्षक २५१९.९०.०० मा पर्ने म्याग्नेसियम अक्साइड, शीर्षक २७.१२ मा पर्ने हाइट सफ्ट प्याराफिन र पेट्रोलियम जेली, शीर्षक ३२.०३ र ३२.०४ का सबै उपशीर्षकमा पर्ने रङ्ग, शीर्षक ३२.०५ मा पर्ने कोटिङ्ग मेटेरियल्स, उपशीर्षक ३३०१.९०.०० मा पर्ने एसेन्सियल आयल, उपशीर्षक ३४०२.४९.०० मा पर्ने टिब्रइन ८० सोडियम लौरिल सल्फेट, उपशीर्षक ३४०४.२०.०० र ३४०४.९०.०० मा पर्ने मैन, उपशीर्षक ३५०१.९०.०० मा पर्ने सोडियम केसिनेट, उपशीर्षक ३५०७.९०.०० मा पर्ने इन्जाइम, उपशीर्षक ३९०५.९९.०० मा पर्ने

पोलिभिनायल पिरालोडोन (भिनायल एसिटेड) एसिटेड, उपशीर्षक ३९०६.९०.०० मा पर्ने कारबोमर्स, उपशीर्षक ३९१०.००.०० मा पर्ने प्राथमिक रूपका सिलिकनहरू, शीर्षक ३९.१२ मा पर्ने माइक्रोक्रिस्टिलाइन सेलुलोज, शीर्षक ३९.१४ मा पर्ने को-पोलिमर टेष्ट मेकिङ्ग, उपशीर्षक ४०१४.९०.०० मा पर्ने रबर स्टोपर, उपशीर्षक ४८२१.१०.०० मा पर्ने लेबल, उपशीर्षक ७०१०.१०.०० मा पर्ने एम्पुल तथा उपशीर्षक ७६१२.१०.०० मा पर्ने आल्मोनियमका लचकदार ट्युब; शीर्षक ३९.२०, ३९.२१ र ४८.१९ का सबै उपशीर्षक एवं उपशीर्षक ३९२३.१०.१०, ३९२३.१०.९०, ३९२३.३०.९०, ३९२३.५०.००, ७०१०.९०.००, ७६०७.११.००, ७६०७.१९.००, ७६०७.२०.०० र ९६०२.००.०० मा पर्ने प्याकिङ्ग मेटेरियल तथा उपशीर्षक ३९२६.९०.९९ मा पर्ने १५ एम.एल. सम्म क्षमताका मेजरिङ्ग कपहरू तथा इन्ट्रा ओकुलर लेन्स (आइ.ओ.एल.) उत्पादनमा प्रयोग गर्ने कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ र रासायनिक पदार्थ, उपशीर्षक ८३०९.९०.०० मा पर्ने आधारभूत धातुका बिको।

- (६) औषधि उद्योग आफैले पैठारी गर्ने औषधि उत्पादनको लागि आवश्यक पर्ने प्याकिङ्ग मेटेरियल्स तथा लेबुल।
- (७) औषधि व्यवस्था विभागको सिफारिसमा औषधि उद्योग तथा अस्पतालको अनुसन्धान तथा विकासमा प्रयोग हुने शीर्षक ९०.१८ र ९०.२७ मा पर्ने उपकरणहरू र आँखा उपचारका लागि आवश्यक इन्ट्रा ओकुलर लेन्स उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने यन्त्र उपकरण, कच्चा पदार्थ र सहायक सामग्री।
- (८) औषधि व्यवस्था विभागको सिफारिसमा औषधिको रूपमा प्रयोग हुने स्लाइन पानी उत्पादन गर्ने उद्योगले आयात गर्ने स्लाइन पानीको प्याकिङ्ग सामग्री उत्पादन गर्न प्रयोग हुने प्लाष्टिक दाना।
- (९) सरकारी, सरकारी अनुदान प्राप्त र सामुदायिक अस्पतालले पैठारी गर्ने औषधीय एवं शल्यचिकित्सा सम्बन्धी यन्त्र उपकरण तथा औजारहरू र स्वास्थ्य सामग्री।
- (१०) नेपाल सरकारबाट स्वीकृति प्राप्त स्वास्थ्य संस्थाले पैठारी गर्ने मृगौला उपचारमा प्रयोग हुने उपशीर्षक ९०१८.९०.९० मा पर्ने हेमो डायलाइसिस मेसिन, डाइलासिस रिप्रोसेसर, डायलाइजर र यसको ट्यूबिङ्ग; उपशीर्षक ९४०२.९०.२० मा पर्ने डाइलासिस बेड तथा उपशीर्षक ९४०२.९०.९० मा पर्ने कुर्सी; मुटुको रोग निदान तथा उपचारमा प्रयोग हुने उपशीर्षक ९०१८.११.०० मा पर्ने इकोकार्डियोग्राफ; उपशीर्षक ९०१८.९०.९० मा पर्ने भिडियोस्कोप, क्याथलयाब, हर्टलङ्ग मेसिन र डिफ्रीब्रिलेटर; क्यान्सर रोगको निदान तथा उपचारमा प्रयोग हुने उपशीर्षक ९०२२.१२.०० मा पर्ने पोजिट्रोन इमिसन टोमोग्राफी (पेट) स्क्यान मेसिन, कम्प्यूटेड टोमोग्राफी (सी.टी.) स्क्यान मेसिन, मेमोग्राफी; उपशीर्षक ९०२२.२१.०० मा पर्ने ब्रेसिथेरापी र लिनियर एक्सिलरेटर; उपशीर्षक ९०१८.११.९० मा पर्ने फ्लो साइटोमिटर, नेक्स्ट जेनरेशन सिक्वेन्सर र प्रोटीन माइक्रोएरी प्लेटफर्म, ९०१८.९०.३० मा पर्ने मल्टिप्लेक्स रियल टाइम पि.सी.आर. उपशीर्षक ९०२७.८९.१० मा पर्ने हेमाटोलोजी एनालाइजर, ब्लड केमेष्ट्री एनालाइजर, क्लिनिकल केमेष्ट्री एनालाइजर र

इम्युनोकेमेष्ट्री एनालाइजर; उपशीर्षक ९०१८.१३.०० मा पर्ने म्याग्नेटीक रिजोनेन्स इमेजिङ्ग (एम.आर.आई) मेसिन। (११) औषधी व्यवस्था विभागको सिफारिसमा आयुर्वेदिक औषधि उत्पादन गर्ने उद्योगले पैठारी गर्ने आवश्यक कच्चा पदार्थ। (१२) सन ग्लास बाहेक वा चिकित्सकद्वारा सिफारिस (Medically Prescribed) चशमाको बिक्री। (१३) नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालयको सिफारिसमा पैठारी हुने देहाय बमोजिमका वस्तु:- (अ) चिकित्सा विज्ञान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान वीर अस्पताल, त्रि.वि. शिक्षण अस्पताल, वी.पी. कोइराला मेमोरियल क्यान्सर अस्पताल, वी.पी. कोइराला स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान, शहीद गंगालाल राष्ट्रिय हृदय केन्द्र, मनमोहन कार्डियोथोरासिक भास्कुलर तथा ट्रान्सप्लान्ट सेण्टर र धुलिखेल अस्पतालको नाममा पैठारी हुने निर्माण तथा अस्पताल सञ्चालनको लागि आवश्यक निर्माण सामग्री, चिकित्सा सम्बन्धी उपकरण र औजार, (आ) क्यान्सरका बिरामीलाई निःशुल्क वितरण गर्ने प्रयोजनको लागि सरकारी वा सामुदायिक अस्पताल तथा नेपाल सरकार स्वास्थ्य सेवा विभागले पैठारी गर्ने क्यान्सर निरोधक औषधि। (इ) नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय वा स्वास्थ्य सेवा विभागको नाममा पैठारी हुने क्यान्सर निरोधक औषधि, दातृ निकायबाट अनुदान स्वरूप नेपाल सरकार, स्वास्थ्य तथा खाद्य स्वच्छता मन्त्रालय वा स्वास्थ्य सेवा विभागको नाममा पैठारी हुने खोप तथा खोपजन्य सामग्रीहरू, परिवार नियोजनका साधन तथा सामग्रीहरू र औषधि तथा पोषण सामग्रीहरू। द्रष्टव्य : खण्ड (इ) मा उल्लेख भए बमोजिम अनुदान स्वरूप प्राप्त हुने औषधी र स्वास्थ्य सामग्रीको हकमा त्यस्तो अनुदान सहायता स्वीकार भएको हुनुपर्नेछ।
--

समूह ६: शिक्षा
(क) विद्यालय तथा विश्वविद्यालयमा हुने अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यहरू।
(ख) नेपाल सरकारको पूर्ण स्वामित्व भएका संस्थाहरूबाट प्रदान गर्ने व्यावसायिक वा पेशागत तालिम वा पुनर्ताजगी तालिमहरू।
(ग) विद्यालय तथा विश्वविद्यालयहरूले प्रदान गर्ने शिक्षण सेवा।

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

(घ) शिक्षण संस्थाले सोही संस्थाको प्रयोजनको लागि स्वयंले सञ्चालन गरेका चमेना गृह (क्यान्टिन), छात्रावास (होस्टेल) र यातायात सेवाको कारोबार।

समूह ७: किताब अखबार र मुद्रित सामग्रीहरू		
४८.०१	४८०१.००.००	रोलमा वा पातामा भएको अखबारी कागज (न्यूज प्रिन्ट)।
४९.०१		एकोहोरो पाता भएको वा नभएको मुद्रित किताबहरू, विवरण पत्रिकाहरू (ब्रोशर्स), पर्चा वा पत्रिका (लिफ्लेट्स) र त्यस्तै मुद्रित वस्तुहरू।
	४९०१.१०.००	-पट्याएको वा नपट्याएको, एकोहोरो पाता भएको
		-अन्य:
	४९०१.९१.००	--शब्दकोषहरू र विश्वकोषहरू र तिनका क्रमबद्ध भाग वा खण्डहरू (इन्स्टलमेण्टहरू)
	४९०१.९९.००	--अन्य
४९.०२		चित्र भएको वा नभएको वा विज्ञापनका सामग्री भएको वा नभएको समाचारपत्र, पत्रपत्रिका र आवधिक पत्र पत्रिकाहरू।
	४९०२.१०.००	-कम्तीमा एक हप्तामा चार पटक प्रकाशित
	४९०२.९०.००	-अन्य
४९.०४	४९०४.००.००	गाता हालेको वा नहालेको, निदर्श चित्र भएको वा नभएको, हस्तलिखित वा छापेको सङ्गीत किताब।
४९.१०		जुनसुकै प्रकारको मुद्रित पात्रो (क्यालेण्डर) क्यालेण्डर ब्लक समेत।
		-जुनसुकै प्रकारको मुद्रित पात्रो (क्यालेण्डर) (भन्सार तर्फ नभएको)
	४९१०.००.१०	---परम्परागत पात्रो
	४९१०.००.९०	---अन्य

द्रष्टव्य:-

(१) अखबार र पत्रपत्रिकाको मुद्रण तथा प्रकाशन।

(२) ई-लाइब्रेरी, ई-बुक तथा ई-पत्रिका शुल्क।

समूह ८: कलात्मक र कालीगढी सेवा
(क) चित्रकला, मूर्तिकला, वास्तुकला तथा यस्तै प्रकारका अन्य हस्तकलाहरू र तत्सम्बन्धी सेवा।
(ख) पुस्तकालय, सङ्ग्रहालय, कला सङ्ग्रहालय र चिडियाघर प्रवेश शुल्क।
समूह ९: यात्रुवाहक यातायात तथा ढुवानी सेवाहरू

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

यान्त्रिक पुलबाट हुने सेवा, सार्वजनिक यात्रुवाहक यातायात (हवाई यातायात, राइड शेयरिङ प्लेटफर्म मार्फत प्रदान गरिने यातायात तथा ढुवानी सेवा तथा केबुलकार बाहेक) तथा निर्यात प्रयोजनको लागि कार्गो सेवा।		
समूह १०: व्यावसायिक वा पेशागत सेवा		
कलाकार, खेलाडी, लेखक, नमूनाकार, अनुवादक, दोभापेले संस्थागत वा व्यक्तिगत रूपमा प्रदान गर्ने पेशागत सेवा, विदेशमा जनशक्ति आपूर्ति गर्ने सेवा।		
समूह ११: अन्य वस्तु तथा सेवा		
(अ) <u>मालवस्तुहरू:</u>		
१४.०४		अन्यत्र उल्लेख वा समावेश नभएका वनस्पति उत्पादनहरू।
	१४०४.९०.५०	---रूद्राक्षका दानाहरू
२७.१०		कच्चा (क्रुड) बाहेकको पेट्रोलियम तेल र बिटुमिनयुक्त खनिजबाट प्राप्त तेल; अन्यत्र निर्दिष्ट वा समावेश नभएका, तौलमा ७० प्रतिशत वा सोभन्दा बढी पेट्रोलियम तेल वा बिटुमिनयुक्त खनिजबाट प्राप्त तेल भएका, यिनै तेल नै तयारी वस्तुहरूको मुख्य घटक (बेसिक कन्स्ट्रिचुएन्ट) भएका तयारी वस्तु (प्रीपेरेशन) हरू; रद्दी तेल (बिष्ट आयल) हरू।
		-पेट्रोलियम तेलहरू र बिटुमिनयुक्त खनिजहरूबाट प्राप्त तेलहरू (कच्चा बाहेक) तथा अन्यत्र उल्लेख वा समावेश नभएका, तौलको हिसाबले ७० प्रतिशत वा सोभन्दा बढी पेट्रोलियम तेलहरू वा बिटुमिनयुक्त खनिजबाट प्राप्त तेलहरू भएका, यिनै तेलहरू नै तयारी वस्तुहरूको मुख्य घटक भएका तयारी वस्तुहरू, जैविक डिजेल भएका बाहेक र रद्दी तेलहरू बाहेक:
		--अन्य:
	२७१०.१९.७०	---जुट ब्याचिङ्ग आयल तथा टेक्सटाइल आयल
४४.०१		बाल्ने दाउरा, मुढा, चिरेको मोटो टुक्रा (विलेट), हाँगाबिँगा वा दाउराको बाँधेको बिटो, वा यस्तै रूपमा; काठका चोइटाचोइटी वा मसिना टुक्राटाक्री (पार्टिकल); काठ चिरेको धुलो, काठको अवशेष र रद्दी वस्तु, मुढो, ब्रिकेट, पेलेट वा यस्तै रूपमा एकत्रित गरिएको वा नगरिएको।
	४४०१.३२.००	--काठको ब्रिकेटहरू

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

४४.१५		काठका, परिवेष्ठन (प्याकिङ्ग) का बट्टाहरू, बाकसहरू, क्रेटहरू, ड्रमहरू र यस्तै परिवेष्ठन सामग्रीहरू; काठका केबुल-ड्रमहरू; काठका प्यालेटहरू, बक्स-प्यालेटहरू र अन्य लोड बोर्डहरू (सामान चढाउने तख्ताहरू); काठका प्यालेट कलरहरू।
	४४१५.१०.००	-मौरीको घर र टि-चेष्ट
४९.०७		स्पष्ट रूपमा अङ्कित मूल्य (फेस भ्यालु) भएका वा हुने वा कुनै मुलुकभित्र प्रचलनमा रहेका वा नयाँ जारी भएका प्रयोग नभएका (अनयुज्ड) हुलाक टिकट वा राजस्व टिकट वा यस्तै किसिमका टिकटहरू; टिकटको छाप भएका कागत; बैङ्क नोट; चेकफर्म; स्टक, शेयर वा बण्ड प्रमाणपत्र र यस्तै किसिमका स्वत्वाधिकारका कागतपत्रहरू।
	४९०७.००.१०	---बैङ्क नोटहरू
	४९०७.००.२०	---स्पष्ट रूपमा अङ्कित मूल्य (फेस भ्यालु) भएका वा हुने वा कुनै मुलुकभित्र प्रचलनमा रहेका वा नयाँ जारी भएका प्रयोग नभएका (अनयुज्ड) हुलाक टिकट
	४९०७.००.३०	---हवाईपत्र
	४९०७.००.४०	---राहदानी
	४९०७.००.५०	---अन्तःशुल्क टिकट
	४९०७.००.६०	---चेक फर्म, चेकबुक
	४९०७.००.७०	---स्टक शेयर वा बण्ड प्रमाणपत्रहरू
	४९०७.००.९०	---अन्य
५३.०६		फल्याकसको धागो।
	५३०६.१०.००	-एकल (सिङ्गल)
	५३०६.२०.००	-बहुल (दोब्राएको) वा केबुलड
५३.०७		सनपाटको धागो वा शीर्षक ५३.०३ का अन्य लचिलो रेशादार बोक्रा (बाण्ट) का कपडा बनाउने धागो।
	५३०७.१०.००	-एकल (सिङ्गल)
	५३०७.२०.००	-बहुल (दोब्राएको) वा केबुलड
५३.१०		सनपाट (जूट) का बुनिएका कपडाहरू वा शीर्षक ५३.०३ का अन्य लचिलो रेशा भएका बोक्रा (बाण्ट) का रेशाहरूबाट बनेका कपडाहरू।
	५३१०.१०.००	-अविरञ्जित (अनव्लिच्ड)

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	५३१०.९०.००	-अन्य
७१.०२		परिष्कार गरिएको वा नगरिएको, तर नजडेको वा सेटमा नराखिएको हीरा।
		
७१.०६		अपरिष्कृत (अनरुट) वा अर्ध निर्मित स्वरूपको वा धुलो स्वरूपको चाँदी (सुनको वा प्लाटिनमको जलप लगाइएको चाँदी समेत)।
	७१०६.१०.००	-धुलो
		-अन्य:
	७१०६.११.००	--अपरिष्कृत
	७१०६.१२.००	--अर्ध निर्मित
७१.०८		अपरिष्कृत वा अर्ध निर्मित रूपका वा धुलो रूपका सुन (प्लाटिनमको जलप लगाएको सुन समेत)।
		-अमौद्रिक:
	७१०८.११.००	--धुलो
	७१०८.१२.००	--अन्य अपरिष्कृत रूपको
	७१०८.१३.००	--अन्य अर्धनिर्मित रूपको
	७१०८.२०.००	-मौद्रिक
७१.०९	७१०९.००.००	अर्धनिर्मित भन्दा बढी काम नगरेको सुनले ढाकिएका आधारभूत धातुहरू वा चाँदी।
७१.१३		बहुमूल्य धातुको वा बहुमूल्य धातुले ढाकिएको धातुको गरगहनाका सामानहरू र तिनका पार्टपुर्जहरू
		-बहुमूल्य धातुको, बहुमूल्य धातुमा जलप लगाएको वा नलगाएको वा ढाकिएको वा नढाकिएको:
	७११३.११.००	--चाँदीको, अन्य बहुमूल्य धातुको जलप लगाएको वा नलगाएको, बहुमूल्य धातुले ढाकेको वा नढाकेको
		--अन्य बहुमूल्य धातुको, अन्य बहुमूल्य धातुको जलप लगाएको वा नलगाएको वा बहुमूल्य धातुले ढाकेको वा नढाकेको
	७११३.११.१०	---सुनको
	७११३.११.१०	---अन्य बहुमूल्य धातुको
	७११३.२०.००	-आधारभूत धातुको, बहुमूल्य धातुले ढाकिएको
७१.१८		सिक्का।
	७११८.९०.००	-अन्य

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

८४.०१		न्युक्लियर रियाक्टरहरू; न्युक्लियर रियाक्टरको लागि अविकिरणित (नन-इराडिएटेड) इन्धन तत्वहरू (कार्ट्रिजहरू); अणु छुट्याउने (आइसोटोपिक सेपरेसन) निमित्तका मेसिन र उपकरणहरू।
	८४०१.१०.००	-न्युक्लियर रियाक्टर
	८४०१.२०.००	-अणु छुट्याउने (आइसोटोपिक सेपरेसन) का मेसिन र औजारहरू र तिनका पार्टपुर्जाहरू
	८४०१.३०.००	-अविकिरणित (नन-इराडिएटेड) इन्धन तत्वहरू (कार्ट्रिजहरू)
८४.०२		जलवाष्प (स्टिम) र अन्य वाफ (भेपर) उत्पादन गर्ने बोइलरहरू (निम्न चापको वाफ उत्पादन गर्न पनि सक्षम उष्णजलीय सेन्ट्रल हिटिङ बोइलर बाहेक); उच्च-तापित जल (वाटर) बोइलरहरू।
		-जलवाष्प (स्टिम) र अन्य वाफ (भेपर) उत्पादन गर्ने बोइलरहरू:
	८४०२.११.००	--प्रतिघण्टा ४५ टनभन्दा बढी जलवाष्प उत्पादन गर्ने वाटर ट्युब बोइलरहरू
	८४०२.१२.००	--प्रतिघण्टा ४५ टनसम्म जलवाष्प उत्पादन गर्ने वाटर ट्युब बोइलरहरू
	८४०२.१९.००	--अन्य वाफ उत्पादन गर्ने बोइलर, हाइब्रिड बोइलर समेत
	८४०२.२०.००	-उच्च-तापित जल बोइलरहरू
८४.०३		शीर्षक ८४.०२ बाहेकका सेन्ट्रल हिटिङ (केन्द्रीय तापन) बोइलरहरू।
	८४०३.१०.००	-बोइलरहरू
८४.०४		शीर्षक ८४.०२ वा ८४.०३ का बोइलरसँग प्रयोग गरिने सहायक संयन्त्र (जस्तै, किफायती इकोनोमाइजर, सुपर-हिटर, ध्वंसो हटाउने (सूट रिमुभर), ग्याँस हटाउने (ग्याँस रिमुभर्स); जलवाष्प (स्टिम) वा अन्य वाष्प (भेपर) का शक्ति एकाइहरू निमित्तका कण्डेन्सरहरू।
	८४०४.१०.००	-शीर्षक ८४.०२ वा ८४.०३ को बोइलरका साथ प्रयोग हुने सहायक संयन्त्र (प्लान्ट) हरू
	८४०४.२०.००	-जलवाष्प (स्टिम) वा अन्य वाफ (भेपर) का शक्ति एकाइ (पावर युनिट) निमित्तका कण्डेन्सरहरू

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

८४.०५		प्रोड्यूसर ग्यास वा वाटर ग्यास जेनरेटरहरू, तिनका शुद्धीकारकहरू (प्युरिफायर्स) भएका वा नभएका; एसिटाइलिन ग्यास जेनरेटरहरू र त्यस्तै जलीय प्रक्रियाका ग्यास जेनरेटरहरू, तिनका शुद्धीकारकहरू भएका वा नभएका।
	८४०५.१०.००	-प्रोड्यूसर ग्यास वा वाटर ग्यास जेनरेटरहरू, शुद्धीकारक (प्युरिफायर) भएका वा नभएका; एसिटाइलिन ग्यास जेनरेटरहरू र त्यस्तै जलीय प्रक्रियाका ग्यास जेनरेटरहरू, शुद्धीकारक (प्युरिफायर) भएका वा नभएका।
८४.०६		जलवाष्प टर्बाइनहरू र अन्य बाफ टर्बाइनहरू।
	८४०६.१०.००	-जलपोत प्रणोदन (मेरीन प्रोपल्सन) निमित्तका टर्बाइनहरू
		-अन्य टर्बाइनहरू
	८४०६.८१.००	--४० मेगावाटभन्दा बढी उत्पादन क्षमता भएका
	८४०६.८२.००	--४० मेगावाटसम्म उत्पादन क्षमता भएका
८४.१०		हाइड्रोलिक टर्बाइनहरू, जल चक्र (वाटर हील) हरू र तिनका रेगुलेटरहरू।
		-हाइड्रोलिक टर्बाइनहरू र जल चक्र (वाटर हील) हरू:
	८४१०.११.००	--१,००० कि.वा. सम्म शक्तिका
	८४१०.१२.००	--१,००० कि.वा. भन्दा बढी तर, १०,००० कि. वा. सम्म शक्तिका
	८४१०.१३.००	--१०,००० कि.वा. भन्दा बढी शक्तिको
८४.१३		मापक यन्त्र जडेको वा नजडेको तरल पदार्थको पम्प, तरल पदार्थका एलिभेटरहरू।
		-अन्य सेन्ट्रिफ्युगल पम्पहरू
		---खनिज इन्धन (ग्यासोलिन) बाट सञ्चालन हुने:
	८४१३.७०.११	----२ देखि ८ हर्ष पावर क्षमताका
	८४१३.७०.१९	----व्याट्रीबाट चल्ने पानी तात्रे पम्प (डि.सी. पम्प)
८४.१६		तरल इन्धनको लागि, धुल्याइएको ठोस इन्धनका लागि वा ग्यासको लागि फर्नेश बर्नरहरू; आगोमा इन्धन हाल्ने यान्त्रिक उपकरण (मेकानिकल स्टोकर) हरू, तिनका यान्त्रिक जालीहरू (मेकानिकल ग्रेट्स) समेत, खरानी विसर्जन गर्ने यान्त्रिक उपकरण (मेकानिकल यास डिसचार्जर) हरू र यस्तै उपकरणहरू।
	८४१६.१०.००	-तरल इन्धनको लागि फर्नेश बर्नरहरू
	८४१६.२०.००	-अन्य फर्नेश बर्नरहरू, कम्बिनेशन बर्नरहरू समेत

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	८४९६.३०.००	-आगोमा इन्धन हाल्ने यान्त्रिक उपकरणहरू, तिनका यान्त्रिक जालि (मेकानिकल ग्रेट) समेत, खरानी विसर्जन गर्ने यान्त्रिक उपकरण (मेकानिकल यास डिसचार्जर) हरू र यस्तै उपकरणहरू
८४.१७		औद्योगिक वा प्रयोगशालाका फर्नेश र ओभनहरू, जलाएर खरानी पार्ने उपकरण समेत, अविद्युतीय।
	८४९७.१०.००	-धाउ, पाइराइट वा धातुलाई पोल्ने, पगाल्ने वा अरु ताप उपचारको लागि प्रयोग हुने फर्नेश र ओभनहरू
	८४९७.२०.००	-बेकरी बनाउने ओभनहरू, बिस्कुट बनाउने ओभन समेत
	८४९७.८०.००	-अन्य
८४.१९		तताउने, पकाउने, पोल्ने, आसवन गर्ने (डिस्टिलिङ्ग), परिशोधन गर्ने (रेक्टिफाइङ्ग), रोगाणुरहित गर्ने (स्टेरिलाइजिङ्ग), पाश्चरीकरण गर्ने (पाश्चराइजिङ्ग), बफाउने (स्टिमिङ्ग), सुकाउने (ड्राइङ्ग), वाष्पीकरण गर्ने (इभ्यापोरेटिङ्ग), बाफ बनाउने (भेपोराइजिङ्ग), द्रवित गर्ने (कण्डेन्सिङ्ग) वा चिस्याउने (कुलिङ्ग) जस्ता तापमान परिवर्तन (चेञ्ज अफ टेम्परेचर) सँग सम्बद्ध प्रक्रियाद्वारा पदार्थहरूको उपचार निमित्तका, विद्युत्तापित भए वा नभएका (फर्नेशहरू, ओभनहरू तथा शीर्षक ८५.१४ का अन्य उपकरणहरू बाहेक), यन्त्रावली (मेसिनरी), संयन्त्र (प्लान्ट) वा प्रयोगशालाका उपकरणहरू, घरायसी प्रयोग हुने खालका यन्त्रावली वा संयन्त्र बाहेक; पानी सञ्चय गर्ने ट्याङ्की नभएका वा भएका पानी तताउने हिटरहरू (इन्स्टान्टेनियस वा स्टोरेज वाटर हिटर्स), अवैद्युतिक (नन-इलेक्ट्रिक)।
		-औषधोपचार, शल्यचिकित्सा वा प्रयोगशाला सम्बन्धी विसङ्क्रामक (स्टेरिलाइजर) हरू
	८४९९.२०.१०	---अटोक्लेभ्स
	८४९९.२०.९०	---अन्य औषधीय (मेडिकल), शल्यचिकित्सा सम्बन्धी (सर्जिकल) वा प्रयोगशाला सम्बन्धी (लेबोरेटरी) विसङ्क्रामकहरू (स्टेरिलाइजर्स)
		-सुकाउने यन्त्र (ड्रायर) हरू:
	८४९९.३३.००	--हिमशुष्कीकरण (लायोफिलाइजेसन) उपकरणहरू, हिमशुष्कीकरण एकाइ (फ्रिज ड्राइड युनिट) र पचका किसिमका सुकाउने उपकरण (स्प्रे ड्रायर) हरू
	८४९९.३४.००	--अन्य, कृषि उत्पादनको लागि

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	८४१९.३५.००	--अन्य, काठ, कागजको पल्प, कागज र कागजगाताको लागि
	८४१९.३९.००	--अन्य
	८४१९.४०.००	-आसवन वा परिशोधन संयन्त्रहरू (डिस्टिलिङ्ग वा रेक्टिफाइङ्ग प्लान्ट)
	८४१९.५०.००	-ताप विनिमय एकाइ (हिट एक्सचेन्ज यूनिट्स)हरू
	८४१९.६०.००	-हावा वा अन्य ग्याँसलाई तरल बनाउने यन्त्रावली
		-अन्य यन्त्रावली, संयन्त्र र उपकरण:
	८४१९.८१.००	--तातो पेयपदार्थ बनाउन वा भोजन पकाउन वा तताउनको लागि
	८४१९.८९.१०	---कुलिङ्ग टावर
	८४१९.८९.९०	---अन्य
८४.२०		क्यालेण्डरिङ्ग वा रोलिङ्ग यन्त्रहरू, धातुहरू वा काँचको लागि बाहेक, रतिनका सिलिन्डरहरू।
	८४२०.१०.००	-क्यालेण्डरिङ्ग वा अन्य रोलिङ्ग यन्त्रहरू
८४.२१		अपकेन्द्रित्र (सेन्ट्रिफ्यूज) हरू, अपकेन्द्री शोषक (सेण्ट्रिफ्यूगल ड्रायर) हरू समेत; तरलपदार्थ र ग्याँसलाई छान्ने (फिल्टरिङ्ग) वा शुद्धीकरण गर्ने (प्यूरिफाइङ्ग) यन्त्रावली र उपकरणहरू।
		-अपकेन्द्रित्र (सेन्ट्रिफ्यूज), अपकेन्द्री शोषक (सेण्ट्रिफ्यूगल ड्रायर) हरू समेत:
	८४२१.११.००	--क्रिम सेपारेटरहरू
	८४२१.१९.००	--अन्य
		-तरलपदार्थ छान्ने (फिल्टरिङ्ग) वा शुद्धीकरण गर्ने (प्यूरिफाइङ्ग) यन्त्रावली र उपकरणहरू:
	८४२१.२२.००	--पानी बाहेकका अन्य पेयपदार्थ छान्न वा शुद्धीकरण गर्नको लागि
		--अन्य
	८४२१.३९.१०	---मेडिकल ग्रेड अक्सिजनका लागि प्रेशर स्वीङ्ग एडसोप्सन अक्सिजन प्लान्ट र क्रोजेनिक अक्सिजन एयर सेपरेसन प्लान्ट
	८४२१.३९.९०	---अन्य

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

८४.२२		भाँडा माइने वा धुने यन्त्रहरू; बोतल वा अन्य आधानपात्र (कण्टेनर) हरू सफा गर्ने वा सुकाउने यन्त्रावली; बोतल, क्यान, बट्टा, झोला वा अन्य आधानपात्रहरू भर्न, बन्द गर्न, मुख टाल्न वा लेबल लगाउन प्रयोग हुने यन्त्रावली; बोतल, जार, ट्युब र यस्तै आधानपात्रहरू क्याप्सुलिङ्ग गर्न प्रयोग हुने यन्त्रावली; अन्य प्याकिङ्ग वा न्यापिङ्ग गर्ने यन्त्रावली (हिट स्निङ्ग न्यापिङ्ग मेसिनरी समेत); पेयपदार्थमा वायुमिश्रण गर्न प्रयोग हुने यन्त्रावली।
		-भाँडा माइने वा धुने यन्त्रहरू:
	८४२२.२०.००	-बोतलहरू वा अन्य आधानपात्रहरू सफा गर्ने वा सुकाउने यन्त्रावली
	८४२२.३०.००	-बोतल, क्यान, बट्टा, झोला वा अन्य आधानपात्रहरू भर्न, बन्द गर्न, मुख टाल्न वा लेबल लगाउन प्रयोग हुने यन्त्रावली; बोतल, जार, ट्युब र यस्तै आधानपात्रहरू क्याप्सुलिङ्ग गर्न प्रयोग हुने यन्त्रावली; पेयपदार्थमा वायुमिश्रण गर्न प्रयोग हुने यन्त्रावली
	८४२२.४०.००	-अन्य प्याकिङ्ग वा न्यापिङ्ग गर्ने यन्त्रावली (हिट-स्निङ्ग न्यापिङ्ग मेसिनरी समेत)
८४.२६		पानी जहाजका सामान उठाउने यन्त्र (डेरिक) हरू; केनहरू, केबुल केन समेत; केन जडान भएका मोबाइल लिफ्टिङ्ग फ्रेमहरू, स्ट्र्याडल क्यारियरहरू र वर्क ट्रकहरू।
		-ओभरहेड ट्रामेलिङ्ग केनहरू, ट्रान्सपोर्टर केनहरू, ग्यान्ट्री केनहरू, ब्रिज केनहरू, मोबाइल लिफ्टिङ्ग फ्रेमहरू र स्ट्र्याडल क्यारियरहरू
	८४२६.११.००	--स्थायी अवलम्ब (फिक्स्ड सपोर्ट) मा भएको ओभरहेड ट्रामेलिङ्ग केनहरू
	८४२६.१२.००	--टायरमाथि भएका मोबाइल लिफ्टिङ्ग फ्रेमहरू र स्ट्र्याडल क्यारियरहरू
	८४२६.१९.००	--अन्य
	८४२६.२०.००	-टावर केनहरू
	८४२६.३०.००	-पोर्टल वा पेडेस्टल जीव केनहरू
		-अन्य यन्त्रावली, स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड)
	८४२६.४१.००	--टायरमाथि भएको
	८४२६.४९.००	--अन्य

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

		-अन्य यन्त्रावली:
	८४२६.९९.००	--सडकमा हिँड्ने गाडीहरूमा जडान गर्न डिजाइन गरिएको
	८४२६.९९.००	--अन्य
८४.२८		अन्य उचाल्ने (लिफ्टिङ्ग), व्यवस्था गर्ने (ह्याण्डलिङ्ग), भारी चढाउने (लोडिङ्ग) वा भारी ओहाल्ने (अनलोडिङ्ग) यन्त्रावली (उदाहरणतः लिफ्टहरू, एस्केलेटरहरू, कन्भेयरहरू, टेलिफेरिकहरू)।
		-वस्तु वा पदार्थहरूका लागि अविरल कार्य (कन्टिन्यूअस एक्सन) गर्ने अन्य एलिभेटरहरू र कन्भेयरहरू:
	८४२८.३९.००	--भूमिगत प्रयोगको लागि विशेष रूपले अभिकल्पित
	८४२८.३२.००	--अन्य, बाल्टिन किसिमका (बकेट टाइप) का
	८४२८.३३.००	--अन्य, पट्टा किसिमका (बेल्ट टाइप) का
	८४२८.३९.००	--अन्य
	८४२८.४०.००	-एस्केलेटरहरू र गतिशील पदमार्ग (मुभिङ वाकवेज) हरू
	८४२८.६०.००	-टेलिफेरिक्स, चेरलिफ्टस, स्कि-ड्रयागलाइनहरू; रज्जु रेगमार्ग (फुनिकुलर) को लागि कर्षण यन्त्र रचना (ट्रयाक्सन मेकानिज्म)
	८४२८.९०.००	-अन्य यन्त्रावली
८४.३०		जमीन (अर्थ), खनिज पदार्थ वा घाउहरूलाई स्थानान्तरण गर्ने वा हटाउने (मुभिङ्ग), वर्गीकरण गर्ने वा तल सन्तुलित गर्ने (प्रेडिङ्ग), सम्प्याउने (लेभेलिङ्ग), ताछ्ने (स्क्रैपिङ्ग), उत्खनन गर्ने (एक्सक्याभेडिङ्ग), भर्ने (ट्याम्पिङ्ग) सुसंहत गर्ने (कम्प्याक्टिङ्ग), निष्कर्षण गर्ने (एक्सट्र्याक्टिङ्ग) वा प्वाल पार्ने (बोरिङ्ग) यन्त्रावली।
	८४३०.१०.००	-खामो गाड्ने उपकरण (पाइल ड्राइभर) र खामो उखेल्ने उपकरण (पाइल एक्सट्र्याक्टर) हरू
	८४३०.२०.००	-हिउँ हटाउने उपकरण (स्नो-प्लो) र हावा दिएर हिउँ हटाउने उपकरण (स्नो-ब्लोअर) हरू
		-कोइला (कोल) वा चट्टान (रक) काट्ने उपकरण र सुरुङ खन्ने (टनेलिङ्ग) यन्त्रावली
	८४३०.३९.००	--स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड)
	८४३०.३९.००	--अन्य
		-अन्य छिद्रण गर्ने (बोरिङ्ग) वा गहिरो खन्ने (सिड्ढिङ्ग) यन्त्रावली:

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	८४३०.४९.००	--स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड)
	८४३०.४९.००	--अन्य
	८४३०.५०.००	-अन्य यन्त्रावली, स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड)
		-अन्य यन्त्रावली, स्वयं प्रणोदित (सेल्फ प्रोपेल्ड) नभएको:
	८४३०.६९.००	--भर्ने वा खर्चि (ट्याम्पिङ्ग) वा सुसंहत गर्ने (कम्प्याक्टिङ्ग) यन्त्रावली
	८४३०.६९.००	--अन्य
८४.३२		कृषि, बागबानी वा वन सम्बन्धी कार्यका लागि माटो तयार गर्ने वा खेती गर्ने प्रयोजनका यन्त्रावली; घाँसे मैदान वा खेल-मैदान पेलने रोलरहरू।
	८४३२.१०.००	-हलोहरू (प्लोज)
		-ह्यारोहरू, स्क्यारिफायरहरू, कल्टिभेटरहरू, विडरहरू र होहरू:
	८४३२.२१.००	--डिस्क ह्यारो
	८४३२.२९.००	--अन्य -बिउ छुर्ने, बिरुवा रोप्ने र बिरुवा सार्ने यन्त्रहरू:
	८४३२.३१.००	--जमिन खनजोत नगरी सोझै बिउ छुर्ने, बिरुवा रोप्ने र बिरुवा सार्ने यन्त्रहरू
	८४३२.३९.००	--अन्य
		-जैविक मल छुर्ने (म्यानुअर स्प्रेडर्स) र रासायनिक मलखाद फिँजाउने उपकरणहरू (फर्टिलाइजर डिस्ट्रीब्युटर्स):
	८४३२.४१.००	--जैविक मल छुर्ने उपकरणहरू
	८४३२.४२.००	--रासायनिक मलखाद फिँजाउने उपकरणहरू
	८४३२.८०.००	-अन्य यन्त्रावली
८४.३३		बाली काट्ने (हार्भेस्टिङ्ग) वा अन्नको दाना झार्ने (थ्रेसिङ्ग) यन्त्रावली, पराल वा घाँसे पशुदाना (फोडर) बिटा पार्ने यन्त्र (बेलर्स); हरियो घाँस (ग्रास) वा सुकेको घाँस (हे) कर्तक (मोअर्स); शीर्षक ८४.३७ का यन्त्रावली (मेसिनरी) बाहेकका अन्डा, फल वा अन्य कृषि उत्पादनलाई सफा गर्ने (क्लिनिङ्ग), छुट्याउने (सर्टिङ्ग) वा वर्गीकरण गर्ने (ग्रेडिङ्ग) यन्त्रहरू।
		-घाँसे चौर, पार्क वा खेल मैदानका घाँस काट्ने उपकरणहरू (मोअर्स):
	८४३३.११.००	--शक्ति चालित, तेर्सो समतल घुमेर काट्ने साधन भएको

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	८४३३.१९.००	--अन्य
	८४३३.२०.००	-अन्य घाँस काट्ने उपकरणहरू (मोअर्स), ट्रयाक्टरमा जडान गर्ने कटर बारहरू समेत
	८४३३.३०.००	-अन्य घाँस तयार गर्ने (हेमेकिङ्ग) यन्त्रावली
	८४३३.४०.००	-पराल वा घाँसे पशुदानालाई बिटा बनाउने यन्त्रहरू (बेलर्स), (पिक-अप बेलर्स समेत)
		-अन्य वाली काट्ने (हार्भेस्टिङ्ग) यन्त्रावली; दाईं गर्ने वा गेडा झार्ने (श्रेसिङ्ग) यन्त्रावली
	८४३३.५१.००	-- वाली काट्ने र अन्नको दाना झार्ने यन्त्रहरूको संयोजन
	८४३३.५२.००	--अन्य अन्नको दाना झार्ने यन्त्रावली
	८४३३.५३.००	--जरा वा गानो संग्रह गर्ने (हार्भेस्टिङ्ग) यन्त्रहरू
	८४३३.५९.००	--अन्य
	८४३३.६०.००	-अण्डा, फल वा अन्य कृषि उत्पादनलाई सफा गर्ने (क्लनिङ्ग), छुट्याउने (सर्टिङ्ग) वा वर्गीकरण गर्ने (ग्रेडिङ्ग) यन्त्रहरू
८४.३४		दूध दुहुने यन्त्रहरू र दुग्धशाला सम्बन्धी यन्त्रावली (डेरी मेसिनरी)।
	८४३४.१०.००	-दूध दुहुने यन्त्रहरू
	८४३४.२०.००	-दुग्धशाला सम्बन्धी यन्त्रावली
८४.३५		वाइन, साइडर, फलको रस वा यस्तै पेय पदार्थहरूको उत्पादनमा प्रयोग हुने संपीडक दाब यन्त्र (प्रेस) हरू, पेल्ले यन्त्र (क्रसर) हरू र यस्तै यन्त्रावली।
	८४३५.१०.००	-यन्त्रावली
८४.३६		अन्य कृषि सम्बन्धी, बागवानी सम्बन्धी, वनजङ्गल सम्बन्धी, पक्षीपालन वा मौरीपालन सम्बन्धी यन्त्रावली, यान्त्रिक वा तापीय उपकरण जडान भएको अङ्कुरण संयन्त्र (जर्मिनेशन प्लान्ट) समेत; पक्षीहरूको चल्ला काट्ने र बच्चा हुर्काउने यन्त्रहरू (पोल्ट्री इन्क्यूबेटर्स एण्ड ब्रुडर्स)।
	८४३६.१०.००	-जनावरहरूको घाँस चारा (एनिमल फिडिङ्ग स्टफ्) तयार गर्ने यन्त्रावली
		-पक्षीपालन यन्त्रावली; पक्षीहरूको चल्ला काट्ने र बच्चा हुर्काउने यन्त्रहरू:
	८४३६.२१.००	--पक्षीहरूको चल्ला काट्ने र बच्चा हुर्काउने यन्त्रहरू (पोल्ट्री इन्क्यूबेटर्स एण्ड ब्रुडर्स)

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	८४३६.२९.००	--अन्य
	८४३६.८०.००	-अन्य यन्त्रावली
		-पार्टपुर्जाहरू:
	८४३६.९९.००	--पक्षीपालन यन्त्रावली वा पक्षीहरूको चल्ला काढ्ने र बच्चा हुर्काउने यन्त्रहरू (पोल्ट्री इन्क्यूबेटर्स र ब्रूडर्स) को
८४.३७		बीज (सिड), दाना (ग्रेन) वा सुकेको दलहन सम्बन्धी वनस्पतिहरू सफा गर्ने, पर्गेल्ने वा वर्गीकरण गर्ने कामका यन्त्रहरू; पेषण उद्योग (मिलिङ्ग इण्डष्ट्री) मा प्रयोग हुने यन्त्रावली वा फार्ममा प्रयोग हुने खालका (फार्म-टाइप) यन्त्रावली बाहेकका अन्न (सेरियल्स) वा सुकेको दलहनको काम निमित्तका यन्त्रावली।
	८४३७.१०.००	-बीज (सिड) दाना (ग्रेन) वा सुकेको दलहन वनस्पति (ड्राइड लेगुमिनस भेजिटेबल्स) सफा गर्ने, छुट्याउने वा वर्गीकरण गर्ने यन्त्रहरू
	८४३७.८०.००	-अन्य यन्त्रावली
८४.३८		प्राणीजन्य (एनिमल) बोसो वा तेल वा वनस्पति घिउ (फिक्स्ड भेजिटेबल) वा सूक्ष्मजैविक (माइक्रोबियल) बोसो वा तेलको निष्कर्षण (एक्सट्र्याक्सन) वा तयार (प्रिपरेसन) गर्न निमित्तका यन्त्रावली बाहेक, खाद्य वा पेय पदार्थको औद्योगिक तयारी वा उत्पादनको लागि चाहिने, यस भागमा अन्यत्र उल्लेख नभएका वा समावेश नभएका यन्त्रावली।
	८४३८.१०.००	-वेकरी मेसिनरी (पाउरोटी जस्ता खाद्य परिकार सम्बन्धी यन्त्र) र म्याकरोनी, स्पागेटी वा यस्तै वस्तुहरू उत्पादन गर्ने यन्त्रावली
	८४३८.२०.००	-कन्फेक्सनरी, कोको वा चकलेट उत्पादन गर्ने यन्त्रावली
	८४३८.३०.००	-चिनी उत्पादन गर्ने यन्त्रावली
	८४३८.४०.००	-बीयर उत्पादन गर्ने यन्त्रावली
	८४३८.५०.००	-मासु (मिट) वा मासुको लागि पालिएका घरेलु पक्षीको मासु (पोल्ट्री) तयार गर्ने यन्त्रावली
	८४३८.६०.००	-फलहरू, काष्ठफलहरू वा वनस्पतिहरू तयार गर्ने यन्त्रावली
		-अन्य यन्त्रावली
	८४३८.८०.१०	---टि-सर्टिङ्ग मेसिन, सि.टि.सि. मेसिन, चिया फरमेन्टिङ्ग मेसिन, टि-ड्रायर मेसिन, एल.टि.पी. मेसिन
	८४३८.८०.९०	---अन्य यन्त्रावली

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

८४.३९		रेशादार कोशमय पदार्थहरू (फाइब्रस सेल्यूलोजिक म्याटेरियल) को पल्प बनाउने वा कागत वा कागतगाता बनाउने वा परिष्करण (फिनिशिंग) गर्ने यन्त्रावली।
	८४३९.१०.००	-रेशादार कोषमय पदार्थहरूको पल्प बनाउने यन्त्रावली
	८४३९.२०.००	-कागत वा कागतगाता बनाउने यन्त्रावली
	८४३९.३०.००	-कागत वा कागतगाता परिष्कार गर्ने यन्त्रावली
८४.४०		पुस्तकको गाता बाँध्ने (बुक-बाइण्डिङ्ग) यन्त्रावली, पुस्तक सिउने यन्त्रहरू (बुक-सिउइङ्ग मेसिन) समेत।
	८४४०.१०.००	-यन्त्रावली
८४.४१		कागतको पल्प, कागत वा कागतगाता तयार गर्ने अन्य यन्त्रावली, सबै किसिमका काट्ने यन्त्रहरू समेत।
	८४४१.१०.००	-काट्ने यन्त्रहरू
	८४४१.२०.००	-थैला, बोरा वा खाम बनाउने यन्त्रहरू
	८४४१.३०.००	-डिब्बा, बट्टा, बक्सा, कन्तुर, नली, पीपा वा यस्तै आधानपात्र बनाउने यन्त्रहरू, ढालेर बनाउने (मोल्डिङ्ग) बाहेकका
	८४४१.४०.००	-कागतको पल्प, कागत वा कागतगातामा ढलाइ गरी सामान बनाउने यन्त्रहरू
	८४४१.८०.००	-अन्य यन्त्रावली
८४.४२		प्लेट, सिलिन्डर वा अन्य मुद्रण गर्ने अवयवहरू तयार गर्न वा बनाउनका लागि चाहिने यन्त्रावली, औजार र उपकरणहरू (शीर्षक ८४.५६ देखि ८४.६५ सम्मका यन्त्रहरू बाहेक); प्लेट, सिलिन्डर र अन्य मुद्रण अवयवहरू; मुद्रण प्रयोजनका लागि तयार पारिएका प्लेट, सिलिन्डर र लिथोग्राफिक स्टोनहरू (जस्तै समतल (प्लेन्ड), दानादार (ग्रेण्ड) वा चम्काइएको (पोलिस्ड))।
	८४४२.३०.००	-यन्त्रावली, औजार र उपकरण
८४.४३		शीर्षक ८४.४२ का प्लेट, सिलिन्डर र छपाईका अन्य अवयवहरूका माध्यमद्वारा गरिने मुद्रण कार्यको लागि प्रयोग हुने मुद्रण गर्ने यन्त्रावली; मुद्रण गर्ने अन्य यन्त्रहरू, प्रतिलिपि उतार्ने यन्त्रहरू, र फ्याक्स गर्ने यन्त्रहरू, संयोजित भएका वा नभएका; तिनका पार्टपुर्जाहरू र सहायक उपकरणहरू।
		-शीर्षक ८४.४२ का प्लेट, सिलिन्डर र छपाईका अन्य अवयवहरूका माध्यमद्वारा गरिने मुद्रण कार्यको लागि प्रयोग हुने मुद्रण गर्ने यन्त्रावली:

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	८४४३.११.००	--अफसेट मुद्रण यन्त्रावली, रिल-फेड
	८४४३.१२.००	--अफसेट मुद्रण यन्त्रावली, शीट-फेड, कार्यालय प्रकारको (अफिस टाइप) (नदोवारिएको अवस्थामा एकापट्टि २२ से.मि. भन्दा बढी नभएको र अर्कोपट्टि ३६ से.मि. भन्दा बढी नभएको ताउ (शीट) हरू प्रयोग हुने)
	८४४३.१३.००	--अन्य अफसेट मुद्रण यन्त्रावली
	८४४३.१४.००	--लेटर प्रेस मुद्रण यन्त्रावली, रिल फेड, फ्लेक्सोग्राफिक मुद्रण बाहेक
	८४४३.१५.००	--लेटर प्रेस मुद्रण यन्त्रावली, रिल फेड बाहेक, फ्लेक्सोग्राफिक मुद्रण बाहेक
	८४४३.१६.००	--फ्लेक्सोग्राफिक मुद्रण यन्त्रावली
	८४४३.१७.००	--उत्कीर्णन मुद्रण यन्त्रावली (ग्राबुअर प्रिन्टिङ मेसिनरी)
	८४४३.१९.००	--अन्य
८४.४४	८४४४.००.००	मानव निर्मित कपडा पदार्थ (टेक्सटाइल म्याटेरियल) लाई निकर्षण गर्ने (एक्सट्रुडिङ्ग), अनुकर्षण गर्ने (ड्रइङ्ग), संरचना मिलाउने (टेक्सचरिङ्ग) वा काट्ने (कटिङ्ग) यन्त्रहरू।
८४.४५		कपडा पदार्थका रेशाहरू (टेक्सटाइल फाइबर्स) तयार पार्ने यन्त्रहरू; बाट्ने, दुगुना बनाउने, वा बटार्ने यन्त्रहरू र कपडा पदार्थको धागो उत्पादन गर्ने अन्य यन्त्रावली; कपडालाई नलिमा बेर्ने (टेक्सटाइल रिलिङ्ग वा वाइण्डिङ्ग) (वेप्ट वाइण्डिङ्ग समेत) यन्त्रहरू र शीर्षक ८४.४६ वा ८४.४७ का यन्त्रहरूमा प्रयोग गर्न बयनीय धागो (टेक्सटाइल यार्न) तयार पार्ने यन्त्रहरू।
		-कपडा पदार्थका रेशाहरू (टेक्सटाइल फाइबर्स) तयार गर्ने यन्त्रहरू:
	८४४५.११.००	--कटाइ गर्ने (कार्डीङ्ग) यन्त्रहरू
	८४४५.१२.००	--कोर्ने (कम्बिङ्ग) यन्त्रहरू
	८४४५.१३.००	--तात्ने वा रेशाको प्युरी बनाउने (ड्रइङ्ग वा रोभिङ्ग) यन्त्रहरू
	८४४५.१९.००	--अन्य
	८४४५.२०.००	-कपडा पदार्थका धागो बाट्ने (टेक्सटाइल स्पिन्डिङ्ग) यन्त्रहरू

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	८४४५.३०.००	-कपडा पदार्थका धागो दुगुना बनाउने (डबलिङ्ग) वा बटार्ने (ट्रिबस्टिङ्ग) यन्त्रहरू
	८४४५.४०.००	-कपडा पदार्थका वस्तुलाई बेने (वेफ्ट-वाइण्डिङ्ग समेत) वा रिलमा बेने (रिलिङ्ग) यन्त्रहरू
	८४४५.९०.००	-अन्य
८४.४६		कपडा बुन्ने यन्त्रहरू (तानहरू)।
	८४४६.१०.००	-३० से.मि. भन्दा कम चौडाइ भएको कपडा बुन्नको लागि
		-३० से.मि. भन्दा बढी चौडाइ भएको कपडा बुन्नको लागि, बाना धागोहरूलाई ताना धागोहरूमा बारपार गराउने गट्टाहरू भएको-किसिमको (शटल टाइप):
	८४४६.२१.००	--विद्युत शक्तिबाट चल्ने तान (पावर लूम)
	८४४६.२९.००	--अन्य
	८४४६.३०.००	-३० से.मि. भन्दा बढी चौडाइ भएको कपडा बुन्नको लागि, बाना धागोहरूलाई ताना धागोहरूमा बारपार गराउने गट्टाहरू नभएको-किसिमको (शटल लेस टाइप)
८४.४७		निटिङ्ग मेशिन्, स्टिच-बोण्डिङ्ग मेशिन र धातु वा रेशमको तार मिश्रित धागो (गिम्पड यार्न), ट्युल, लेस, इम्ब्राइडरी, शोभोपकरण (ट्रिमिङ्ग), चुल्ठी (ब्रेड्ड) वा जाली (नेट) बनाउने यन्त्रहरू र गुच्छा वा झुप्पा बनाउने (टपिटिङ्ग) यन्त्रहरू।
		-सर्कुलर निटिङ्ग मेशिन:
	८४४७.११.००	--सिलिन्डरको व्यास (डायमिटर) १६५ मि.मि. भन्दा बढी नभएको
	८४४७.१२.००	--सिलिन्डरको व्यास (डायमिटर) १६५ मि.मि. भन्दा बढी भएको
	८४४७.२०.००	-फ्ल्याट निटिङ्ग मेशिनहरू; स्टिच-बोण्डिङ्ग मेशिनहरू
	८४४७.९०.००	-अन्य
८४.४९		थान (पिस) मा वा आकार दिएर जमोठ (फिल्ट) वा नबुनिएका कपडा बनाउने वा परिष्करण गर्ने यन्त्रावली, जमोठको टोप (फिल्ट ह्याट) बनाउने यन्त्रावली समेत; टोप बनाउने ब्लकहरू।
	८४४९.००.१०	---फेस मास्क बनाउने मेशिन
	८४४९.००.२०	---अन्य मेशिन

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	८४४९.००.९०	---पार्टपुर्जाहरू
८४.५१		कपडा पदार्थका धागो, कपडा वा कपडा पदार्थका तयारी सामानहरूलाई धुने, सफा गर्ने, निचोर्ने, सुकाउने, इस्त्री लगाउने, प्रेस गर्ने (फ्युजिङ्ग प्रेसहरू समेत), अविरञ्जित गर्ने (ब्लिचिङ्ग), रञ्जित गर्ने (डाइङ्ग), सजाउने (ड्रेसिङ्ग) परिष्करण गर्ने (फिनिशिङ्ग), लेपन गर्ने (कोटिङ्ग) वा संसिक्त गर्ने (इम्प्रिग्नेटिङ्ग) यन्त्रावली (शीर्षक ८४.५० का यन्त्रहरू बाहेक) र लिनोलियम जस्ता भुईँ ढाक्ने वस्तुहरूको उत्पादनमा प्रयुक्त आधार कपडा वा अन्य आधारमा लेदो (पेस्ट) लेपन गर्ने यन्त्रहरू; कपडालाई रिलमा बेर्ने, रिलबाट फुकाउने, पट्याउने, काट्ने वा दौतीदार ढाँचामा काट्ने (पिङ्किङ्ग) यन्त्रहरू।
		-सुकाउने यन्त्रहरू:
	८४५१.२९.००	--अन्य
	८४५१.३०.००	-इस्त्री गर्ने यन्त्र र प्रेसहरू (फ्युजिङ्ग प्रेसहरू समेत) -इस्त्री लगाउने यन्त्रहरू र प्रेसहरू (फ्युजिङ्ग प्रेसहरू समेत)
	८४५१.४०.००	-धुने, विरञ्जित गर्ने (ब्लिचिङ्ग) वा रञ्जित गर्ने (डाइङ्ग) यन्त्रहरू
	८४५१.५०.००	-कपडालाई रिलमा बेर्ने, रिलबाट फुकाउने, पट्याउने, काट्ने वा दौतीदार ढाँचामा काट्ने (पिङ्किङ्ग) यन्त्रहरू
	८४५१.८०.००	-अन्य यन्त्रावली
८४.५२		सिलाइ मेसिन, शीर्षक ८४.४० को पुस्तक सिउने मेसिन बाहेक; सिलाइ मेसिनको लागि विशेष रूपले अभिकल्पित फर्निचर, आधारहरू र ढकनी हरू; सिलाइ मेसिनका सियोहरू।
		-अन्य सिलाइ मेसिनहरू:
	८४५२.२१.००	--स्वचालित एकाईहरू
	८४५२.२९.००	--अन्य
८४.५३		कौँचो छाला (हाइड, स्किन) वा परिष्कृत छाला (लेदर) तयार गर्ने, प्रशोधन गर्ने (ट्यानिङ्ग) वा सोको काम गर्ने वा कौँचो छाला वा परिष्कृत छालाका पाउपोश वा अन्य वस्तुहरू बनाउने वा मर्मत गर्ने यन्त्रावली, सिलाइ मेसिन बाहेक।

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	८४५३.१०.००	-कौचो छाला वा परिष्कृत छाला तयार गर्ने, प्रशोधन गर्ने वा सोको काम गर्ने यन्त्रावली
	८४५३.२०.००	-पाउपोश बनाउन वा मर्मत गर्ने यन्त्रावली
	८४५३.८०.००	-अन्य यन्त्रावली
८४.५४		धातुकर्म (मेटलर्जी) मा वा धातुको ढलाई कारखाना (फाउण्ड्री) हरूमा प्रयोग हुने खालका कन्भर्टरहरू, लेडल (डाडु जस्ता औजार) हरू, इन्गट मौल्डहरू र कास्टिङ (ढलाई गर्ने) यन्त्रहरू।
	८४५४.१०.००	-कन्भर्टरहरू
	८४५४.२०.००	-इन्गट मौल्डहरू
	८४५४.३०.००	-कास्टिङ (ढलाई गर्ने) यन्त्रहरू
८४.५५		धातु बेलन गर्ने (मेटल रोलिङ्ग) मिलहरू र तिनका बेलनहरू (रोल्स)।
	८४५५.१०.००	-ट्युब मिलहरू
		-अन्य रोलिङ्ग मिलहरू
	८४५५.२१.००	--ताप वा ताप र शीतको संयोजन (कम्बिनेशन हौट एण्ड कोल्ड)
	८४५५.२२.००	--शीत (कोल्ड)
	८४५५.३०.००	-रोलिङ्ग मिलका बेलनहरू (रोल्स)
८४.५६		पदार्थलाई हटाउने काम (रिमुभल) गरेर, लेजर वा अन्य प्रकाश वा फोटोन बिम, अल्ट्रासोनिक, इलेक्ट्रो-डिस्चार्ज, इलेक्ट्रो-केमिकल, इलेक्ट्रोन बिम, आयोनिक-बिम वा प्लाज्मा आर्क प्रक्रियाहरूद्वारा कुनै पनि पदार्थको काम गर्ने यन्त्र औजारहरू; वाटर-जेट कटिङ्ग मेसिन।
		-लेजर वा अन्य प्रकाश वा फोटोन बिम प्रक्रियाहरूद्वारा सञ्चालित:
	८४५६.११.००	--लेजरद्वारा सञ्चालित
	८४५६.१२.००	--अन्य प्रकाश वा फोटोन बिम प्रक्रियाहरूद्वारा सञ्चालित
	८४५६.२०.००	-अल्ट्रासोनिक प्रक्रियाद्वारा सञ्चालित
	८४५६.३०.००	-इलेक्ट्रो-डिस्चार्ज प्रक्रियाद्वारा सञ्चालित
	८४५६.४०.००	-प्लाज्मा आर्क प्रक्रियाहरूद्वारा सञ्चालित
	८४५६.५०.००	-वाटर-जेट कटिङ्ग मेसिनहरू
	८४५६.९०.००	-अन्य

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

८४.५७		धातुको काम गर्ने मेशिनिङ्ग सेण्टरहरू, युनिट कन्स्ट्रक्सन मेसिनहरू (सिङ्गल स्टेशन) र मल्टि-स्टेशन ट्रान्सफर मेसिनहरू।
	८४५७.१०.००	-मेशिनिङ्ग सेण्टरहरू
	८४५७.२०.००	-यूनिट कन्स्ट्रक्सन यन्त्रहरू (सिङ्गल स्टेशन)
	८४५७.३०.००	-मल्टी-स्टेशन ट्रान्सफर यन्त्रहरू
८४.५८		धातुमा भएका फोहोर र दागहरू हटाउने (रिमुभिङ्ग मेटल) लेथहरू (टर्निङ्ग सेन्टरहरू समेत)।
		-समतल (होराइजेण्टल) लेथहरू:
	८४५८.११.००	--साङ्ख्यिक रूपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५८.१९.००	--अन्य
		-अन्य लेथहरू:
	८४५८.११.००	--साङ्ख्यिक रूपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५८.१९.००	--अन्य
८४.५९		शीर्षक ८४.५८ को लेथहरू (टर्निङ्ग सेन्टर समेत) बाहेक, धातुलाई हटाएर छेड्ने, प्वाल पार्ने, परिष्कार गर्ने (मिलिङ्ग) पेच वा घाट बनाउने (थ्रेडिङ्ग वा ट्यापिङ्ग) यन्त्र-औजारहरू (वे-टाइप युनिट हेड मेसिन समेत)।
	८४५९.१०.००	-वे-टाइप युनिट हेडयन्त्र
		-अन्य प्वाल पार्ने (ड्रिलिङ्ग) मेसिनहरू:
	८४५९.२१.००	--साङ्ख्यिक रूपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५९.२९.००	--अन्य
		-अन्य छेड्ने-परिष्कार गर्ने (बोरिङ्ग-मिलिङ्ग) मेसिनहरू:
	८४५९.३१.००	--साङ्ख्यिक रूपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५९.३९.००	--अन्य
		-अन्य प्वाल पार्ने (बोरिङ्ग) मेसिनहरू:
	८४५९.४१.००	--साङ्ख्यिक रूपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५९.४९.००	--अन्य
		-नि-टाइप, मिलिङ्ग मेसिनहरू:
	८४५९.५१.००	--साङ्ख्यिक रूपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५९.५९.००	--अन्य
		-अन्य मिलिङ्ग मेसिनहरू:
	८४५९.६१.००	--साङ्ख्यिक रूपले नियन्त्रित (न्यूमेरिकली कण्ट्रोल्ड)
	८४५९.६९.००	--अन्य

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	८४५९.७०.००	-भाले पोथी पेंच काट्ने वा घाट बनाउने अन्य मेसिनहरू
८४.६५		काठ, कर्क, हाड, कडा रबर, कडा प्लास्टिक वा यस्तै कडा पदार्थको काम गर्ने यन्त्र-औजारहरू (किला ठोक्ने, स्टेपल लगाउने, टाँस्ने वा अन्य तरिकाबाट संयोजन गर्ने यन्त्रहरू समेत)।
		-अन्य:
८४.७०		क्याल्कुलेटिङ मेसिनहरू र क्याल्कुलेटिङ कार्य सहितका पकेट-साइजका आँकडा (डेटा) अभिलेखन (रिकर्डिङ), पुनरुत्पादन (रिप्रोड्यूसिङ) र प्रदर्शन (डिस्प्लेइङ) यन्त्रहरू; क्याल्कुलेटिङ साधन समावेश भएका लेखाङ्कन (अकाउण्टिङ) यन्त्रहरू, डाक-अङ्कन यन्त्र (पोस्टेज-फ्याङ्किङ मेसिन), टिकट निर्गामी यन्त्र (टिकट-इस्युइङ मेसिन) र यस्तै यन्त्रहरू; क्यास रजिष्टरहरू।
	८४७०.९०.००	-क्यास मेसिन
८४.७४		ठोस रूपमा भएका (पाउडर वा पेट समेत) जमीनको माथिल्लो सतहमा भएका पदार्थ (अर्थ), पत्थर, धाउ वा अन्य खनिज तत्त्वहरूलाई पर्गेलने (सर्टिङ), चाल्ने, छुट्याउने, धुने, धुल्याउने, पिँध्ने, मिश्रण गर्ने वा मुछ्ने यन्त्रावली; ठोस खनिज इन्धन, सेरामिकको पेट, कडा नभैसकेको सिमेन्ट, प्लाष्टर गर्ने पदार्थहरू वा अन्य खनिज उत्पादनहरूलाई पाउडर वा पेस्टको रूपमा एकत्रित रूपमा थुपार्ने (एग्लोमेरेटिङ्ग), आकार दिने वा ढलाइ गर्ने यन्त्रावली; बालुवाबाट ढलाइ गर्ने सौचो (फाउण्ड्री मौल्ड) बनाउने यन्त्रहरू।
	८४७४.१०.००	-पर्गेलने, चाल्ने, छुट्याउने वा धुने यन्त्रहरू
	८४७४.२०.००	-धुल्याउने वन पिँध्ने यन्त्रहरू
		-मिश्रण गर्ने वा मुछ्ने यन्त्रहरू:
	८४७४.३१.००	--कङ्क्रीट वा मोर्टार मिक्सरहरू
	८४७४.३२.००	--खनिज तत्त्वहरूलाई विटुमिनसँग मिश्रण गर्ने यन्त्रहरू
	८४७४.३९.००	--अन्य
	८४७४.८०.००	-अन्य यन्त्रावली

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

८४.७५		इलेक्ट्रिक वा इलेक्ट्रोनिक ल्याम्प, ट्युब वा भल्भ वा फ्ल्याश बल्बहरूलाई काँचको आवरणभित्र जडान गर्ने यन्त्रहरू; काँच वा काँचका सामानहरू निर्माण गर्ने वा तापकार्य (हट वर्किङ्ग) गर्ने यन्त्रहरू।
	८४७५.१०.००	-इलेक्ट्रिक वा इलेक्ट्रोनिक ल्याम्प, ट्युब वा भल्भ वा फ्ल्याश बल्बहरूलाई काँचको आवरणभित्र जडान गर्ने यन्त्रहरू
		-काँच वा काँचका सामानहरू निर्माण गर्ने वा ताप कार्य (हट वर्किङ्ग) गर्ने यन्त्रहरू:
	८४७५.२१.००	--अप्टिकल फाइबर र त्यसको पूर्वरूप (प्रीफर्म) बनाउने यन्त्रहरू
	८४७५.२९.००	--अन्य
	८४७५.९०.००	-अन्य
८४.७७		यस भागमा अन्यत्र उल्लेख वा समावेश नभएका, रबर वा प्लाष्टिकको काम गर्ने वा यी पदार्थहरूबाट बनाइने वस्तुको निर्माण गर्ने यन्त्रावली।
	८४७७.१०.००	-इन्जेक्सन-मोल्डिङ मेसिनहरू
	८४७७.२०.००	-निकर्षण गर्ने मेसिन (एक्सट्रुडर) हरू
	८४७७.३०.००	-ब्लो-मोल्डिङ मेसिनहरू
	८४७७.४०.००	-भ्याकुअम मोल्डिङ मेसिनहरू र अन्य थर्मोफोर्मिङ मेसिनहरू
		-मोल्डिङ गर्ने वा अरू किसिमले तयार गर्ने (अदरवाइज फर्मिङ्ग) अन्य यन्त्रावली:
	८४७७.५१.००	--न्यूम्याटिक टायरहरू मोल्डिङ वा रिट्रिडिङ गर्न वा भित्री ट्युबहरू मोल्डिङ गर्न वा अरू किसिमले तयार गर्नका लागि
	८४७७.५९.००	--अन्य
	८४७७.८०.००	-अन्य यन्त्रावली (मेसिनरी)
८४.७८		सुती तयार गर्ने वा बनाउने यन्त्रावली, यस भागमा अन्यत्र उल्लेख नभएका वा समावेश नभएका।
	८४७८.१०.००	-यन्त्रावली
८४.७९		यस भागको अन्यत्र उल्लेख नभएका वा समावेश नभएका, निर्दिष्ट एकल कार्य (इनडिभिजुअल फइक्सन्स) मात्र सम्पादन गर्ने क्षमता भएका यन्त्र र यान्त्रिक उपकरणहरू।

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

	८४७९.१०.००	-सार्वजनिक कार्य, भवन निर्माण (बिल्डिङ्ग) वा यस्तै कार्य गर्नका लागि प्रयोग हुने यन्त्रावली
	८४७९.२०.००	-जीवजन्तुजन्य वा अवाष्पशील वानस्पतिक वा सूक्ष्मजैविक बोसो वा तेल तयार गर्ने वा निकाल्ने यन्त्रावली
	८४७९.३०.००	-काठ वा अन्य काष्ठीय (लिग्निथस) पदार्थहरूका पार्टिकल बोर्ड वा फाइबर बिल्डिङ्ग बोर्ड बनाउने प्रेस (दावक यन्त्र) हरू र काठ वा कर्कको उपचार गर्ने यन्त्रावली
	८४७९.४०.००	-डोरी वा केबुल बनाउने यन्त्रहरू
		-अन्य यन्त्रहरू र यान्त्रिक उपकरणहरू:
	८४७९.८१.००	--धातुको उपचार (ट्रिटिङ्ग) गर्ने यन्त्रहरू, तारलाई कुण्डलीमा बेर्ने वैद्युतिक उपकरण समेत
	८४७९.८२.००	--मिक्सिङ्ग, निडिङ्ग, कशिङ्ग, ग्राइण्डिङ्ग, स्क्रिनिङ्ग, सिफ्टिङ्ग, होमोजेनाइजिङ्ग, इमल्सिफाइङ्ग वा स्टिरिङ्ग गर्ने यन्त्रहरू
	८४७९.८३.००	--शीत समस्थितिक (कोल्ड आइसोस्टेटिक) प्रेसहरू
		--अन्य:
	८४७९.८९.१०	---साबुन उद्योगको मेसिनरी
	८४७९.८९.२०	---सिमेन्स सिलिङ्ग फिलिङ्ग मेसिन
	८४७९.८९.३०	---फोहोरमैला प्रशोधन गरी पुनः उत्पादन गर्ने मेसिनरी
	८४७९.८९.४०	---गार्बेज कम्प्याक्टर मेसिन
	८४७९.८९.५०	---औषधि उत्पादन गर्ने मेसिनरी
	८४७९.८९.६०	---साइलो
	८४७९.८९.७०	---जैविक ईन्धन उत्पादन गर्ने मेसिनरी
	८४७९.८९.८०	---जुट वा कपडाबाट झोला उत्पादन गर्ने मेसिनरी
	८४७९.८९.९२	---प्राकृतिक तथा प्राङ्गारिक मल उत्पादन गर्ने मेसिनहरू
८४.८०		धातु ढलाइशालाको लागि ढलाइका बक्सहरू; मौल्ड बेसहरू; ढलाइ गर्ने नमूना (मौल्डिङ्ग प्याटर्न) हरू; धातु, धातुका कारबाइड, काँच, खनिज पदार्थहरू, रबर वा प्लाष्टिक ढलाइ गर्ने साँचो (मौल्ड) हरू (इन्गट मौल्ड बाहेक)।
	८४८०.१०.००	-धातु ढलाइशालाका लागि मौल्डिङ्ग बक्सहरू
	८४८०.२०.००	-मौल्ड बेसहरू
	८४८०.३०.००	-मौल्डिङ्ग प्याटर्न्स

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

		-धातु वा धातुको कार्बाइडका लागि ढलाइको साँचो (मौल्ड) हरू:
	८४८०.४९.००	--इन्जेक्सन वा कम्प्रेसन किसिमको
	८४८०.४९.००	--अन्य
	८४८०.५०.००	-काँचका लागि ढलाइको साँचो (मौल्ड) हरू
	८४८०.६०.००	-खनिज पदार्थहरूका लागि ढलाइको साँचो (मौल्ड) हरू
		-रबर वा प्लाष्टिकका लागि ढलाइको साँचो (मौल्ड) हरू:
	८४८०.७९.००	--इन्जेक्सन वा कम्प्रेसन किसिमका
	८४८०.७९.००	--अन्य
८५.०२		इलेक्ट्रिक जेनेरेटिङ सेटहरू र रोटरी कन्भर्टरहरू
		-अन्य जेनेरेटिङ सेटहरू:
	८५०२.३९.००	--वायु-शक्तिले सञ्चालित (विण्ड-पावर्ड)
८५.०३		शीर्षक ८५.०१ वा ८५.०२ का यन्त्रहरूमा पूर्णरूपमा वा मुख्यरूपमा प्रयोग गर्नका लागि उपयुक्त पार्टपुर्जाहरू।
	८५०३.००.९०	--वायु शक्तिले सञ्चालन हुने मेसिनका
८५.०४		विद्युतीय ट्रान्सफर्मरहरू, स्ट्याटिक कन्भर्टरहरू (उदाहरणका लागि, रेक्टिफायर) र इन्डक्टरहरू।
	८५०४.४०.९०	--सोलार चार्ट कन्टोलर, ८० प्रतिशत भन्दा बढी क्षमता भएको सोलार इन्भर्टर
८५.१४		उद्योगका वा प्रयोगशालाका विद्युतीय फर्नेस र ओभनहरू (इण्डक्सन वा डाइइलेक्ट्रिक लसद्वारा काम गर्ने समेत); इण्डक्सन वा डाइइलेक्ट्रिक लसद्वारा पदार्थहरूको तापीय उपचार गर्ने उद्योगका वा प्रयोगशालाका अन्य उपकरणहरू
	८५१४.३९.९०	---शवदाह मेसिन
८५.४९		सेमीकन्डक्टर साधनहरू (उदाहरणको लागि डायोडहरू, ट्रान्जिष्टरहरू, सेमीकन्डक्टरमा आधारित ट्रान्सड्यूसरहरू); प्रकाशग्राही सेमीकन्डक्टर साधनहरू, प्यानेलहरूको रूपमा बनाइएका वा नबनाइएका वा मोड्यूलहरूको रूपमा संयोजन गरिएका वा नगरिएका फोटोभोल्टिक सेलहरू समेत; अन्य लाइट-इमिटिङ् डायोडहरू (एलइडी) सँग संयोजन गरिएका वा नगरिएका लाइट-इमिटिङ् डायोडहरू (एलइडी); माउण्टेड पिजो-इलेक्ट्रिक किटहरू।
		--अन्य:
	८५४९.४९.९०	---सोलार प्यानल र मोड्युल

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

८७.०२		ड्राइभर समेत १० वा सोभन्दा बढी यात्रुहरू बोक्ने मोटर गाडीहरू।
		-कम्प्रेसन-इग्निसन इन्टरनल कम्बष्टन पिष्टोन इञ्जिन (डिजेल वा अर्धडिजेल) मात्र भएको:
		---१० सीट मात्र भएका अन्य मोटर गाडीहरू:
	८७०२.१०.४९	----एम्बुलेन्स र शव वाहन
		-कम्प्रेसन-इग्निसन इन्टरनल कम्बष्टन पिष्टोन इञ्जिन (डिजेल वा अर्धडिजेल) र धक्का दिने विद्युतीय मोटर दुवै भएको:
		--- १० सीट मात्र भएका अन्य मोटर गाडीहरू:
	८७०२.२०.४९	----एम्बुलेन्स र शव वाहन
		-स्पार्क-इग्निसन इन्टरनल कम्बष्टन पिष्टोन इञ्जिन र धक्का दिने विद्युतीय मोटर दुवै भएको:
		---१० सीट मात्र भएका अन्य मोटर गाडीहरू:
	८७०२.३०.४९	----एम्बुलेन्स र शव वाहन
		-धक्का दिने विद्युतीय मोटर मात्र भएको:
		---१० सीट मात्र भएका अन्य मोटर गाडीहरू:
	८७०२.४०.४९	----एम्बुलेन्स र शव वाहन
		-अन्य:
		---१० सीट मात्र भएका अन्य मोटर गाडीहरू:
	८७०२.९०.४९	----एम्बुलेन्स र शव वाहन
८७.०३		मूलतः मानिसको यातायातको लागि बनेका मोटर कारहरू र अन्य मोटर गाडीहरू (शीर्षक ८७.०२ का बाहेक), स्टेसन वागेन र रेसिङ्ग कार समेत।
		-अन्य गाडीहरू, स्पार्क-इग्निसन इन्टरनल कम्बष्टन पिष्टोन इञ्जिन मात्र भएको:
		--सिलिण्डर क्षमता १,००० सी.सी. ननाघने:
		---अन्य:
	८७०३.२१.९९	----एम्बुलेन्स र शव वाहन
		--सिलिण्डर क्षमता १,००० सी.सी. नाघने तर १,५०० सी.सी. ननाघने:
	८७०३.२२.९०	----एम्बुलेन्स र शव वाहन
		--सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. नाघने तर ३,००० सी.सी. ननाघने:

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

		---सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. नाघ्ने तर २,००० सी.सी. ननाघ्ने:
	८७०३.२३.१९	---एम्बुलेन्स र शव वाहन
		--सिलिण्डर क्षमता २,००० सी.सी. नाघ्ने तर २,५०० सी.सी. ननाघ्ने:
	८७०३.२३.२९	----एम्बुलेन्स र शव वाहन
		---सिलिण्डर क्षमता २,५०० सी.सी. नाघ्ने तर ३,००० सी.सी. ननाघ्ने:
	८७०३.२३.३९	----एम्बुलेन्स र शव वाहन
		--सिलिण्डर क्षमता ३,००० सी.सी. नाघ्ने:
	८७०३.२४.९०	----एम्बुलेन्स र शव वाहन
		-अन्य गाडीहरू, कम्प्रेसन-इग्निशन इन्टरनल कम्बष्टन पिष्टोन इन्जिन (डिजेल वा अर्ध डिजेल) मात्र भएका:
		--सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. ननाघ्ने:
	८७०३.३१.९०	---एम्बुलेन्स र शव वाहन
		--सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. नाघ्ने तर २,५०० सी.सी. ननाघ्ने:
		---सिलिण्डर क्षमता १,५०० सी.सी. नाघ्ने तर २,००० सी.सी. ननाघ्ने:
	८७०३.३२.१९	----एम्बुलेन्स र शव वाहन
		---सिलिण्डर क्षमता २,००० सी.सी. नाघ्ने तर २,५०० सी.सी. ननाघ्ने:
	८७०३.३२.२९	----एम्बुलेन्स र शव वाहन
		--सिलिण्डर क्षमता २,५०० सी.सी. नाघ्ने:
	८७०३.३३.९०	---एम्बुलेन्स र शव वाहन
८७.०५		मूलतः मानिस वा सामानको परिवहनका लागि अभिकल्पित बाहेक, विशेष प्रयोजनका मोटर गाडीहरू (उदाहरणका लागि, ब्रेक डाउन लरी, क्रेन लरी, आगो निभाउने गाडीहरू, कङ्क्रिट मिक्सर लरी, सडक बढार्ने लरी, पानी छर्ने (स्प्रेडर) लरी, घुम्ती वर्कशप, घुम्ती रेडियोलोजिकल एकाइहरू)।
	८७०५.३०.००	-आगो निभाउने गाडीहरू (दमकलहरू)
८७.०६		शीर्षक ८७.०१ देखि ८७.०५ सम्मका मोटर गाडीहरूका लागि इन्जिन जडान गरिएका च्यासिस।

८७०६.००.५०	---विद्युतीय मोटरबाट चल्ने टेम्पोको चेसिस
------------	---

(आ) अन्य वस्तु तथा सेवाहरू
१. शीत भण्डार तथा साइलोमा गरिने कृषि पैदावर भण्डारण बापतको सेवा
२. हुलाक सेवा (नेपाल सरकारबाट सञ्चालित मात्र)
(क) चिठीपत्र, पैसा तथा पुलिन्दा परिवहन वा हस्तान्तरण सम्बन्धी सेवा।
(ख) चिठीपत्र, पैसा तथा पुलिन्दा परिवहन हस्तान्तरण सम्बन्धी सेवाको लागि आवश्यक पर्ने अन्य सेवाहरू।
३. नेपाल सरकार, प्रदेश वा स्थानीय तहद्वारा प्रदान गर्ने सेवाहरू।
४. वित्तीय सेवा, डिजिटल वित्तीय सेवा शुल्क, बीमा अभिकर्ताले प्रदान गर्ने सेवा, जीवन बीमा सेवा, दुर्घटना बीमा, स्वास्थ्य बीमा, पुनर्बीमा सेवा, कृषि बाली बीमा, फलफूल बीमा, मौरी बीमा, पशु बीमा, पक्षी बीमा, मत्स्य बीमा, लघु बीमा, समाशोधन गृह (क्लियरिङ हाउस) सेवा, मुद्रा हस्तान्तरण (मनि ट्रान्सफर), मुद्रा सटही (मनि एक्सचेञ्ज), स्वीफ्ट सेवा, हायर पर्चेज कारोबार, निक्षेप तथा कर्जा सुरक्षण सेवा, पुँजी बजार व्यवसाय, धितोपत्र व्यवसाय, मर्चेन्ट बैङ्किङ व्यवसाय, क्रेडिट फ्यूचर मार्केट र धितोपत्र तथा क्रेडिट दलाल व्यवसाय।
५. नेपालमा विद्युतीय रिक्सा उत्पादन गर्ने उद्देश्यले दर्ता भएका उद्योगले आफ्नो उत्पादन प्रयोजनको लागि पैठारी गर्ने विद्युतीय रिक्सामा प्रयोग हुने शीर्षक ८७.०८ अन्तर्गतका पार्टपुर्जा र सहायक सामग्री।
६. वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रको सिफारिसमा पैठारी हुने सौर्य शक्तिबाट विद्युत उत्पादन गर्न प्रयोग हुने, सौर्य ताप उर्जा उत्पादनमा प्रयोग हुने र सौर्य उर्जाबाट मात्र संचालन हुने देहाय बमोजिमका वस्तुहरू।
(क) सौर्य उर्जाबाट मात्र सञ्चालन हुने तथा सौर्य ताप उर्जा उत्पादनमा प्रयोग हुने निम्न उपशीर्षकमा पर्ने वस्तुहरू:
७४१०.२१.००, ७६०७.१९.००, ८४०३.१०.००, ८४०३.९०.००, ८४१२.८०.००, ८४१९.३४.००, ८५१६.६०.११, ८५१६.६०.१२ र ८५१६.६०.१९
(ख) उपशीर्षक ८५०७.६०.०० मा पर्ने लिथियम आयन ब्याट्री र उपशीर्षक ८५०७.९०.०० मा पर्ने ब्याट्री बक्स, ब्याट्री प्याक र सेपरेटर।
७. उद्योग विभागको सिफारिसमा जुट उद्योगले आफ्नो उद्योगको सञ्चालनको लागि पैठारी गर्ने स्पेयर पार्ट्स।
८. स्वेदशमै हातले बुनिने स्वीटरमा प्रयोग हुने ऊनी धागो (कृत्रिम र एकेलिक बाहेक)।
९. नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयबाट स्वीकृति प्राप्त भएको कुनै दैवी प्रकोप वा परोपकारको लागि अनुदानमा प्राप्त हुने वस्तुहरू।

१०. यात्रुले ल्याउन र लैजान पाउने निजी प्रयोगका मालवस्तु सम्बन्धी सूचना अन्तर्गत पैठारी गरिएको भन्सार महसुल नलाग्ने व्यक्तिगत प्रयोजनका वस्तुहरू।
११. जल, सौर्य तथा वायुबाट विद्युत उत्पादन, वितरण र प्रसारण लाइन आयोजनाको लागि आवश्यक पर्ने निर्माण उपकरण, मेसिनरी औजार, उच्च भण्डारण क्षमताका ब्याट्री र सोसँग सम्बन्धित पार्टपुर्जा तथा त्यस्ता उपकरण निर्माण गर्न आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ (स्टील सिट), विष्फोटक पदार्थ, लगानी बोर्डको स्वीकृतिमा सञ्चालन हुनेको हकमा सो बोर्डको, वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रको स्वीकृतिमा सञ्चालन हुनेको हकमा सो केन्द्रको र अन्य आयोजनाको हकमा (नेपाल विद्युत प्राधिकरणबाट सञ्चालन हुने आयोजना समेत) विद्युत विकास विभागको सिफारिसमा सम्बन्धित आयोजना वा सोको ठेकेदार वा आयोजनाको प्रवर्द्धकले पैठारी गरी आयोजनालाई आपूर्ति गर्दा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट दिइनेछ।
१२. संवत् २०८२ साल चैत महिनासम्म वित्तीय व्यवस्थापन (फाइनान्सियल क्लोजर) सम्पन्न भएका दुईसय मेगावाट भन्दा बढी क्षमताका जलाशय तथा अर्धजलाशययुक्त जलविद्युत आयोजनाको लागि लगानी बोर्डबाट स्वीकृत हुनेको हकमा सो बोर्डको र अन्यको हकमा (नेपाल विद्युत प्राधिकरणबाट सञ्चालन हुने आयोजना समेत) विद्युत विकास विभागको सिफारिसमा सम्बन्धित आयोजनाको प्रवर्द्धक, आयोजना वा सोको ठेकेदारले पैठारी गर्ने निर्माण उपकरण, प्लान्ट, मेसिनरी औजार एवं सोको सम्बन्धित पार्टपुर्जा, विष्फोटक पदार्थ, पेनस्टक पाइप तथा स्टील प्लेटहरूमा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट दिइनेछ।
- तर यस बुँदा बमोजिम सिफारिस गर्दा जलविद्युत आयोजनाको विस्तृत इञ्जिनियरिङ डिजाइन प्रतिवेदनमा उल्लिखित परिमाण अनुसार सिफारिस गर्नु पर्नेछ।
१३. कूटनीतिक नियोग तथा दातृ संस्थाले कूटनीतिक सुविधा वा महसुल सुविधामा पैठारी गरेका सुरु उत्पादन वर्षले दश वर्ष ननाघेका सवारी साधन कुनै आयोजनाको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुरूप आयोजनालाई नै हस्तान्तरण गरी सरकारी नम्बर प्लेटमा परिवर्तन गर्दा वा कुनै आयोजनाको नाममा पूर्ण वा आंशिक महसुल सुविधामा (लगत वा बैङ्क ग्यारेण्टीमा पैठारी भएको बाहेक) पैठारी भएका सुरु उत्पादन वर्षले दश वर्ष ननाघेका सवारी साधन आयोजना समासिपछि नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिई सरकारी नम्बर प्लेटमा परिवर्तन गरी सरकारी निकायमा हस्तान्तरण गर्दा मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने छैन।

१४. कूटनीतिक नियोग, परियोजना, व्यक्ति र अन्य सरकारी निकाय तथा गैरसरकारी सङ्घ संस्थाले महसुल सुविधामा पैठारी गरेको सुरु उत्पादन वर्षले १० वर्ष नाघेको वा कूटनीतिक नियोग र कूटनीतिक कर्मचारीले प्रयोग गरेको दुर्घटना वा प्राविधिक कारणले सञ्चालन हुन नसक्ने पुराना सवारी साधन अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिई पुनः प्रयोग हुन नसक्ने गरी स्क्र्याप गरी रजिष्ट्रेशन रद्द गर्न चाहेमा त्यस्तो सवारी साधनमा मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्ने छैन।
१५. निजी प्रयोगको लागि नेपाली नागरिकले मूल्य अभिवृद्धि कर छुटमा पैठारी गरिएका सवारी साधनका धनीको मृत्यु भई सवारी साधनलाई निजको पति वा पत्नीको नाममा नामसारी गर्दा विभागको स्वीकृतिको आधारमा त्यस्ता सवारी साधनहरूमा लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि कर छुट हुनेछ।
१६. नेपाल सरकार, शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालयको सिफारिसमा सामुदायिक शिक्षण संस्थाले विद्यार्थीहरू ओसारपसार गर्ने प्रयोजनको लागि तीस सीट वा सोभन्दा बढी क्षमताको एक थान बस आयात गर्दा लाग्ने मूल्य अभिवृद्धि कर छुट हुनेछ। यसरी सुविधामा आयात गरिएको सवारी साधन दश वर्षसम्म बिक्री बितरण, हस्तान्तरण र नामसारी गर्न पाइने छैन। दश वर्ष नपुगी नामसारी, बिक्री वा कुनै किसिमले हक हस्तान्तरण गरेमा प्रचलित कानून बमोजिम पूरै मूल्य अभिवृद्धि कर लाग्नेछ।
१७. बण्डेड वेयर हाउस वा नगद धरौटी (पासबुक) को सुविधा नलिएका उद्योगहरूले आफूले निकासी गर्ने मालवस्तु उत्पादनको लागि आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ एवं नेपालमा उत्पादन नहुने प्याकिङ्ग मेटेरियल पैठारी गरी सोबाट उत्पादित तयारी मालवस्तु तोकिएको अवधिभित्र तोकिएको प्रक्रिया अनुसार निकासी गरेमा त्यस्ता कच्चा पदार्थ, सहायक कच्चा पदार्थ एवं प्याकिङ्ग मेटेरियल पैठारी गर्दा भन्सार बिन्दुमा लागेको कर नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी सोही सूचनामा तोकिए बमोजिमका मालवस्तुमा तोकिए बमोजिमको मितिदेखि तोकिए बमोजिमको समदरमा भन्सार बिन्दुबाटै मूल्य अभिवृद्धि कर फिर्ता दिइनेछ।
१८. ब्याट्रीको पुनः प्रशोधन गर्ने उद्योगले सो प्रयोजनको लागि खरिद गर्ने मेसिन।

१९. निर्यात प्रयोजनको लागि उत्पत्तिको प्रमाणपत्र जारी गर्ने सेवा।
२०. औद्योगिक क्षेत्र वा औद्योगिक ग्राम निर्माण वा स्थापनाका लागि आवश्यक पर्ने उपकरण, मेसिनरी औजार, पार्टपुर्जा तथा निर्माण सामग्री लगानी बोर्डको सिफारिसमा त्यस्तो क्षेत्र वा ग्राम निर्माण वा स्थापना गर्ने व्यक्ति वा सो को ठेकेदारले पैठारी गर्दा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट दिइनेछ।
तर यस बुँदा बमोजिम सिफारिस गर्दा औद्योगिक क्षेत्र वा औद्योगिक ग्राम निर्माण वा स्थापनाको विस्तृत इन्जिनियरिङ डिजाइन प्रतिवेदनमा उल्लिखित परिमाण अनुसार सिफारिस गर्नु पर्नेछ।
२१. विद्युतीय सवारी साधन चार्जिङ मेसिन उत्पादन वा एसेम्बलिङ गर्ने उद्योगले उद्योग विभागको सिफारिसमा पैठारी गर्दा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट दिइनेछ।
२२. काठ तथा काठजन्य सामग्रीको सिजनिङ गर्ने उद्योगलाई आवश्यक पर्ने मिल मेसिनरी उद्योग विभागको सिफारिसमा पैठारी गर्दा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट दिइनेछ।
२३. फुटबल, क्रिकेट तथा बहुउद्देश्यीय रंगशालाको पूर्वाधार निर्माणका लागि आवश्यक पर्ने मेसिन, यन्त्र तथा उपकरण शिक्षा तथा खेलकुद मन्त्रालयको सिफारिसमा पैठारी गर्दा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट दिइनेछ।
२४. ग्रीन हाइड्रोजन उत्पादनको लागि आवश्यक पर्ने मेसिन, यन्त्र तथा उपकरण उर्जा, जलश्रोत तथा सिंचाई मन्त्रालयको सिफारिसमा पैठारी गर्दा मूल्य अभिवृद्धि कर छुट दिइनेछ।
२५. सुन वा चाँदीका गरगहना तथा वस्तु निर्माण गर्दा लाग्ने ज्याला।

समूह १२: भवन र जग्गा
घर र जग्गाको खरिद बिक्री तथा बहाल (होटल, गेष्टहाउस र एपार्टमेण्टले उपलब्ध गराउने होटल, गेष्ट हाउस सरहको व्यावसायिक रूपमा सञ्चालित निकायले उपलब्ध गराउने सेवा बाहेक)
समूह १३: बाजी, क्यासिनो र चिट्ठा
बाजी वा जुवा खेलाउनका निमित्त प्रदान गरिने सुविधा सम्बन्धी क्रियाकलाप, चिट्ठा।
द्रष्टव्य: (१) माथि समूह १ देखि ११ सम्मका मालवस्तुको हकमा चार अङ्कको शीर्षक अन्तर्गत आठ अङ्कको उपशीर्षकमा नाम वा विवरण उल्लेख भएका मालवस्तुका हकमा उपशीर्षक तथा मालवस्तुको नाम वा विवरण दुवै मिलेको भए मात्र कर छुट हुने र “अन्य” उपशीर्षक अन्तर्गत पर्ने किटानी नाम वा विवरण उल्लेख नभएका मालवस्तुलाई छुट दिन बाधा पर्ने छैन। कर छुट गरिएका वस्तु तथा सेवाको व्याख्या तथा वस्तुको हार्मोनाइज्ड कोड आवश्यकता अनुसार भन्सार विभागसँग परामर्श लिई विभागले थपघट तथा परिमार्जन गर्न सक्नेछ। (२) कर लाग्ने वस्तुमा कुनै छुट वा कर फिर्ता दिन मनासिब देखेमा नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी छुट दिन सक्नेछ।

● अनुसूची-२

(दफा ७ को उपदफा (२) सँग सम्बन्धित)

शून्य दरमा कर लाग्ने वस्तु तथा सेवा

१. निर्यात हुने वस्तु: वस्तुको आपूर्ति देहाय बमोजिम भएको छ भन्ने कुरा प्रमाणित भएमा,-
 - (क) निर्यात गरेको, वा
 - (ख) नेपाल बाहिर गन्तव्य स्थान भएको अन्तर्राष्ट्रिय उडानमा स्टोरको रूपमा राखिएको, वा
 - (ग) नेपाल बाहिर गन्तव्य स्थान भएको अन्तर्राष्ट्रिय उडानमा खुद्रा बिक्री, आपूर्ति वा उपभोग गर्नका लागि राखिएको।
२. नेपाल बाहिरको व्यक्तिलाई आपूर्ति हुने सेवा:
 - (क) नेपालभित्र बसोबास भएको व्यक्तिले नेपालमा कुनै व्यावसायिक कारोबार, व्यावसायिक प्रतिनिधित्व वा कानूनी रूपमा मान्य प्रतिनिधि नभएको नेपाल बाहिरका व्यक्तिलाई आपूर्ति गरेको सेवा,
 - (ख) नेपालभित्र बसोबास भई दर्ता भएको व्यक्तिले नेपाल बाहिर बसोबास भएको व्यक्तिलाई गरेको वस्तु वा सेवाको आपूर्ति।
३. नेपाल सरकार, परराष्ट्र मन्त्रालयको सिफारिसमा कूटनीतिक सुविधा प्राप्त व्यक्ति वा नियोगले तथा महसुल सुविधा प्राप्त कूटनीतिक नियोगमा कार्यरत व्यक्तिले पैठारी गर्ने वस्तु तथा सेवा।
४. साविकको कुनै सन्धि वा सम्झौतामा पैठारी गर्दा बिक्रीकर छुट प्रदान गरिएको भए सम्बन्धित आयोजनाको सिफारिसमा ती सन्धि वा सम्झौता बहाल रहेसम्म दर्ता भएका करदातासँग स्थानीय खरिद गरेमा त्यस्तो आपूर्तिमा शून्य दरको सुविधा प्रदान गरिनेछ।
५. प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भएको विशेष आर्थिक क्षेत्रमा सञ्चालन भएको उद्योगलाई बिक्री गरिने कच्चा पदार्थ तथा उत्पादित सामान।

● आर्थिक ऐन, २०८१ द्वारा संशोधित।

६. देहाय बमोजिमका व्यक्तिको लागि आवश्यक पर्ने मेशिनरी औजारहरू र तिनका पार्टपुर्जा, यन्त्र उपकरणहरू, निर्माण सामग्री, पेनस्टक पाईप वा सो बनाउन प्रयोग हुने फलामे पाता स्थानीय उद्योगबाट उत्पादन हुने भई सोही उद्योगबाट सम्बन्धित व्यक्ति वा सोको ठेकेदारलाई आपूर्ति गर्ने भएमा देहायका निकायको सिफारिसमा विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम त्यस्तो उद्योगलाई सो कारोबारमा शून्य दरको सुविधा प्रदान गरिनेछ:-

- (क) जल, सौर्य तथा वायुबाट सञ्चालित विद्युत आयोजनाका लागि लगानी बोर्ड नेपालको स्वीकृतिमा सञ्चालन हुनेको हकमा सो बोर्डको, वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रको स्वीकृतिमा सञ्चालन हुनेको हकमा सो केन्द्रको र अन्य आयोजनाको हकमा विद्युत विकास विभागको सिफारिसमा।
- (ख) प्राङ्गारिक तथा प्राकृतिक मल उत्पादन गर्ने उद्योगको हकमा उद्योग विभागको सिफारिसमा।
- (ग) औद्योगिक क्षेत्र वा औद्योगिक ग्राम निर्माण वा स्थापना गर्नेको हकमा लगानी बोर्ड नेपालको सिफारिसमा। "

७. घरेलु तथा साना उद्यमीहरूले स्वदेशमा उत्पादन गरेका मूर्तिकला, चित्रकला, वास्तुकला र त्यस्तै प्रकारका अन्य हस्तकलाहरूका सामान नेपालका स्वीकृत निर्यात गृह (एक्सपोर्ट ट्रेडिङ हाउस) मार्फत विदेश निकासी गरेमा त्यस्ता सामान उत्पादन गर्दा प्रयोग भएका कच्चा पदार्थमा तिरेको मूल्य अभिवृद्धि कर विभागले तोकेको प्रक्रिया पूरा गरेपछि फिर्ता दिइनेछ।

८. अपाङ्गता भएको व्यक्तिले प्रयोग गर्न मिल्ने गरी बनाइएको स्कुटर।

९. नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयबाट कर छुटको सहमति लिई सम्पन्न भएको द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय सम्झौता बमोजिम नेपालमा आयोजना सञ्चालन गर्ने सिलसिलामा आवश्यक पर्ने स्वीकृत मास्टर लिष्ट बमोजिमका मेशिनरी, उपकरण र निर्माण सामग्री स्वदेशी उद्योगबाट उत्पादन हुने भई सोही उद्योगबाट सम्बन्धित आयोजनामा सोझै वा सो आयोजनाको ठेकेदारमार्फत आपूर्ति गर्ने भएमा त्यस्तो आपूर्तिमा विभागले तोकेको प्रक्रिया बमोजिम त्यस्तो उद्योगलाई सो कारोबारमा शून्य दरको सुविधा प्रदान गरिनेछ।

(संवत् २०८३ साल साउन मसान्तसम्म भएका संशोधन मिलाइएको)

१०. नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, वातावरण विभागको सिफारिसमा विद्युतीय सवारीमा प्रयोग हुने स्वदेशी उद्योगबाट उत्पादन भएको उपशीर्षक ८५०७.२०.०० मा पर्ने डिप साइकल लिड एसिड ब्याट्री।

(मिति २०८२/८/३ गते अद्यावधिक गरेको)

कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय